

Zeelanders in Napoleon's Grande Armée 1811-1814: A New Military History's Perspective

6264328

Emma de Graaf

University College Roosevelt

Supervisor: Prof. Dr. van Dixhoorn

Second Reader: Prof. Dr. Hochscheid

14 December 2020

Zeelanders in Napoleon's Grande Armée 1811-1814: A New Military History's Perspective

‘It has pleased God again to protect me because I have seen death snatch away many from their homeland who will never see their parents again (...).¹

Pieter Lankester

‘We have to surrender to God who has until now taken care of me and who will continue to take care of me following my prayers. Even though I feel at a low point. That gives much encouragement and comfort’.²

Pieter Nicolaas Schorer

Introduction

Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer were two Zeelanders recruited into Napoleon's army after the annexation of Holland into the French Empire in 1810 alongside thousands of other Dutch young men. From 1811 on, conscription was introduced so that Napoleon could reinforce his troops in support of his unbridled ambitions to expand the French Empire eastwards to conquer Germany, Poland and Russia. Zeelander Pieter Lankester, born in Veere on 20 March 1788, was part of the invasion of Russia, in 1812, during which the ‘invincible’ French troops, fatigued by the bitter cold Russian winter, suffered heavy losses at the hands of the Russian army. Of the 15.000 Dutch soldiers involved in the Russian campaign, it has been estimated that only a few hundred made it back alive.³ Pieter Nicolaas Schorer, born in Middelburg on 24 May 1794, was designated in April 1813 by the French Empire to serve in the cavalry stationed at the Garrison in Versailles, ready to be deployed in battle.

Faced with depleted troops and unfettered in his ambitions to expand the Empire and rule Europe, Napoleon reverted to establishing a new military regiment, the so-called Garde d'Honneur which was composed of sons ‘between 19 and 30 years of high social backgrounds, who will contribute to the dignity of the French crown’.⁴ Until 1811, sons of the privileged, wealthy classes *the most imposed* (les plus imposés) had been allowed to buy off compulsory conscription against payment *replacement* (remplaçants), sending less fortunate young men

¹ Appendix 1: PL009 De Heere heeft mij weder voor dit maal geliefve te bewaaren want ik heb er door den Doot zien wegrukken die aar Vaderland en aare ouders nooijt meer zien zullen (...).

² Appendix 2 PNS 017: ‘Wij moeten het verder overgeven en God die tot hier voor mij altijd gezorgd heeft zal dan op mijn gebed ook nog verder voor mij zorgen. Ook als bevind ik mij dan in een dal. Dat geeft veel bemoediging en troost (...).

³ Herman T. Colenbrander, *Inlijving en opstand* (Amsterdam: Meulenhoff, 1941), 151-152.

⁴ Ronald Pawly, *Napoleon's Guards of Honour: 1813–14* (London: Osprey Publishing, 2002), 17-32.

like Pieter Lankester in their place.⁵ The French government ordered the Netherlands' elite to supply 500 men to fill the ranks of the Garde d'Honneur, spread over different provinces.⁶ There were 20 recruits from Zeeland, one of them Pieter Nicolaas Schorer, born in Middelburg on 20 May 1794, who in the Spring of 1813 was summoned to report immediately to one of the four regiments of the Garde d'Honneur in Versailles.⁷

Napoleon's military operations and empire-building ambitions have been extensively analyzed and documented, filling endless book shelves in public libraries, labelled 'military history', which still attract a large reading public.⁸ Every facet of how his army fought the wars has been mapped out; how Napoleon prepared for war, what tactics were used, how military divisions were organized, the ways in which logistical planning was implemented and campaigns were carried out, how different infantry, field artillery and cavalry troops coordinated their activities, which great generals commanded the troops in the field and how they distinguished themselves with great courage, what weaponry was used, and how Napoleon's wars were experienced in societies in the past.⁹

However, in the 1960's, resistance against military history as 'battleology', preoccupied with strategic and tactical manoeuvres between warring nations and factions, gained ground with the emergence of a new approach which focused on the individual experiences of participants in historical conflicts; including soldiers themselves.¹⁰ This so-called 'new' military history did not attempt to rationalize actions but instead concerned itself with the *micro-level*, including recruitment processes, training and socialization/integration of recruits, motivation and emotional aspects of the individual soldier, internal (sociological) relations and dynamics within the army and relationships between the army and society.¹¹ Rory Muir, for example, described in vivid detail how attitudes and feelings are part and parcel of warfare and how these tend to get lost in the analysis of battles.¹² Natalie Petiteau, noting that the

⁵ Georges Housset, *La Garde d'honneur 1813-1814: Histoire du corps et de ses soldats*, (Paris: Bernard Giovanngeli Éditeur, 2003), 7-9.

⁶ Désirée Crommelin, "Garde d'honneur: een twijfelachtige en duurbetaalde eer 'Bedankers voor de eer' – Amsterdamse mannen haatten Napoleon's Garde d'Honneur," *Ons Amsterdam*, (2007): 1-4.

⁷ Appendix 2 PNS 003. Letter from Prefecture of the Scheld Mouth, cabinet of the Prefect to Mr. Schorer & son.

⁸ Frederick C. Schneid. *Napoleonic Wars*. (Potomac Books, 2012), 1786-1807, Philip J. Haythornthwaite, *The Napoleonic Source Book* (London: Arms and Armour, 1999), 17-19 and Philip J. Haythornthwaite *British Light Infantry and Rifle Tactics of Napoleonic Wars* (Osprey Publishing, 2016), 12-73.

⁹ Karen Hagemann, "New Military History and The Napoleonic Wars," *Militärgeschichtliche Zeitschrift*, (November 2017): 307-342.

¹⁰ Joanna Bourke, "New military history," in *Advances in Modern Military History*, ed. Matthew Hughes, William J. Philpott (London: Palgrave Advances, 2006), 258-280.

¹¹ Jiri Hutečka, "New Military History of the First World War. Achievements and Limits," *History-Theory-Criticism* (January 2019): 99-126.

¹² Muir, Rory. *Tactics and the Experience of Battle in the Age of Napoleon*. Yale University Press, 1998, 217-232.

historiography of the Napoleonic Wars failed to recognize the exceptional human experiences that resulted from war on this scale, explored the difficulty of reintegration of French soldiers into society, as they were marked by their experiences on the battlefield, and not always well-prepared to resume their role in the workplace.¹³ Michael J. Hughes showed how Napoleonic military culture helped shape the motivation of Napoleon's soldiers, characterized by loyalty to both Napoleon and French hegemony in Europe.¹⁴

This paper follows in the footsteps of this new military history by focusing on the experiences of two Zeeland soldiers, Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer who came from different backgrounds. The former a housepainter of modest means from Veere who had the misfortune of drawing his name in the lottery for military conscription. The latter a promising student from a well-to-do family with strong political connections from Middelburg, who was designated by the Prefect of the Department of the Scheldt Mouth to join the Garde d'Honneur. Unlike regular soldiers who had joined Napoleon's army, both lacked military experience and neither wanted to go into battle in support of the Napoleonic cause. On the contrary, against their will as correspondence shows, they suddenly found themselves in Napoleon's multi-national Grande Armée, as little cogs in the wheels of world history, fighting an 'enemy' that they had never envisioned or encountered. Far away from their homes, having left their families behind, they did not know when or whether they would ever return and see them again.

The questions this paper, drawing on their personal correspondence, seeks to answer is how they experienced their time in Napoleon's army, and what hopes and expectations filled their minds as they were near or on the battlegrounds confronted with death and suffering around them. From Pieter Lankester, ten personal letters addressed to his parents have been preserved. Pieter Nicolaas Schorer wrote some eighty-five letters during his period in the Garde d'Honneur and also kept personal diaries. Official documents with precise instructions as to where he should report and by when, the equipment and uniform he needed as well as how he was expected to integrate into the Garde d'Honneur are also available. Several letters demonstrate how his father sought to leverage his status and political connections to protect his son and keep him safe. All these documents are stored in het Zeeuws Archief.¹⁵

¹³ Natalie Petiteau, "Survivors of War: French Soldiers and Veterans of the Napoleonic Armies," in *Soldiers, Citizens and Civilians. War, Culture and Society, 1750-1850*, ed. Alan Forrest, Karen Hagemann, Jane Rendall (London: Palgrave Macmillan, 2009), 43-58.

¹⁴ Michael J. Hughes, *Forging Napoleon's Grande Armée: Motivation, Military Culture, and Masculinity in the French Army, 1800-1808* (New York: NYU Press, 2012), 23-49.

¹⁵ Zeeuws Archief, Pieter Lankester: Verzameling Aanwinsten Rijksarchief 1993.57 and Pieter Nicolaas Schorer, number 157 Familie Schorer, inventaris number 267.

As far as the Russian campaign and Dutch soldiers are concerned, Mariska Pool and Mark Van Hattum provide brief descriptions of four Dutch officers and one woman, based on some memoirs.¹⁶ However, the officers came from noble backgrounds and were part of the professional corps, having served in Napoleon's army for many years. Their position was thus very different from that of new conscripts, who were enlisted without any military experiences and for which no comprehensive analysis has yet been made. Some limited research has been done on Dutch recruits who served in the Garde d'Honneur.¹⁷ These mostly focused on the so-called 'loathers' and how they attempted to escape from compulsory military service.¹⁸ Only a few of them succeeded, however, as the French authorities were very strict in rejecting what they considered 'fake' medical, psychological or socio-economic justifications. No research, neither for other countries which were integrated into the French Empire, is yet available comparing experiences of soldiers from ordinary backgrounds, like Pieter Lankester, to those from the elite, like Pieter Nicolaas Schorer.

Section I of this paper describes the political and social context within which Dutch soldiers were called up to serve in Napoleon's army, after the collapse of the Republic of the United Netherlands in 1795, the subsequent replacement of the Batavian Republic by the Napoleonic Kingdom of Holland (1806-1810) and the integration of the Netherlands into France (1810-1813). Section II analyses the importance of military conscription to Napoleon's army and to the expansion of the Empire and, in particular, how such conscription was organized and how it evolved in the Netherlands. Section III will, in the tradition of the new military history, focus on the experiences of Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer who, as civilians, were enlisted into Napoleon's Grande Armée. How did they perceive life as Dutch soldiers in a multi-national and multi-lingual army? How did they adjust? How did they cope with universal and basic instincts of mankind, such as fear, hope, and yearning? After a comparison between the two Zeelanders, highlighting commonalities in their experiences and mental states, as well as pointing to the main differences, section IV ends with the aftermath. Pieter Lankester never came back from the Russian battlefields: how did his family deal with this loss? Pieter Nicolaas Schorer came home safely, also helped by the fact that his father got him reassigned to depot duty and, thus, out of harms' way. How did he pick up the threads after his return? In the

¹⁶ Mark van Hattum and Mariska Pol, *In the Wake of Napoleon: the Dutch in times of war 1792-1815* (Brussum: Thoth Uitgeverij, 2005), 5-127.

¹⁷ Ellen Krol, "Gekidnapte elite zontjes: Over De gardes d'honneur 1815 van Dirk H. ten Kate van Loo," *Literatuur Jaargang 19*, (2002): 77-86, Annelous, Klein-Horsman, "Brieven Uit Napoleons Garde d'Honneur," *Geschiedenis Beleven*, (Mei 2011): 2-58.

¹⁸ 'Weigerachtigen' translated from Dutch.

concluding section, the main findings will be summarized in response to the research question: How did both Zeelanders experience their time in Napoleon's army, what did they report to their families, and what fears, hopes and expectations filled their minds as they were on or near the battlefields?

I. The Netherlands (1795-1813): the growing influence of French Rule

A. The period from 1795-1806

In the eighteenth century, the Dutch Republic of the Seven United Netherlands, which had experienced great wealth and had gained disproportionate influence around the world since its inception in 1588, began its decline, which accelerated after a very bad defeat in the Fourth Anglo-Dutch naval war (1780-1784), resulting in the loss of its global trade hegemony. Faced with rising commercial competition, particularly from England and France who were vying to take over the Dutch trade business, the Dutch economy collapsed, debts and losses spiraled out of control and unemployment skyrocketed. This, in turn, fueled popular anger with the government and its policies. However, it was not only external events that triggered frustration and increasing opposition to the Stadtholder; many of the Republic's problems were also self-inflicted. Indeed, imbalances of wealth and power, a lack of trust amongst the provinces and political differences played an important role in precipitating the demise of the Republic. The Dutch government had become weak and divided, power was not equally spread over the provinces, whilst Holland had to shoulder the highest financial burdens of the war compared to the other provinces. At a time when the Republic was under threat, it had never been more disunited.¹⁹ Moreover, Stadtholder Willem V preferred to maintain the status-quo, which angered the Patriots.²⁰

All these developments had weakened the government, creating an opportunity for the so-called "Patriots", a group of critical, influential citizens to raise the pressure for change. The Patriots had initially targeted Willem V whom they accused of corruption, but then stepped up their criticism by attacking the undemocratic political system of the Republic based on monarchical heritage rather than on being governed by elected representatives.²¹ Annie Jourdan

¹⁹ Jonathan Israel, *The Dutch Republic: Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*, (Oxford History of Modern Europe). (Oxford: Oxford University Press, 1995), 1090-1130.

²⁰ Pieter Wagenaar and Joris van Eijnatten, "Dutch Administrative Thought and Practice During the Early Modern Period," *Jahrbuch für Europäische Verwaltungsgeschichte* 19, (2005): 2-17.

²¹ Stephan R.E Klein, *Patriots Republikanisme. Politieke cultuur in Nederland (1766-1787)* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 1995), 10-290.

denotes that there were important mutual interactions between the Dutch Patriots and contemporary revolutions in America and France. The analysis concludes that the different revolutions actually fed off each other as their protagonists exchanged ideas and were well abreast of developments elsewhere. So, the argument that revolutionary ideas were alien to the Netherlands and that the Patriots borrowed ideas from France and America is factually incorrect.²² The Patriots called for radical political change: The Republic should become a Republic again, not a political system whereby only a few rich and noble families, mostly of protestant belief, ran the country. In an anonymous pamphlet of 1781 by one of the Patriots, the People of the Netherlands were called to action: ‘Fellow Citizens...Arm yourselves, all of you, and elect yourselves the ones that must command you. Act with calmness and modesty in all things (like the people of America, where not one drop of blood was shed before the English attacked them in the first place), and Jehova, the God of Freedom, who has led the Israelites out of slavery and made them a free people, will also without doubt support our good cause’.²³ The Patriots, on the one hand, and the Orangists, on the other, continued to attack each other with bitter rhetoric, defamation, and unflattering images, depicting their opponents as perverts, traitors, drunkards, or weaklings.²⁴

The Patriots’ influence rose as more and more “liberated” cities and their local administrations joined their cause. In Holland, Utrecht, Overijssel, Gelderland and Brabant, Patriots managed to seize power, pushing in the States-General for a national convention to draw up a new Constitution. However, this proposal met with firm opposition, particularly from representatives of the provincial assemblies of Zeeland, Friesland and Groningen.²⁵ The ensuing political crisis threatened the survival of the Dutch Republic. Following an incident, in 1787, when Wilhelmina van Pruisen, wife of Willem V, was stopped in Gouda by armed patriotic citizens *volunteer corps* (vrijkorps), her brother, the Prussian King, sent his troops into the Dutch Republic, bringing down the Patriot movement.

Many of the Patriots’ leaders fled to France where their ideas found fertile ground. The new French leaders were keen to export their revolutionary ideas - freedom, equality, solidarity and will of the people – across Europe. In partnership with the Patriots who yearned to rid the

²² Annie Jourdan, “The Batavian Revolution: Typical Dutch, Typical French or Just Atlantic, Dutch Crossing,” *Journal of Low Countries Studies* 31, no. 2 (2007): 271-288.

²³ Willem F. Wertheim en Annie H. Wertheim-Gijse. *Joan Derk Van der Capellen tot den Pol, Aan het volk van Nederland*. (Weesp: Heureka, 1981), 21-23.

²⁴ Ivon Nieuwehuis, “Schadenfreude and Slander in the Age of Revolution: The Case of the Dutch Journal *Lanterne Magique* of Toverlantaern (1782–83),” *Journal of European Periodical Studies* 2, no. 2 (2017): 1-20.

²⁵ René Koekkoek, *The Citizenship Experiment: Contesting the Limits of Civic Equality and Participation in the age of Revolutions* (Brill, 2019), 201-239.

Republic from its authoritarian yoke and after the Dutch Republic had joined the anti-French coalition alongside Britain and a number of other European monarchies, in 1795, the French army invaded and overthrew the old Dutch Republic, forcing Willem V to flee to England in a small boat. As the French Revolutionary ideas enjoyed strong support amongst a substantial part of the local population, the establishment of the new Batavian Republic was generally welcomed.²⁶

In keeping with the Patriots' ideas, several democratic reforms were implemented, inspired by the French constitution and vested in the principles of the Enlightenment, to modernize the Dutch political system, whose impacts on the organization of the state can still be felt today. These included the shift from a decentralized towards a unitary state, the separation of church and state, institution of distinct legislative, executive and judicial branches of government and, more generally, abolition of historic class and religious privileges and attribution of equal rights to 'independent' Batavian citizens, represented by the National Assembly, under a new Constitution.²⁷

Historians sketch a somewhat mixed picture of the French role and influence in the Batavian Republic. Whilst the constitutive relationship between the French and Batavian Republics was governed by the 1795 Treaty of The Hague, addressing political, financial, military and territorial issues, there was an inevitable asymmetry in rights, responsibilities and obligations given differences in their size and scale, which regularly tested the principles of equality and continuously caused disputes between the two Republics. The power games can be illustrated by French territorial claims with regard to the port of Flushing, which France wanted its navy to use or alternatively for it to be vested as a condominium. Furthermore, the Batavian Republic wanted freedom to determine its foreign policy and to play a role on the international scene, as it had done in the past, which was resisted by France.²⁸ On a more positive note, French involvement helped bring to an end the constitutional malaise which characterized the Dutch Republic during the decennia preceding its disappearance, and triggered the establishment of the institutions and constitutional framework upon which a modern state could be built. However, what is clear is that the French government progressively

²⁶ Ibid.

²⁷ In practice, only men older than 20 years who did not receive public support had the right to vote, some 40% of the population. These were considered independent citizens, free to make political choices; Mart Rutjes, Erik Jacobs, and Jacobs Oddens, *The political culture of the sister republics, 1794-1806: France, Switzerland, and Italy* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2015), 187-200.

²⁸ Raymond, M. H. Kubben, "Regeneration and Hegemony: Franco-Batavian Relations in the Revolutionary Era; a Legal Approach (1795-1803)" (PhD diss., Tilburg University, 2009), 125-246 and 330-406.

got more involved in Dutch State affairs, to the point where, in 1810, Emperor Napoleon incorporated the Netherlands formally into the French Empire.²⁹

B. The period from 1806-1813

The Batavian Republic, as a protectorate under French rule, lasted until 1806 when Napoleon appointed as its monarch his younger brother Louis. His role as monarch initially created an ambiguity as the Batavian Republic's constitution did not make allowance for royal powers. King Louis, however, rewrote the constitution granting himself authoritarian power with only few limits in the tradition of an enlightened monarch. Louis' ambition was to combine his personal interests with the general interest of his subjects, notably promoting the country's stability and unity. The new king wanted to modernize the Dutch state according to French principles but with due account to local traditions and idiosyncrasies. The Dutch civil code married the Code Napoleon and Dutch conventions. The Dutch penal code built on earlier Batavian drafts rather than on French law. Whilst Louis took control of the administration, made the Assembly subordinate to his powers, appointed Ministers and created new institutions as he saw fit, he did not seek to impose a French design, choosing instead a middle way between the Napoleonic Empire and the traditions of the Batavian Republic.³⁰

However, Napoleon's irritation with his brother's style grew, as in his view, his policies were increasingly tilted towards Holland's rather than French interests.³¹ When the British invaded the island of Walcheren in 1809, Napoleon seized the occasion to oust King Louis, and, in 1810, made Holland a constituent part of the Empire.

C. Zeeland during the French-Batavian period

During the 17th until the second half of the 18th century, Zeeland and its merchant cities had flourished; in its heydays, it was regarded as the second most prosperous province after Holland.³² However, by the time the Republic of the Seven United Provinces was standing on its last legs, with the Patriots preparing to seize power, Zeeland, much as the rest of the Republic, had already entered a period of decline as trade, particularly with the colonies, and

²⁹ Simon Schama, *Patriots and Liberators: Revolution in the Netherlands, 1780-1813*, (New York: Knopf, 1977), 275-321.

³⁰ Matthijs Lok and Martijn van der Burg. "The Dutch Case: The Kingdom of Holland and the Imperial Departments," in *The Napoleonic empire and the new European political culture*, ed. Michael Broers, Peter Hicks and Agustín Guimerá, (Palgrave Macmillan, 2012), 100-109.

³¹ Annie Jourdan, *Louis Bonaparte: Roi de Hollande* (Nouveau Monde Editions, 2010), 417-421.

³² Flushing and Middelburg were the most important slave-trading cities in the Netherlands during the second half of the 18th century. See Gerhard de Kok, *Walcherse ketens, De trans-Atlantische slavenhandel en de economie van Walcheren, 1755-1780* (Walburgpers Algemeen, 2020), 15-28.

maritime activities had collapsed due to the wars between Great-Britain and France. Whilst the financial and economic crisis was felt everywhere in the Republic, the consequences for Zeeland, which without revenues from overseas trade had to rely almost entirely on agriculture as its main source of economic activity, were particularly strong.³³

Prior to the establishment of the Batavian Republic in 1795, Zeeland had witnessed tensions between Orangists, on the one hand, and Patriots. The local administrations of Middelburg and Goes stood behind Willem V; in contrast, Vlissingen and Zierikzee were patriotic. Uprisings and plundering of Patriot's properties took place all over Zeeland, until the order was restored in 1787.³⁴ When the Revolution happened in 1795, Zeeland faced the dilemma of losing its sovereignty as part of a Dutch Unitary State, and the opportunity to use the new arrangements to address persistent problems such as its economic decline, its rising debts and the Republic's ineffective governance structures. In the negotiations concerning the Constitution and the responsibilities of the Republic, Zeeland positioned itself as a constructive but not naïve partner. The Zeeland Patriots were known as 'Provincial Patriots'; they were not less patriotic than others in the Republic but fully aware of the deep problems the province faced that needed to be addressed.³⁵ The most pressing demand of Zeeland was that the Republic should assume the debts of its constituent provinces; these should become national debts. Once this demand was satisfied, Zeeland negotiators doubled down by asking that expenses to reinforce the network of dikes and watersheds should also be paid for by the new unitary state.³⁶

Given the strategic crucial location of Flushing to protect Antwerp and the Scheldt Mouth from a British attack as well as in light of Napoleon's plans to undertake part of naval construction activities for the French fleet there, the city together with Zeeuws-Vlaanderen (State's Flanders) was made part of France. In 1808, Zeeland suffered a major inundation from a storm surge, which caused a large number of casualties and severe damage across the province. To add insult to injury, a year later in the Summer of 1809, the English fleet invaded Walcheren, with Vlissingen surrendering after several days of shelling, in order to seal off the Scheldt mouth and destroy the arsenals of Antwerp.³⁷ Furthermore, the British wanted to destroy part of the French fleet which it presumed was anchored in Vlissingen. There was little

³³ Paul Brusse, *Politieke verhoudingen: Geschiedenis van Zeeland, deel III: 1700-1850*, ed. Jeanine Dekker (Zwolle: Uitgeverij WBOOKS, 2014), 169-219.

³⁴ Peter T. van Rooden, "De plunderingen op Schouwen en te Zierikzee, 1786," *Archief KZGW*, (1983): 173-200.

³⁵ Nieke C.F. van Sas, *De metamorphose van Nederland. Van oude orde naar moderniteit, 1750-1900*. (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2005), 27-39.

³⁶ Brusse, "Politieke verhoudingen: Geschiedenis van Zeeland, deel III: 1700-1850," 51-343.

³⁷ Andrew Limm, *Walcheren to Waterloo: The British Army in the Low Countries during French Revolutionary and Napoleonic Wars 1793-1815* (Pen & Sword Books, 2018), 321-373.

fighting but in the swampy terrain, the British army soon began to suffer from deadly infectious diseases. The British troops with over 39,000 soldiers eventually lost 4,066 troops as thousands more men became sick, giving them the unenviable nickname of the ‘dying army’.³⁸ At the end of August, commanders gave orders to retreat. When Napoleon annexed the Batavian Republic into France in 1811, Zeeland had been further relegated to a low-densely populated, peripheral region well past its prime.

II. Military Conscription and the Establishment of the Gardes d’Honneur

A. Conscription as an indispensable tool for Napoleon’s imperial ambitions

In order to achieve his imperial ambitions and carry out extensive military campaigns on multiple fronts, Napoleon needed a reliable and constant inflow of soldiers to keep his armies up to strength. Under the ancient régime, mass armies were professional armies filled through voluntary enlistment by soldiers ‘for hire’ (mercenaries). Enlisting in foreign armies was not only permitted but strongly encouraged, so the French army under the ancient régime, like other nations’ armies, counted many soldiers from around Europe, primarily German and Swiss.³⁹ However, as Napoleon lacked the financial means to sustain a very large military force of professional soldiers (which was regularly subject to heavy losses) to conquer and rule vast territories across the European continent, compulsory military service *mass uprising* (levée en masse) was introduced by the Jourdan-Debrel law in September 1798 when Napoleon was still First Consul with full executive powers before his becoming Emperor a year later. Put simply, Napoleon’s success and survival depended on a well-oiled conscription-machine.

Military conscription was not a new phenomenon in France as it had been used before to supplement the ranks of the regular professional forces, but under Napoleon’s rule the scale was different which, in effect, led to a fundamental reorganization of the army. On the one hand, conscription reduced the share of foreign elements in the army as French soldiers were recruited in large numbers. On the other hand, those enlisted were often less motivated to serve, and as opposed to ‘career’ soldiers, needed intensive training in the use of weaponry and military tactics before they could be effectively deployed.⁴⁰ The introduction of conscription

³⁸ It was said that even after two years, Wellington gave orders not to pick anyone for his army who had fought in the Walcheren Campaign as their health was still poor, see Charles W. C. Oman, *Wellington’s Army 1809-1814* (London: Edward Arnold, 1913), 20-21.

³⁹ Matthew S. Anderson, *War and Society in Europe of the Old Regime, 1618-1789* (Montréal: McGill-Queens University Press, 1988), 13-27.

⁴⁰ John A. Lynn, *The Bayonets of the Republic. Motivation and Tactics in the Army of Revolutionary France, 1791-1794*. (Boulder: Westview Press, 1996), 72-97.

produced effects well beyond the military sphere; in fact, it structurally changed the relationship between the State and civil society and *inter alia* contributed to nation-building and feelings of nationalism. At the same time, conscription created tensions between the free will of individuals and local communities, on the one hand, and the power of coercion of the government, on the other.⁴¹ According to American historian Isser Wolloch: “It was a contest more fundamental in its way than the clash of opposing armies at the front”.⁴²

B. The introduction of conscription in Holland (1811)

The Jourdan-Debrel law was promptly extended to Belgium and the Cisalpine Republic. Subsequently, Napoleon introduced a yearly draft in the Italian Republic in 1802, the Kingdom of Naples in 1806, the Kingdom of Westphalia in 1807, and the Hanseatic Cities in 1810.⁴³ By extending military conscription across the whole Empire, Napoleon not only guaranteed a steady supply of soldiers but also aimed at alleviating the opposition of French citizens to conscription. As a result, Napoleon’s armies became increasingly dependent on foreign soldiers. In fact, well over half of Napoleon’s 600,000 troops who invaded Russia in 1812, consisted of recruits from the Empire’s satellite states. In Holland, following recommendations from his advisors that the Dutch were too “independent-minded” to be forced to take up arms for a foreign ruler, King Louis had resisted the introduction of military conscription, ignoring Napoleon’s increasingly desperate pleas. After Holland’s integration into the French Empire, the Dutch army was abolished as a self-standing organization on 18 August 1810 and its regiments absorbed into the French army on 18 August.⁴⁴

Conscription started to apply as of 1 January 1811. Young men between 20 and 25 years of age who fulfilled a certain number of conditions, including meeting a minimum height requirement of 5 foot, 9 inches could be required to serve for two years.⁴⁵ As soon as a young man turned 18 years of age, he was invited to the townhall to register in the Mayor’s Journal, which served as the record for conscriptions (*mairie*). Married men, those with disabilities and

⁴¹ Michael Rowe, “Borders, War, and Nation-Building in Napoleon’s Europe,” in *Borderlands in World History, 1700-1914*, ed. Paul Readman, Cynthia, Radding and Chad Bryant (London: Palgrave Macmillan, 2014), 143-165 and Michael Broers, “The Concept of ‘Total War’ in the Revolutionary–Napoleonic Period.” *War in History* 15, no. 3 (2008): 247-68.

⁴² Isser Wolloch, *Napoleonic Conscription: State Power and Civil Society*. (Oxford: Past & Present, no.111, 1986), 101-129.

⁴³ Stuart Woolf, *Napoleon’s Integration of Europe*. (London and New York: Routledge, 1991), 156-165.

⁴⁴ These became respectively the 123rd, 124th, 125th and 126th line infantry regiment (regiments infanterie de ligne). Mark Edward Hay 2013. “The Dutch Experience And Memory Of The Campaign Of 1812: A Final Feat Of Arms Of The Dutch Imperial Contingent, Or: The Resurrection Of An Independent Dutch Armed Forces?”. *Napoleonic Scholarship Journal*, 1-8.

⁴⁵ 155,4 centimeters.

eldest sons of widows were exempted from military service. Every year, the military counsel established the number of recruits per department following which the local mayor called up all candidates to participate in a lottery. If 200 recruits were needed, those whose lottery numbers were between 1 and 201 actually had to serve. Thus, the lower the number, the greater the chance one would be called up. However, since conscription was not person- but number-based, young men who had drawn a low number could escape from military service by exchanging (mostly against payment) his for a higher number held by another young man willing to take his place. This was the typical way in which wealthier families could keep their sons out of the army.⁴⁶

Like in other satellite states, conscription was not at all a popular measure in Holland.⁴⁷ The measure had major disruptive effects on public life and on the economy as many farmers, fishermen, shop-owners, artisans and other self-employed suddenly saw their sons who worked with them, disappear to serve in the French Army for up to two years. Moreover, newly-recruited Dutch soldiers were enlisted exclusively in the ‘Dutch’ regiments which had been formerly integrated into the French army, as opposed to recruits from other parts of the Empire, such as those from Flanders, Wallonia, the Rhineland or Italy, who served in regular French regiments, which had become a melting pot of nationalities. The pure ‘Dutch’ regiments, consisting of some 15.000 soldiers, were mobilized to fight in Russia which ended in a bloodbath. Losses of Dutch soldiers were, therefore, proportionally much higher than those from other nationalities. All this fueled local opposition against forced conscription, boosted attempts at desertion, and gave rise to mass protests and even riots, particularly but not exclusively in Holland.⁴⁸ Grass-roots resistance against conscription was, therefore, one of the key areas that the Napoleonic government had to deal with.⁴⁹

⁴⁶ Jean Paul Bertaud, *The Army of the French Revolution: From Citizen-soldiers to Instrument of Power* (New Jersey: Princeton University Press, 1988), 21-29.

⁴⁷ Christiaan Van der Spek, *Sous les armes – Het Hollandse leger in de Franse Tijd 1806-1814*. (Amsterdam: Boom Uitgevers, 2016), 317-320, Eduard W.R., Van Roon, *Lotgevallen: De beleving van de dienstplicht door de Nederlandse bevolking in de negentiende eeuw*. (Amsterdam: Dissertatie, Universiteit van Amsterdam, 29 May 2013), 4-18.

⁴⁸ Alexander Grab, *Army, State and Society: Conscription and Desertion in Napoleonic Italy (1802-1814)*, *The Journal of Modern History*. (Chicago: The University of Chicago Press, no. 1, 67, 1995), 25-54.

⁴⁹ Julia A. Lyle, *the Grass-Roots Challenges with Administration: Conscription Evasion, Contraband and Resistance in Napoleonic Europe*. (Thesis, East Tennessee State University: European History Commons, 8, 2013), 5-11, 14-35 and 56-74.

C. Establishment of the Gardes d'Honneur and its implementation in Holland (1813-1814)

After the devastating losses in Russia, Napoleon faced the task of building an almost entirely new army. Between December 1812 and April of 1813, some 550,000 men were mobilized by Decree from across the Empire, the vast majority of them consisting of traditional military conscripts, designated on the basis of the lottery system. However, one of Napoleon armies' most serious Achilles Heel's was a lack of a strong cavalry, which had been depleted in the Russian battles and which remained critical to territorial surveillance missions, to providing back up to the infantry as well as to securing convoys and the steady provision of supplies. It was not only a matter of getting horses, which were expensive, but also of recruiting skilled horse riders. However, there was no time to train fresh conscripts up from scratch to become skilled riders as the next battles already awaited. This specific need, added to the more general imperative quickly to add numbers to the army, motivated Napoleon to revive the idea of establishing a Garde d'Honneur, which had existed under the monarchy to accompany the French royals on their travels and provide them with honor and protection.⁵⁰

There were two ideas that came together to assist Napoleon with his cavalry as he tasked Grand Maréchal du Palais (Grand Marshal of the Palace) Géraud Duroc by end December 1812 to flesh out the concept of the Garde d'Honneur and prepare operational proposals. On the one hand, the idea of the aristocracy serving the interests of the Emperor, as it had done for Monarchs in the past. On the other hand, the idea that the aristocracy owned horses and many of their sons and nephews possessed riding skills. Duroc tabled his proposals at the end of January, 1813. On this basis, the government submitted a legislative proposal to the Senate on 31 March upon which the Senate adopted the Imperial Decree on Saturday 3 April. Detailed implementing measures were ready to be published in the Official Journal on 5 April, 1813⁵¹.

Originally, the initiative was presented as a voluntary measure which would rely on the loyalty and generosity of the aristocracy to step forward and contribute their resources and sons, whom it was said had an interest in embarking on a fast military officers' career. This, however, was a smokescreen for Napoleon having to impose direct obligations on the elite, which so far had been left alone and which had been relatively unaffected by his military operations as their sons could quite easily avoid conscription by finding (and modestly paying

⁵⁰ Pawly, *Napoleon's Guards of Honour: 1813-14*, 17-28.

⁵¹ Jérôme Croyet, *Historique Du 4e Régiment De Gardes D'honneur 1813-1815* (Lyon: SEHRI Patrimoine Aurhalpin, 2009), 42-64.

for) a *replacement* (remplaçant). In reality, Prefects of the different Departments were instructed to use all means available to mobilize the sons and nephews of the nobles and well-to-do to fill the mandatory quota levels, set by Paris for each jurisdiction, including by force: ‘The department owes its contingent (...). If there is a need for strict measures, you will feel and will make it clear that these would be high police measures’.⁵² There was nothing equivocal about these instructions to do what was necessary to achieve the objective of the Decree, irrespective of the means.

The main yardstick for Prefects to designate eligible citizens was based on their personal wealth the most prosperous (le plus prospère), particularly those owning property such as agricultural land and/or a sizeable number of personal residences and ‘second-homes’. This was a logical criterion since those designated to join the Garde d’Honneur, according to Article 5 of the Decree, had to pay themselves for their uniforms, their equipment and horse. Moreover, within two days, every recruit had to transfer 1500 francs to the treasury as a down payment and pay for their own expenses whilst being a member of the Garde d’Honneur, including lodging and food.⁵³ These were conditions that those with more limited means could ill afford.⁵⁴

Each prefect was called upon to establish a list of the 500 wealthiest residents, based on fiscal records and own appreciation, carefully indicating for each of them their financial worth *fortune and income* (fortune et revenus). The Prefecture’s quota would then be filled starting from those highest on the list which also fulfilled the other criteria: physical fitness, age (between 19 and 30 years), marital status (recruits had to be single), socio-professional position (those who could claim they were indispensable to society, e.g., medical doctors, could apply for an exemption), and nationality (e.g., those who could demonstrate they had another nationality from outside the Empire, e.g., Swiss, were excluded). There was no longer any let-out in the form of replacements, which was explicitly prohibited in the Imperial Decree.

Napoleon’s Garde d’Honneur would call around 10,000 young men from across the Empire to arms, 75% of them ‘real’ French, just over 10% Belgians, and the remainder from other parts of the Empire such as Italy and Holland.⁵⁵ In all, Holland was required to provide some 500

⁵² Isabelle Chave, "Archives Du Ministère De La Maison De L’Empereur (Premier Empire)," *Archives nationales*, (2016): 121-122; ‘Le département doit son contingent (...). S’il est besoin de mesures de rigueur, vous sentez et vous ferez comprendre que ce seraient des mesures de haute’. Confidential guidance of 9 April 1813 from the Minister of Interior Affairs to the Prefects which also clarifies that it is “the spirit and not the letter of the Decree that needs to be observed. Archives Nationales de France.

⁵³ The equivalent value of this sum today would be around € 5000.

⁵⁴ Wilhelm Franz Lichtenauer, *De Nederlanders In Napoleons Garde d’Honneur* (Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1971), 29-30.

⁵⁵ Georges Housset, *La Garde d’honneur 1813-1814: Histoire du corps et de ses soldats*, 27-32.

young men, about 5% of the Garde d'Honneur. According to Colenbrander, applications from 112 volunteers, who benefited from financial support and access to a higher rank, were retained.⁵⁶ The remainder, who were formally designated by the Prefect, came from all Dutch departments, most from the department Zuyderzee (157 of which 92 from Amsterdam), 96 from Zuid-Holland, 25 each from Friesland and Groningen and some 20 young men from Zeeland.⁵⁷ Four regiments would be created with bases in Versailles, Metz, Tours and Lyon. Most Gardes from Holland would be assigned to Metz, followed by Tours. The first Gardes departed Holland at the end of June, 1813, travelling on horseback through Belgium under command of French officers.⁵⁸ It would take them some ten days to arrive at the base.

Whilst quantitatively, the Dutch Garde d'Honneur represented less than 0.1% of new recruits in Napoleon's army between October 1812 and April 1813 after the invasion of Russia and the bloody defeat, the impacts of the measure on the ruling classes of society were significant, and so was the backlash. Protests and recriminations from the Dutch elite were wide-spread. Some leading members of the elite and/or their designated sons themselves, claimed that the policy amounted to 'hostage-taking'.⁵⁹ Others sought to avoid recruitment either through desertion, hastily arranged marriages or outright refusal (*weigerachtigen*) or by exhausting all legal means available to claim derogations and exceptions for their sons.⁶⁰ So, whilst militarily, Napoleon's decision to establish the Garde d'Honneur may have made sense, it triggered a strong political and social backlash, first amongst the privileged classes, before spreading across the wider population, which was increasingly fed up with the daily hardship and hunger that the French regime had inflicted upon it. This, in turn, fueled anger and uprisings across the Empire which contributed to the gradual erosion of Napoleon's power and, ultimately, the demise of the Empire.⁶¹

Having considered the motives and measures taken by Napoleon to ensure a steady flow of recruits into the French army, by putting in place the necessary recruitment frameworks and systems across the Empire, the next section will shift to a new military history perspective by considering the recruitment of two Zeelanders into the army, their preparations, itinerary and

⁵⁶ Herman T. Colenbrander, *Inlijving en opstand*. (Amsterdam: Meulenhoff, 1941), 137.

⁵⁷ Lichtenauer, *De Nederlanders In Napoleons Garde d'Honneur*, 4 and 60-65.

⁵⁸ In some cases, gendarmes would be deployed to accompany unwilling Gardes and to set an example for other refuseniks, see Pieter D. Hoogenraad, "Bloedbelasting: De conscriptie in het department Zuyderzee 1810-1813" (PhD diss., Universiteit van Amsterdam, 2012), 39-40.

⁵⁹ Lichtenauer, *De Nederlanders In Napoleons Garde d'Honneur*, 15-21, however, refutes these claims.

⁶⁰ Johanna W. A. Naber, *Overheersching en vrijwording, geschiedenis van Nederland tijdens de inlijving bij Frankrijk, juli 1810-november 1813* (Amsterdam: Universiteit Amsterdam Tjeenk Willink, 1909), 171-175 and Lichtenauer, *De Nederlanders In Napoleons Garde d'Honneur*, 73-85.

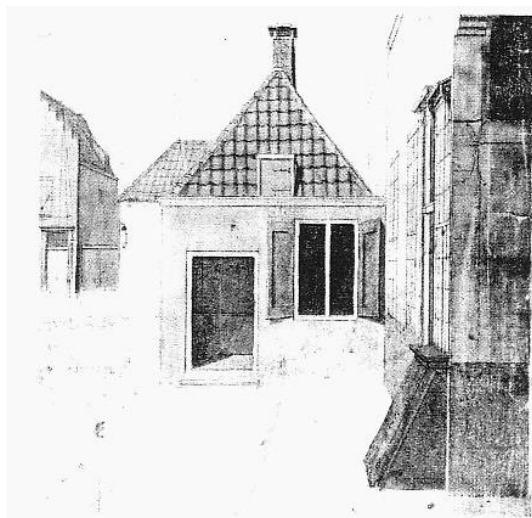
⁶¹ Pawly, *Napoleon's Guards of Honour: 1813-14*, 2-45.

enlistment at the garrisons and their experiences whilst serving. The research draws on letters that both Zeelanders regularly sent to their parents and in which they describe their whereabouts, their mental state, their hopes and anxieties. The research is based on ten letters that Pieter Lankester sent to his parents between May 1811 and July 1812. Pieter Lankester wrote eighty-one letters between July 1813 until February 1814. Transcribing all these letters would not have been feasible within the scope of this paper. Therefore, a sample of two letters for each month in service as Garde d'Honneur has been transcribed and analysed.

III. Two Zeelanders serving in Napoleon's Grande Armée

This section will first describe the background and experiences of Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer as Dutch recruits in the French Army. It will do so in a thematic way, starting with their family background and their socio-economic status, and how they got enlisted. This is then followed by an overview of their experiences whilst in service: life at the garrison and what they came across, their money concerns, their social life, the importance of religion and family, and their mental and physical state. The analysis will conclude with the aftermath as Napoleon's Empire imploded. On this basis, a comparison will be made between the two young men from different social backgrounds, highlighting both similarities and differences.

Figure 1: Small house on the Dock of Veere, likely his parental home.⁶²

⁶² Private collection: Excise house at the Dock. Aquarel (detail) of the North side of the port, likely made by Pieter Lankester, from around 1809.

A. Pieter Lankester – military conscript of the first batch (February 1811)

i. Designation

The first group of conscripts from Holland into the French army, in 1811, were those young men born in 1788 – the birth year of Pieter Lankester from Veere. In 1808, the French authorities organized a single draw for three years of recruitment; those who would draw a low number would be recruited, whilst those who were lucky enough to draw a high number beyond the required number of recruits, would be exempted. Like many other young men, Pieter Lankester's life suddenly was turned upside down when at the recruitment lottery at the Middelburg townhall he drew a low number. Given his modest background, there was no way for Pieter to escape from military duty, for example, by paying another young man to take his place as the sums that had to be paid were simply too high for a young workman.

ii. Family background

Pieter Lankester, who was born on 20 March, 1788 in Veere, had three brothers (besides Johannes and Cornelis, there was an older brother Lein) and one sister, Anna. By the time Pieter left for the French army, his parents Reinier and Jannetje had just turned 60 years old. The Lankester family descended from Thomas Lankester (originally 'Lancaster'), an English soldier, born around 1600, who served under Captain Wentworth in Amersfoort in 1626 where he married Hendrickgen van Rheenen, a Dutch woman. Thomas Lankester passed away in 1630, leaving his wife and son Thomas behind. His descendants subsequently spread out to the South-Western part of Holland, first to Bergen op Zoom (1680) and subsequently into Zeeland, notably 's-Gravenpolder and Goes. Around 1745, the ancestors of Pieter Lankester settled down in Veere where his father was born in 1751.⁶³ As his letters make clear, his brother Lein lived in Tholen and his sister Anna in Bergen op Zoom.⁶⁴

In addition to working as a house painter in the family business, Pieter was a talented portrait painter. Portrait painting was something that Pieter enjoyed and took pride in. He was also particularly pleased to hear that his younger brother Cornelis had taken up portrait painting and was making good progress upon which he, jokingly, remarked that Cornelis could become his master upon his return from the army. During his service in Napoleon's army, he continued

⁶³ "Lankester, Thomas," Geni_Family_Tree, Geni, last modified June 29, 2016, <https://www.geni.com/people/Thomas-Lankester/>.

⁶⁴ Appendix 1 PL 009.

to draw and paint. For example, during the two months when he was bed-ridden in Schwedt and der Oder, he painted a portrait for a local reverend and noted with pride that many parishioners, impressed by the painting, had come to solicit his services. Unfortunately, none of the portraits he painted whilst in Napoleon's army and to which he referred in his correspondence, could be traced.

Between Pieter's departure for Napoleon's army at the end of April 1811 and the last time his family hears from him in early June 1812, he wrote 10 letters to his family which can be found transcribed in the appendix. The letters are relatively short, maximum 2 pages. However, the letters lack structure and logical flow; they tend to jump around somewhat as if Pieter was simply putting down in words what came to his mind. He updated his parents on his whereabouts and observations, but rarely expanded on his deeper feelings and emotional state even though his later letters become more personal and sentimental. The letters which were kept safely by his parents have been well preserved and have later been donated to het Zeeuws Archief in Middelburg., Furthermore, they contain many spelling mistakes, lack punctuation and contain syntax errors, which is understandable given the modest background and limited education Pieter Lankester had enjoyed. It is not known how many letters his parents or wider family sent back to Pieter, but it is noteworthy that only in three of his letters, he thanks his parents for letters ('missiven') he received from them. That said, he does regularly provide addresses to which any correspondence for him could be send as he moves from one place to another. As a result, it sometimes took many weeks after letters were sent before he received them. In one letter, he dreads the fact that letters were not forwarded quickly enough from the garrison when the army was on the march.⁶⁵

iii. Preparing for integration and enlistment into the army

Having been designated to serve in 1808, Pieter and his family must have dreaded the moment that he would be called up into Napoleon's army to fight in far-away battles for a country that he had never visited. They must have been aware of the Napoleonic wars raging all over Europe and the heavy toll these levied on human life. Thus, the whole episode must have come as a serious shock to him and his family, not only psychologically, but also because of the direct impact on the small painting and glass repair business run by his father Reinier, in which Pieter and his two brothers, Johannes and Cornelis, worked.⁶⁶

⁶⁵ Appendix 1 PL 010.

⁶⁶ Zeeuws Archief Death duties file Memories van Successie Kantoer Veere 1818-1822. Middelburg, Access code: 398.

Pieter Lankester left Veere on 24 April, 1811, with a view to joining the French army at the German town of Jülich, just across the Dutch border.⁶⁷ In his first letter home of 7 May, 1811, he assures his parents that he has arrived safely in Jülich and that he has been treated well. Pieter noted that the surrounding area is poor, that people lead a modest life and all speak German.⁶⁸ In contrast to most Dutch conscripts who were integrated into one of the three Dutch-speaking regiments, Pieter Lankester was assigned to the 21st Line Regiment, 5th Battalion, 4th Company in garrison at Jülich, Ruhr Department, an entirely French-speaking regiment.⁶⁹ Pieter confirmed he was struggling with the French language of which he recognized he needed to improve his mastery: ‘But before I can move ahead I need to master the French language’.⁷⁰

Pieter Lankester’s registration into the French Army described his physical features in some detail: his height was noted as 1 meter 64 centimeters, with a high forehead, a sharp nose, a full mouth, round chin and an oval face. This description matched rather well the self-portrait which exists of Pieter Lankester.⁷¹

Figure 2: Military Record of Pieter Lankester⁷²

particuliers	profession		
N.° 1448 (prénoms) <i>Pieter</i> fils de <i>Wagou</i> et de <i>Juana Jacobs</i> né le <i>20. mai 1797</i> à <i>Veere</i> canton de <i>Widobourg</i> département de <i>la Roër</i> taille d'un mètre <i>64</i> centimètres, visage <i>ovale</i> front <i>haute</i> yeux <i>gris</i> nez <i>droit</i> bouche <i>grande</i> menton <i>arrondi</i> cheveux <i>bruns</i> sourcils <i>bruns</i> marques particuliers	Arrivé au Corps le <i>6. mai 1811</i> enrôlé volontaire incorporé, venant d conscrit de l'an <i>1808</i> remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de <i>Widobourg</i> sous le N.° son dernier domicile était à <i>Veere</i> département de <i>la Roër</i> profession <i>printeur</i>	<i>6. mai 1811</i>	<i>A Paris les Compagnes des 21es Lignes</i> <i>Poste de Pruffe pendant le Campagne de 1812.</i>

⁶⁷ Gülik is nowadays called Jülich, which is situated between Heerlen and Cologne.

⁶⁸ "duijs" which means German in old Dutch.

⁶⁹ '21ème Régiment de Ligne, 5ème Battalion, 4ème Compagnie en garnison à Juliers, département de la Roër', translated from French.

⁷⁰ Appendix 1 PL 003: 'Maar ik zal voor eerst niet kunne avanseren voor al eer dat ik de fransche taal magtig ben'

⁷¹ See self-portrait of Pieter Lankester below in Figure 3.

⁷² The Netherlands Institute for Military History (NIMH) provides an online database which includes information about Dutchmen who fought in Napoleon’s army. More detailed information, such as military records, can be accessed through an online database, managed by the Service Historique de la Défense, Vincennes/Paris, under subseries 20 YC and 21 YC which concern the Garde Imperiale and the Regiments Infanterie de Ligne. These contain the military records of Pieter Lankester (Figure 2) and of Pieter Nicolaas Schorer (Figure 4). "Parcour Individuels," Registres de contrôles et registres matricules, Mémoire des Hommes, last modified November 6, 2013. <https://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/>.

Figure 3: Self portret of Pieter Lankester⁷³

iv. Life at the garrison and experiences during the campaign

After three months at the Garrison in G \ddot{u} lik, where he received his basic training since he had no prior military experience, Pieter's regiment left at the end of July 1811 to Magdeburg, where they arrived on 21 August, spending a few days in Wesel, Osnabr \ddot{u} ck and Braunschweig. They marched from early in the morning to mid-afternoon when they would set up camp for the night. It is clear that Pieter had little idea where the regiment was headed and what he could expect to encounter whilst on the march. Part of his ignorance was no doubt due to his continued poor understanding of the French language, as he was probably only one of few Dutch-speakers in a French regiment. Moreover, as a petty soldier with only basic training as a "fusiller" (a gunner), Pieter was certainly not privy to the deliberations of the officers who largely kept soldiers in the dark, probably not to risk leaks and/or impact morale. Further, as tensions with Russia rose towards the end of 1811 and the beginning of 1812, plans were regularly adjusted and/or accelerated. For example, Pieter's regiment having moved from Braunschweig to Maagdenburg in August 1811, which was a five days march, were suddenly instructed to return to Braunschweig in early February 1812, before being sent back again to Maagdenburg less than one month later.⁷⁴

Several of his letters confirm that Pieter Lankester is regularly at a loss about the regiment's foreseen itinerary. On two occasions, Pieter alluded to his parents that he thought the army

⁷³ Painting belongs to a private collection.

⁷⁴ Appendix 1 PL 004 and Appendix 1 PL 006.

might be heading for Spain: ‘Now I am not sure we will stay here in bronswijk as we are told that we must go to Spain’.⁷⁵ On another occasion, one month later, Pieter wrote in his letter from Stettin of 29 March, 1812, that the regiment would leave on 1 April, but that he was in the dark about its destination: ‘We will leave here on the 1st of April but I have no clue where to’.⁷⁶ Only once Pieter’s regiment had crossed into Poland and Pieter observed Russian prisoners of war, he would have realized that the army was on its way to Moscow.

The marches and deprivation wore heavily on Pieter Lankester and his fellow soldiers as they marched through Germany in the direction of Poland.⁷⁷ For example, in March 1812, he marched with a regiment of 600 soldiers in three weeks from Maagdeburg to Stattien, a distance of some three hundred kilometers.⁷⁸ He painted vividly the suffering and hardship as the regiment rose at 3 o’clock at night, sometimes even earlier, marched from 4h00 before sunrise until 15h00 in the afternoon when they set up camp. Pieter as other soldiers had to carry heavy backpacks weighing some 50 pounds.⁷⁹ Rain, hail and snow tortured the soldiers as they marched knee-deep through the snow until all the limbs on their bodies felt frozen. Affected by the hardship and exhaustion, he said he wished he would never have been born but that his parents should not worry.⁸⁰ Later in June, marching through Poland, in his last letter to his parents, Pieter noted that the land was infertile (‘onvrugbaar’) and barren (‘dor’). He found that people were dirty and observed that the soldiers had to watch out everywhere for pests and vermin.⁸¹

As Pieter and his regiment marched towards Poland on their way to Russia, and as he witnessed death, destruction and executions of people around him, from the tone of his letters, he seemed to become more pessimistic about his chances of ever returning safely to Zeeland. Once in Maagdenburg, in August 1811, he changed his final greeting in his letters to his parents and his brother Cornelis from ‘Your loving son Pieter Lankester) into ‘Your loving son until death, Pieter Lankester’.⁸² However, throughout his service in Napoleon’s army, Pieter never engaged in self-pity in his letters and/or wished he would not have had such ill luck in his life, almost factually describing his experiences and what happened around him, mindful that he

⁷⁵ Appendix 1 PL 004: ‘Nu weet ik niet of wij hier in bronswijk zullen blijven want daar wort gezegt dat wij naar spanje moeten...

⁷⁶ Appendix 1 PL 004 ‘Wij vertrekken hier dan 1april, waar dat ben ik blind voor’.

⁷⁷ Appendix 1 PL 004.

⁷⁸ Appendix 1 PL 004. Nowadays Szczecin in situated in Poland

⁷⁹ Appendix 1 PL 006

⁸⁰ Appendix 1 PL 006 ‘al eens gewent hebbe niet gebooren te moegen zijn’

⁸¹ Appendix 1 PL 010 ‘aan alle kanten moet men oppassen voor het ongedierte’

⁸² Appenix 1 PL 005 ‘UE liefhebbende zoon Pieter Lankester’ and Appendix 1 PL 004 ‘UE liefhebbende zoon tot der doot toe’

did not wish to make his parents even more worried about his fate than they no doubt already were. In some cases, Pieter seemed deliberately to withhold details of tragic events which happened around him, noting that he could not enter into the details.⁸³

v. Concerns about money

Money was a recurring concern in Napoleon's army as soldiers had to pay for all their expenses over and above the limited daily rations provided to them. Pieter Lankester's military certificate of active service refers to '*marchant pour son propre compte*' (foot soldier for his own account) which appears to indicate that he had even to pay for his own uniform and equipment. His clothing consisted of one pair of grey long pants made of cloth, one vest, one pair of black half stockings, two white pants made of linen and two pairs of white stockings.⁸⁴ He reported once that a check ('wisslje') sent by his sister had not yet arrived and that according to his superior, it would take many months before he would receive the money as the check had to be processed through Paris. As regards the food served to the soldiers, he considered the food he had prepared for the pigs back home in Zeeland of better quality.⁸⁵ Pieter did not only worry about his own finances but also that of his parents. For example, when Pieter had found out that his parents had to pay to receive his letters, which were probably not sufficiently post-paid, he apologized to his parents that had he know this, he would not have pushed them to bear such great expense.⁸⁶

After more than six months into Napoleon's army, when staying for a few weeks in Maagdeburg, Pieter pointed out that he had not yet received any salary ('traktement') since his enlistment in Glick. This suggests that Pieter might have been unaware that Napoleon's army typically only provided the soldiers with daily food rations; remuneration for service was limited to the officers.⁸⁷ Since soldiers, therefore, did not receive any payment, and only were given limited and irregular supplies, they almost literally had to live off the land. Mentioning that the soldiers suffered from hunger and fatigue, Pieter reported that the local population feared Napoleon's army as they marched through Germany and famished soldiers threatened to harm them unless they gave them food: 'If you had to suffer as the military does, you would be pitied. As soon as we come across a farmer, then he has to provide everything and they are

⁸³ Appendix PL 006: 'en ik kan mij daar niet ober uijtlaaten'.

⁸⁴ Appendix 1 PL 005.

⁸⁵ Appendix 1 PL 009: 'Ik hebben in tholen voor de varkens beter kost klaar gemaakt'.

⁸⁶ Appendix 1 PL 009.

⁸⁷ Pierre Branda, "Did the war pay for the war? An assessment of napoleon's attempt to make his campaigns self-financing," *Napoleonica La Revue* no. 3 (2008): 2-15.

scared to death...).⁸⁸ However, he felt sympathy for the farmers, whom he said suffered mightily ('zoo dat lui daar veel leijden'), as their farms were being raided.⁸⁹

On only one more occasion does Pieter Lankester refer to his own money situation. Pieter told his parents that during a walk in Braunschweig, he had met a gentleman, named Van Kattendijke, who asked him whether he was a Dutchman.⁹⁰ Pieter replied he was a Zeelander upon which the gentleman told him that he was also a Zeelander from Middelburg who had been living in Braunschweig for some sixteen years. Pieter enjoyed speaking Dutch again and reminiscing about Zeeland and its traditions. The gentleman must have had sympathy for Pieter because he offered him his services in case of distress.⁹¹ The day before his departure to Maagdeburg, Pieter passed by to say farewell to the family. He was welcomed warmly and given four Prussian thalers (daalders) and one ducaat ('ducat'). He wrote: 'I would not know how to thank this patriotic gentleman and lady'.⁹² The gentleman he met was most likely Baron Huijssen van Kattendijke, born in Middelburg in 1782 and who passed away in 1854 in Paris. At the time of his encounters with Pieter, he was chamberlain of the Duke of Brunswick Luneborg. He later became Dutch Minister of Foreign Affairs and Minister of State.⁹³

vi. Social life

Although he was involved in regular marches, and had to be on his guard, Pieter was a close observer of life around him and interested in meeting people. However, his limited language skills in a nearly entirely French-speaking regiment must have hampered Pieter's social contacts. In fact, he never refers to his fellow soldiers in any of his letters, other than in general terms. However, when given a chance during longer lay-overs in places such as Braunschweig or Schwedt an der Oder, he went for walks and tried to acquaint himself with his immediate surroundings and making contacts, much as he did with the family Van Kattendijke. He visited, inter alia, the tombs of Stadtholder Prince Willem V, who passed away in 1806 during a brief stay in Bronswijk. His portrait-painting skills attracted significant interest of locals, leading to several friendships about which Pieter informed his parents. After falling ill in Schwedt an der Oder, he painted a portrait of a local reverend which he had

⁸⁸ Appendix 1 PL 005: 'Maar als UE dat lijden moest van de militere dan waren U lieden te beklagen. Want zoo draa als wij bij een boer komen dan moet daar alles koome en de lui zijn als de doot van de militere...'

⁸⁹ Appendix 1 PL 005: 'zoo dat lui daar veel leyden'.

⁹⁰ Appendix 1 PL 001.

⁹¹ Appendix 1 PL 001.

⁹² Appendix 1 PL 001: 'Ik wist niet wat voor dank ik deze vaderlandsche Heer en mevrouw zouw toebrengen'.

⁹³ Willem J. J. C. Bijleveld, *Nederland's Adelboek* (S'-Gravenhage: N.V. Uitgeverij W.P. Van Stockum & Zoon, 1949), 152..

befriended, which the latter was so pleased about that he showed it to his parishioners many of whom asked Pieter to paint them as well. Pieter painted some of them but did not have the time to meet all the requests.⁹⁴

Pieter was very attentive to the well-being of his wider family and good friends in Zeeland, notably those in Tholen, Meliskerke, Souburg en Vlissingen, often inquiring about how they are doing and in closing his letters asking his parents to please send them his best regards. He is particularly close with his younger brother Cornelis.⁹⁵ As he read about relatives who had passed away, he showed genuine regret.⁹⁶ Overall, Pieter comes across as a sociable young man, even though the opportunities for social contacts and friendship in his case were limited due to the daily pressures of an itinerant army life and his inability to communicate in any other language than Dutch.

vii. Importance of religion, family and physical and mental state

Faith in God is what helps Pieter as a deeply religious young man to deal with the insecurities on the battlefield, his personal concerns and the suffering around him whilst keeping alive his hopes and yearning to returning safely to his family. In almost every letter he wrote to his parents, Pieter places his fate and that of his family in the hands of God: ‘As long as I continue to believe that this is God’s way, then I will be at peace’.⁹⁷ He asked his parents to pray for him so that God will spare him of disaster and all evil.⁹⁸ He appeared to accept whatever might come his way in complete confidence that his life has been predestined by God. Whilst Pieter seemed to become more unsure about his ever seeing his family in Zeeland again as time progressed, Pieter never questioned his faith and seemed resigned to the fact that he might not come back alive.⁹⁹

Pieter was very loving and respectful towards his parents and siblings. He consistently expressed the hope that they are in good health and that he missed them dearly. He hoped with all his heart that he would see them again.¹⁰⁰ It appears that he withheld details of the hardship and atrocities on the battlefield although sometimes he referred to life executions and to

⁹⁴ Appendix 1 PL 010.

⁹⁵ Appendix 1 PL 004: ‘wanneer ik eens mogt tuijs koomen mijn broeder Cornelis eens voor mijn meester mogt aannemen (...)’.

⁹⁶ Appendix 1 PL 008.

⁹⁷ Appendix 1 PL 008: ‘...In dien ik maar mag blijven denken dat het Gods weg is dan ben ik gerust’

⁹⁸ Appendix 1 PL 004.

⁹⁹ Appendix 1 PL 001.

¹⁰⁰ Appendix 1 PL 008: ‘te hoopen dat we malkanderen nog eens zullen zien. ...’.

soldiers around him who lost their lives and who would never see their parents again.¹⁰¹ Pieter never asked his parents for necessities or guidance, perhaps because his parents were of modest means and he did not want to trouble them.

Pieter suffered severe illness which led to his being hospitalized twice, notably for two months in Maagdenburg during October and November 1811, and another two months in April and May, 1812, in Zwets.¹⁰² It is not clear what would have been the specific cause. In the latter case, Peter wrote that the doctor in the hospital came to check on him three times a day as he was affected by a dangerous disease.¹⁰³ He was still recovering and said he felt weak as Napoleon's army readied itself for marching through Poland on the way to Russia. The soldiers were particularly worried about infectious diseases in Poland where lice were reportedly widespread. More soldiers involved in the Russian campaign died of infectious diseases such as typhus, dysentery and diphtheria than as a result of battle. Brian M. Allen argues that disease was the primary reason Napoleon failed to defeat the Russian army.¹⁰⁴ Overall, Pieter comes across as a sensitive and deeply religious person who remained calm and composed, at least creating that impression towards his parents and family, in difficult and dangerous circumstances. Pieter seems to take events in good stride, trusting that his path has been predestined by God who will keep him safe.

iv. Aftermath

The Russia campaign turned out to be a disaster for Napoleon's army. Infectious diseases were rampant. Supply chains malfunctioned and weakened the army before it had even gone into battle. It has been estimated that within two weeks of crossing the Neman river, 135.000 men were lost only through disease and desertion. On 25 June 1812, a depleted army reached Wilna (Vilnius), and on 26 July Vitebsk (on the border of Russia), where Napoleon's troops missed a chance to deal a blow to two Russian armies allowing them to retreat. On 18 August, Napoleon's army reached Smolensk, which meanwhile had been evacuated, and on 7 September, Borodino. Napoleon's troops won the battle at Borodino against the Russian army but at great loss of men, horses and supplies. On 14 September, Napoleon's army which by

¹⁰¹ Appendix 1 009: 'wat ik heb ik er in De Doot zien weg rukken die aar Vaderland eb aare ouders nooijt meer zullen zien'.

¹⁰² Appendix 1 PL 009. Letter of 8 December 1811 from Maagdenburg.

¹⁰³ Appendix PL 010: 'ik hebbe nu weder over de twee maanden in het ospetaal gelegen met gevaarlijke ziekte want de dootser kwam 3 maal op een dag naar mijn kijken hoe of ik het maakte'

¹⁰⁴ Brian M. Allen, *The Effects of Infectious Disease on Napoleon's Russian Campaign* (Montgomery: US Air Command and Staff College Air University, 1998), 1-41.

then was reduced to no more than 100.000 men, arrived at the outskirts of Moscow which the Russian army subsequently set on fire. After much hesitation, on 19 October, Napoleon ordered the army's retreat.¹⁰⁵

However, harsh winter conditions and freezing-cold nights spelled disaster for the return of what remained of Napoleon's troops. By 10 November, upon arrival in Smolensk, the army was reduced to less than 50.000 men. Many soldiers had died from freezing. On 20 December, the first troops reached Koningsbergen (Kaliningrad). When crossing into Northern-Germany, widespread typhus and diftery awaited them. Only some 15.000 to 20.000 soldiers returned home eventually.¹⁰⁶ Of the 15.000 Dutch soldiers who served in Napoleon's army, it has been estimated that only some 250 returned.¹⁰⁷

Pieter Lankester's letter of 9 June 1812 is the last news his family received from him, two weeks before Napoleon's army crossed the Neman river and the Russian invasion got underway. What happened to Pieter Lankester during the Russian battle, we do not know. News about the catastrophic Russian campaign will have reached Pieter's family by early 1813 and must have been very unsettling for his parents, brothers and sisters. Perhaps in the first few months after receiving the news, they may still have bordered some hope of Pieter's return as some other Dutch recruits unexpectedly returned to their families but as years passed, hope will have been progressively dashed. In 1814, Pieter's mother passed away. His father, Reinier, had his will prepared in 1817 which still included Pieter as one of his heirs, as if there was still hope he would somehow return. In November 1819, Reinier passed away. In the memory of succession of 1820, Pieter was still referred to alongside the other children, even though it was pointed out he had gone missing: 'Pieter Lankester entered the French service as Conscrit in the year 1811 and have no real reports of his life or death'.¹⁰⁸ Perhaps the fact that Pieter was referred to in Reinier's testament suggested that there was still a flicker of hope he might still return?

The French military headquarters in Paris recorded in Pieter Lankester's file: 'Lost in Russia during the campaign of 1812' (Perdu en Russie pendant la campagne de 1812').¹⁰⁹

¹⁰⁵ Michael Friendly, "Visions and Re-visions of Charles Joseph Minard," *Journals of Educational and Behavioral Statistics* 27, (2002): 31-51 or Dominic Lieven, "Russia and the Defeat of Napoleon (1812-1814)," *Kritika*, (Spring 2006): 283-308.

¹⁰⁶ Jacques-Olivier Boudon, *Napoléon et la campagne de Russie* (Paris: Armand Colin, 2012), 12-15.

¹⁰⁷ Van Hattum and Pol, *In the Wake of Napoleon: the Dutch in times of war 1792-1815*, 5-127.

¹⁰⁸ 'Pieter Lankester als Conscrit in den Jare 1811 in den franschen dienst opgegaan en hebbende van zijn leven of doot geen echte berigten' Archives Portal Europe Inventaris van het archief van Lankester, Zeeuws Archief, 2013.

¹⁰⁹ "Parcour Individuels," Registres de contrôles et registres matricules, Mémoire des Hommes, last modified November 6, 2013. <https://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/>, No 3448.

B. Pieter Nicolaas Schorer – designated as Garde d’Honneur

i. Designation

On 22 April, 1813, Pieter Nicolaas Schorer, who was then nineteen years old, received a letter from the Prefect of the Scheldt-Mouth Region, Mr. Pierre-Joseph Pycke, informing him that he had been designated to be enlisted in the 1st Regiment of the Gardes d’Honneur on the basis of the Imperial Decree of 5 April, 1813, and that he should direct himself to the Grand Salon of the Prefecture the next morning at 9h00 for inspection.¹¹⁰ On that occasion, he was told, he would receive further instructions from Mr. Vanstappele, the commander of his detachment, as regards his departure and itinerary.¹¹¹

Compared to other Netherlands’ Prefectures, Zeeland was late in designating its contingent of Gardes d’Honneur. In fact, Prefect Pycke had initially proposed a small contingent of Gardes who were, in effect, replacements or substitutes, (*remplaçants*) consisting mostly of sons of local hostel and bar-owners who had shown willingness to take the elite’s sons places. However, Paris firmly rejected Pycke’s initial proposal as falling far short of the required standard and had instructed him to provide at least ten Zeeland Gardes of high standing. In the end, 14 Zeeland Gardes were designated.¹¹²

ii. Family background and enlistment into the army

The Schorer family was one of the most significant Zeeland families of German origin. The Schorers were originally cloth merchants in Augsburg, from whence Johan Schorer moved to Aachen around 1540 where he eventually made it to becoming mayor of the town. His grandson Lucas Schorer (1582-1651) emigrated for religious reasons to Zeeland, following which he and his descendants became active members of the Lutheran church.¹¹³ The Schorer family brought forth magistrates and judges, politicians, including mayor of Middelburg and members of Parliament, or important theologians, and as a family assumed a prominent place in Zeeland’s elite.¹¹⁴

¹¹⁰ Appendix 2 PNS 004.

¹¹¹ Appendix 2 PNS 001: ‘(...) I have the honor to warn you that I have just Designated you to enter the 1st Regiment of Honor Guards created by Decree of April 5, I invite you accordingly and order if necessary to go tomorrow to 9 am at the Grand Salon de la Prefecture to be reviewed.’ Originally in French; (...) J’ai l’honneur de vous prévenir que je viens de vous Designer pour entrer dans le 1er Regiment des Gardes D’honneur crée par Decret Du 5 Avril, je vous invite En consequence et ordonne au besoin de vous rendre Demain à 9 heures du matin au Grand Salon de la Prefecture pour y être passé en revue.

¹¹² Lichtenauer, *De Nederlanders In Napoleons Garde d’Honneur*, 87.

¹¹³ Zeeuws Archief, Genealogie van het geslacht Schorer, 1800.

¹¹⁴ Zeeuws Archief, Inventaris van de familie Schorer, 1547-1983, 2015, Schorer Stichting.

Pieter Nicolaas Schorer, who was born on 25 May, 1794 in Middelburg, was part of a close-knit family, with his father, Joachim Assuërus Schorer (1748-1823), mother, Maria Elisabeth Radermacher (1762-1818) and his only brother Johan.¹¹⁵ His mother was known as ‘Lady of Nieuwkerke’ and after 1815 was considered member of the nobility.¹¹⁶ Her sons from that time onwards, were, therefore, also formally considered nobleman (‘esquire’). His father was a doctor in law and a member of the States of Zeeland . They were considered a wealthy family.

During the more than 6-month period between Pieter Nicolaas’ designation to the Gardes d’Honneur and his being released from duty on 14 January 1814, he wrote at least eighty-three letters to his parents and closest family. We do not know how many letters he received from his parents but he does refer to them frequently so it can be assumed that correspondence will have been intense. The collection of letters has been deposited for safekeeping by the Schorer foundation at the *Zeeuws Archief* which at the beginning of November, 2020, also made these letters accessible via the Internet. For the purposes of this paper, some twenty letters that Pieter Nicolaas wrote to his parents have been transcribed, two for each month, covering his travel to Versailles, his time spent at the Garrison, and the end of service. His letters range in length from a few paragraphs to up to five pages; they tend to be descriptive and factual when reporting on his routines, but become more prosaic when describing his feelings of loneliness, the longing to his family and the strength he draws from his religious beliefs. The letters generally lack structure and omit punctuation which combined with the fact that they show some wear and tear, make them sometimes hard to read. In addition, several official letters received from the French authorities as well as letters that were sent on behalf of Pieter Nicolaas Schorer to seek assistance for his son whilst in France have been transcribed.

iii. Preparing for integration into the Gardes

After the enactment of the Decree of 5 April, establishing the Garde d’Honneur, the practical implementation was delegated to the Prefects. The letter from the Prefect of the Scheldt Mouth must have caused major consternation in the Schorer family, much as similar letters had done in other families across the country whose sons had been unexpectedly called

¹¹⁵ His birth certificate refers to 20 May as birthdate which was a clerical error. Zeeuws Archief te Middelburg, BS Geboorte Middelburg geboorteakten burgerlijke stand, Middelburg, archieftoegang 25, inventarisnummer MDB-G-1813, 18-01-1813, aktenummer 30.

¹¹⁶ Bijleveld, *Nederland’s Adelboek*, 152.

to serve in Napoleon's army. The first reaction of Joachim Assuërius Schorer was to get his son relieved of duty by introducing a formal request to the Prefecture, pointing to Pieter Nicolaas' poor health, but given that Prefect Pycke had been reprimanded by the authorities in Paris for his first attempt and had no doubt been put under close scrutiny, such requests for exemptions were immediately rejected ('I have not been able to accept your grounds... You will be permitted to undertake the journey').¹¹⁷

Once it was clear there was no way out, his father took steps to ensure that his son could serve in the Gardes d'Honneur under the best of circumstances, that he would have access to money and could rely on assistance in France, if needed. Showing the influence, the Schorer family enjoyed in Zeeland, Joachim Assuërius Schorer persuaded the Mayor of Middelburg to address an official letter to his counterparts in France, urging them to keep an eye out for his son and provide support, particularly in case of health problems ('...urging you to provide him with help and assistance whenever he should need it ...').¹¹⁸

About a month later than the first Dutch Gardes, on 24 July, 1813, the Gardes d'Honneur detachment from Zeeland and West-Brabant, who had been assigned to the First Regiment, left for Versailles.¹¹⁹ The journey by coach went via Breda, Antwerp, Brussels, Bruges, Reims to Paris and altogether took about ten days. Pieter Nicolaas Schorer, even though probably distressed having had to say goodbye to his parents and brother and uncertain about what awaited him, had positive things to say about the areas through which he and his fellow Gardes travelled. He enjoyed the food, notably *delicious potatoes* (overheerlijke aardappelen), the *comfortable* (geriefelijk) hostels along the route, and showed interest in the landscape, monuments and squares in Antwerp, Brussels and Bruges.¹²⁰

Given the short time available for the Zeeland Gardes to prepare for departure to Versailles, there had not been sufficient time to have the uniforms measured and made to the detailed specifications, which had been imposed by the French authorities. Therefore, they had to have their uniforms made during a stop-over in Brussels. Their arms, particularly Hussars' sabres, were only provided at the army base, and only around mid-September. As to the horses, which the Gardes d'Honneur had to provide themselves, there was a general problem that many Dutch Gardes had bought rather inferior horses, probably in an attempt to save money, which

¹¹⁷ Appendix 2 PNS 002: 'Je n'ai pu admettre les motifs ... Vous permettra d'entreprendre le voyage' in French

¹¹⁸ Appendix 2 PNS 004 : '...le priant de vous faire lui prêter aide et assistance dans les cas où il en aurait besoin ...' in French

¹¹⁹ Gardes from Holland, Utrecht, Gelderland, East-Brabant and Limburg had been assigned to Metz, whilst Frisians, and Gardes from Groningen and Overijssel had their army base in Tours.

¹²⁰ Appendix 2 PSN 001 and Appendix 2 PNS 009.

In general, the small detachment of Zeeland and West-Brabant Gardes, including Pieter Nicolaas Schorer, did not experience major hardship and stayed far away from the battlefield. Even though he was very busy at the garrison, Pieter Nicolaas told his parents his priority was to write them letters and keeping up his journals. His days followed a detailed structure: starting at 5:30 in the morning, horse-riding at 8 o' clock and at 3 o'clock, interspersed with work in the stables, cleaning manure and brushing the horses, and performing other chores at the army base. At 21:30, the Gardes would return to their lodgings unless they had to stand watch during the night. Pieter Nicolaas, however, complained that many of the Gardes were lazy and created burdens for other: '... do nothing whole day and bother the others'.¹²⁶ Pieter Nicolaas also detested night watch which he was required to do every Tuesday and Thursday: 'Last night, I had to stand for two hours ... and I felt extremely cold. Doing nights counts for me as the most unpleasant work'.¹²⁷

Life got much easier after Pieter Nicolaas, from October 1813, had been assigned to perform Dépôt Companie duty, thanks to another intervention from his father. In fact, his father had pleaded with Colonel Dubois to relieve Pieter Nicolaas of his military duties given his fragile physical health. Thanks to Colonel Dubois who issued a certificate of exemption from Cavalry duty, Pieter Nicolaas would no longer have to fear being put in harms' way: 'For Cavalry Service of all young men who are considered not to have the required abilities and impartially I testify that your son does not possess these'.¹²⁸

In October 1813, Pieter Nicolaas was directed to travel with his detachment to Grenoble for reasons unbeknownst to him. The journey took about ten days and appeared to be pleasant as Pieter Nicolaas describes the landscape with beautiful mountain views ('extremely pretty; 'zeer mooi') and notes that he sleeps particularly well in the hostels along the route, whilst complaining about the bad weather ('wet and cold'; 'nat en koud') and the slippery roads for the horses as a result of occasional black ice. At the end of November, Pieter Nicolaas had returned to Versailles.¹²⁹

¹²⁶ Appendix 2 PNS 012: '...den geheele dag niets uitvoeren & tot last van andere ...'

¹²⁷ Appendix 2 PNS 008: 'Heb 's nachts van 2 uren moeten staan ... en ik het braaf koud gehad heb. Het doen de nachten is voor mij onder het onaangenaamste werk te rekenen ...'

¹²⁸ Appendix 2 PNS 007: '(...) Voor de Cavalerie Dienst van alle Jonge Lieden Die men oordeel de Vereischte Vermogens hier toe niet te hebben En onpartijdig getuig ik Dat U Zoon Dezelve niet heft'

¹²⁹ Appendix 2 PNS 008.

v. Concerns about money

Even though Pieter Nicolaas Schorer came from a well-to-do family, managing his finances was a constant concern. In fact, by Decree, the Gardes d'Honneur had to assume all costs, notably the horses, uniforms, equipment and travel expenditure, as well as all expenses made during their stay in France, including lodging and food. Pieter Nicolaas, therefore, referred frequently in his letters home to the high costs of nearly everything in Paris ('...you cannot imagine how big our expenses here have been and how expensive everything is').¹³⁰ He appeared to feel guilty towards his parents that they had to put up so much money to cover his expenditures: 'you will know that I will not waste it on nullities or tidbits'.¹³¹ Like other Gardes, he rented a house in Paris (with three others) for which he paid approximately 40 francs per month. This was more than double the rent paid in major cities in the Netherlands at the time. He assured his parents regularly, however, that he lived modestly and did everything to keep costs to an absolute minimum 'It is a time to be frugal (...) whether you are content about my expenditures'.¹³² It is clear that Pieter Nicolaas had to pay due attention to his finances as he had to pay all expenses, not receiving any remuneration for his efforts 'and to think that I have to pay for everything from beginning to end'.¹³³ Cost of living in Versailles was obviously much higher than in Middelburg so that even for the family, money had to be wisely spent and any excesses were to be avoided. His protestant upbringing and the fact that frugality and parsimoniousness were considered virtuous may also have played a role.

vi. Social life

As Pieter was near to Paris and far from battle, social life was something that he wanted to have part of. He and other Gardes d'Honneur made regular trips to Paris, about ten kilometers away, using a relay service consisting of simple coaches, so-called *pots de chambre*.¹³⁴ He appeared to have liked the city and regularly noted in his letters that places in and around Paris which he visited or observed, such as a buzzing mirror factory employing some 500 workers, could not be found anywhere in Holland. He maintained personal relations with some inhabitants of Paris from Dutch origin, for example, Monsieur Lodewijk Egbert Appelius who processed the bills of credit which his father sent regularly to pay the accounts. He also attended

¹³⁰ Appendix 2 PNS 011: '(...) kan zich niet verbeelden hoe groot onze uitgaven hier al zijn en hoe duur hier alles is'

¹³¹ Appendix 2 PNS 011: 'gij weet wel dat ik het niet aan nietigheden of lekkernijen vespil'

¹³² Appendix 2 PNS 011: 'een tijd is om zuinig te wezen (...) of gij content over mijne uitgaven zijt'

¹³³ Appendix 2 PNS 011: 'bedenk dat ik van 't begin tot het einde alles moet betalen'

¹³⁴ Charles Ewings, "Jaargang 44," *De Tijdspiegel*, Den Haag 1887, 263.

protestant church services regularly, particularly at l'Oratoire. Pieter Nicolaas also had his portrait made and printed through an etching mould for which he paid 24 francs. His parents appreciated the likeness of the portrait following which Pieter Nicolaas offered to send additional prints as these costed very little.

Whilst Pieter Nicolaas lived modestly and responsibly in Paris, he enjoyed the instances where he and friends from the Gardes could indulge in a bit of luxury, such as good food, a glass of wine, some chocolate or a comfortable bed. On one occasion, he informed his parents in a colorful way that he had particularly enjoyed an extremely good dinner with a serving of delicious oysters.¹³⁵ On another occasion, he had tasted wine and food of excellent quality, and enjoyed the company of friends ('had truly a lot of fun and laughter').¹³⁶ During one of his journeys, he noted that he had spent a restful night in a hostel in a comfortable *bedstead* (ledikant).¹³⁷ Pieter Nicolaas was perhaps no bon vivant but clearly enjoyed the company of others and the pleasures of good food and wine. He was glad to share his social experiences and friendships with his family.

vii. The importance of religion, family and physical and mental state

Religion and family were the bedrock for Pieter Nicolaas as he was far from home and facing uncertainty about what would happen to him. Having been raised in a deeply religious family, Pieter Nicolaas Schorer derived much support from his faith. In many of the letters he wrote, he showed his gratitude to God ('een onuitputbare bron van troost'; 'an inexhaustible source of solace') for protecting him and his family, particularly, thanked his father for sending him regularly religious books and psalms, which he devoured and found much solace from. Nonetheless, the absence from home, the anxieties and uncertainties about what the future would hold, the notices he received about illness and the passing away of family members and friends, tested his faith. In his letters, he described moments during which he found it hard to remain positive and keep faith in the path that God had intended for him. He admitted that faced with hardship and uncertainty, it sometimes felt like he was drowning and barely holding on to his religious beliefs: 'Oh, it is sometimes so painful ... then these thoughts (of God) often wander off'.¹³⁸ From his letters, it is clear that his love and respect for his parents and his brother ran deep. He misses them, thinks about them all the time, worries about their health and

¹³⁵ Appendix 2 PNS 009: 'zeer goed dineetie gehad En er zeer lekker oesters gegeten'

¹³⁶ Appendix 2 PNS 006: 'dit is waarlijk al veel lachen'

¹³⁷ Appendix 2 PNS 016.

¹³⁸ Appendix 2 PNS 008: 'O dit valt soms zo moeilijk ... dan ontzinkt mij ook dikwijls die gedagten (van God)'

wellbeing and cannot wait to be reunited with his family in Middelburg. Following a letter, he writes to his mother on 2 January, 1814, for her birthday, his mother wrote back showing how much she was touched by his expressions of gratitude for her motherly love and for her care and support both for his current state and for his eternal well-being: ‘was such incomprehensible pleasure that I cannot put in words (...) your gratitude for my motherly love and care to fulfill your temporal and eternal pursuits’.¹³⁹

To his father, he regularly wrote that he would love him forever, even after he would pass away, and that he prayed for his blessings constantly: ‘From a pained son who will not desist to pray for you at all times’.¹⁴⁰ He clearly looked up to his father and considered him a role model: a beacon who had instilled values in his children and raised them under the protection of God. He was convinced that his father would go to heaven after having lived a good life devoted to God and his family. Whenever he addressed his father directly, Pieter Nicolaas appeared pained and sentimental: ‘My love for you does not cease in my absence’, stressing that his words cannot expressed his true feelings towards him.¹⁴¹

However, Pieter Nicolaas’ mood and psychological conditions appeared to become more fragile even though he was never exposed to threats or had to fear for his life. However, as time passed being away from his loved ones, and as there was no end to the war in sight, he became increasingly melancholic, beginning to display signs of self-pity and asking himself why God did not intervene and help him return home. He deeply yearned for sustainable peace and for the war to end. Against this background, he commiserated in several of his letters how his life had become miserable after having had to leave his family home at such a young age and after having been brutally separated from his loved ones. In sum, and perhaps with a degree of exaggeration, Pieter Nicolaas considered that his life had become unbearable, away from his parents and brother, without any enjoyment, his having had to roam through Belgium and France to the place of service (Versailles), where one was exposed to all kinds of trouble, dangers and sadness. Whilst he recognized that his parents were also suffering from the absence of their beloved son, he did not hesitate to point out that his own situation was even worse. He even appeared to envy his younger brother Johan who must be so much happier than himself in the company and love of his parents. During the period where he felt low and lonely, he expressed frustration that he had to wait for letters from his parents for at least three weeks. In

¹³⁹ ‘deed mij zoo een onbegrijpelijk groot plaisier dat ik het uw met geen pen kan beschrijven (...) uwe dankbaarheid voor mijne moederlijke liefde en zorg om uwe tijdelijke en eeuwig belangens te behartigen’ Zeeuws Archief, 157 Familie Schorer, Inventarisnummer 144.

¹⁴⁰ ‘Appendix 2 PNS 006.2: van eenen bedroefden Zoon die niet ophouden zal & Voor U ten alle tijd aftebidden’

¹⁴¹ Appendix 2 PNS 006.2: ‘Dat mijne liefde voor U ook in mijn afwezigheid niet ophoudt..’

order to combat his feelings of depression and melancholy, Pieter Nicolaas would go for daily walks, weather permitting.¹⁴²

viii. Aftermath

As the French Empire began to crumble and Napoleon's power weakened, the Gardes d'Honneur were formally dismantled in January 1814. As his record shows, Pieter Nicolaas Schorer was freed from his duties on 14 January 1814 and allowed to return home. His reunion with his parents and brother after nearly eight months will have been a joyful and emotional experience. Before long, Pieter Nicolaas picked up the threads of his former life, restarted his studies in law, in which he graduated in 1816. He began his career at the Middelburg municipality where he quickly rose up the ranks to become Gemeenteontvanger, Head of the Finance Department. In 1818, at age 56, his mother passed away after several years of illness. She was survived by his father who died at age 57 in 1823.¹⁴³

When Pieter Nicolaas married in 1826 with Jacoba Susanna Macaré, he was already a wealthy man, part owner with his wife of a tall ship, member of the Freemasons and a distinguished representative of the Middelburg elite. The couple had three children: Johanna Catharina Schorer (1827-1911), Cornelia Antonia Schorer (1829-1924), Eduard Pieter Schorer, (1837-1909). The latter would be appointed judge at the Middelburg district court, and would later be promoted to Vice-President of the Court. Pieter Nicolaas Schorer continued to keep his journals. As a deeply religious man, he published several books on Protestantism. At age 74, in 1869, by then widower, Pieter Nicolaas Schorer passed away.¹⁴⁴

C. Comparison between Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer

Two young men from Zeeland, with the same given name, born and raised less than 5 kilometers from each other, from a close-knit family enjoying a religious upbringing, with no prior military experience, were called to serve in what was for them a foreign army, fighting in countries they had never visited. But this is where the similarities end.

Pieter Lankester was of modest background. When he drew a low number in the military lottery he had no choice but to serve. Unlike members of the Dutch elite, who could pay for substitutes to take their son's place, this possibility did not exist for the lower classes. However, when Napoleon created his Garde d'Honneur in 1813, he closed this loophole so that

¹⁴² Appendix 2 PNS 009.

¹⁴³ Zeeuws Archief, Inventaris van de familie Schorer, 1547-1983, 2015, Schorer Stichting.

¹⁴⁴ Zeeuws Archief, Inventaris van de familie Schorer, 1547-1983, 2015, Schorer Stichting.

when Pieter Nicolaas Schorer was designated as a member of the elite, the only available option for him to avoid service was to claim weak health. As this claim was turned down, Pieter Nicolaas Schorer's father, a politician, administrator and distinguished member of the Zeeland Estates, used his vast network of contacts to seek assistance for his son and do everything to keep him safe and financially sound.

The difference in class and background can also be deducted from the letters both young men wrote home regularly, with however a much higher frequency of writing for Pieter Nicolaas Schorer compared to his Zeeland counterpart. The latter appears to possess a wider vocabulary, writes much longer letters and more complicated sentences and generally seemed better informed about the political situation at hand. This is probably also due to the fact that Pieter Nicolaas Schorer has a good understanding of French whilst Pieter Lankester struggles to understand what his French-speaking superiors and peers tell him, and also lacks basic German. That said, Pieter Lankester shows pride in his country and in Zeeland, often comparing his observations in the army with life in his "fatherland" ("Vaderland"). He comes across as patriotic.

Both men are interested in their surroundings. Nonetheless, Pieter Lankester faces much greater constraints in moving about as he marched with his regiment across Germany and Poland and has little time and opportunity to explore the areas, whilst Pieter Nicolaas Schorer stays most of the time at Versailles, and has his lodging outside of the garrison. Whilst following his daily routine, the latter has time and opportunity to make day trips and explore Paris during his leisure time. Both face money concerns. For Pieter Nicolaas Schorer this is an important theme, which he addresses regularly in his letters, complaining about the high costs of living in France and asking his parents to send him money. Pieter Lankester seems to take the lack of money in stride. He gives the impression to accept the fact that conditions in Napoleon's army are very difficult and that rather than complain, he better puts up with them. Despite his recurring money concerns, Pieter Nicolaas Schorer partakes in an active social life. He makes day trips with friends, engages in sightseeing, and enjoys the good things of life; company of friends, good food and drink, and laughter and enjoyment. For Pieter Lankester, this would have seemed like a world away.

Overall, Pieter Lankester's life in the army is much harder than that of Pieter Nicolaas Schorer, who never gets into harm's way. Pieter Lankester suffers hardship as he marches in difficult conditions from place to place, lacking food and being confronted with violence, such as executions, and death from infectious diseases. He spends two months in hospital in two separate towns, and counts himself lucky that he made it out alive. In contrast, Pieter Schorer's

health seems to hold up reasonably well, telling his parents he feels well. Nonetheless, with the help of a friendly colonel, his father manages to get Pieter Nicolaas assigned to Depot duty, on the argument that Pieter's health is frail. His assignment to Depot duty removes any chance that he will be deployed on the battlefield.

Even though Pieter Lankester's situation is much tougher and much more dangerous, he does not complain and appears to accept whatever may come his way, placing his fate squarely in the hands of God. His mental state seems stable: he does not show any signs of despair or depression. In contrast, Pieter Nicolaas Schorer's mood becomes increasingly bleak, wondering why he deserved this, pointing out how fortunate his brother is that he can enjoy the direct love and company of his parents. He becomes more melancholic over time, describing in some detail his dark thoughts and pessimism reflecting his state of mind, bordering on self-pity. Pieter Lankester, on the other hand, seemed to want to protect his parents and family from his hellish experiences, for example writing little about his time of illness but rather stressing his health is improving, or being sparse with details about the dangers he confronts on the battlefield. He did not ask for their advice, neither does he inquire about their well-being and health, expressing the hope they are well. Pieter Nicolaas Schorer, however, frequently asks about how his parents are doing, particularly inquiring after the health of his mother who suffered from illness. He also used his parents often as sounding board, asking for their opinions and advice. He clearly trusted his parents' guidance. Both young men, however, revered their parents and showed tremendous respect and love for them.

Both Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer had enjoyed a religious upbringing and often referred to how important God was to guide them during these testing times and give them solace and hope. Nonetheless, Pieter Nicolaas Schorer, in moments of despair, began to question God's intentions. Why is God not ending the wars and sufferings so that he can go home? He read the Bible, religious texts and psalms regularly, which his father and mother sent to him in Versailles. We know from his letters that he attended protestant church in Paris. Pieter Lankester does not refer to Bible texts nor to visiting church. His religious feelings appeared internalized.

The main difference between the two young men is, of course, that one perished on the battlefields and was never heard of again; a talented young man, his life an unfulfilled promise, plucked from his family and familiar surroundings in Zeeland to fight on a far-away battlefield, leaving his family in mourning, uncertain about his fate. The other Zeelander returned to Middelburg after the demise of the Gardes d'Honneur, picked up his life where he left it,

graduated in law, got married and started a family, before building a highly successful career in public service in the Middelburg local administration.

Conclusion

The very essence of war is death. Deliberate killing of men sets battle aside from almost all other human ventures. Soldiers in Napoleon's army, much more than other people, had to confront their own mortality, often when they were still teenagers or barely in their twenties. They had to come to grips with the death of friends and fellow soldiers killed in action on the battlefield or struck by mortal diseases. This paper sought to get behind the main protagonists in the Napoleonic wars, the Generals and the Officers, the military strategies pursued and the politics that played a role in the decision-making, or the types of weaponry and the battles fought. This is the purview of traditional military history. Instead, taking a new military history perspective, here the focus is placed on the personal experiences of two young men from Zeeland who were neither trained nor had the ambition to become part of military life. By a stroke of bad luck and circumstance, as Holland had been integrated into the French Empire, they found themselves enlisted into the French army in the pursuit of Napoleon's megalomaniacal ambitions.

Looking at the great military events which determined the course of history in Europe in the nineteenth century through the eyes of these two young men, who were plucked away from their lives at a stroke of a pen, fits well into the new military history perspective, and helps enrich our understanding of how Napoleon's war effort was organized, what impacts it had on those involved, and on those at home who also felt the consequences, notably their parents, siblings and friends. It also provides valuable insights into the effects of the army on local people as it marched through their territories. This paper fills a gap in that no such analysis of the experiences of young Dutch (or for that matter, Zeeland) men, from completely different backgrounds and social status, who were recruited into Napoleon's army, has yet been done.

Through the letters they sent home, one can begin to reconstitute their lives and experiences in military service, understanding their anxieties, their hopes and desires. Pieter Lankester, a beginning housepainter, came from a modest background, and lacked the leverage and means to change his fate; he was like a pawn on a chessboard, moved about at the will of the chess master. In contrast, Pieter Nicolaas Schorer's family belonged to the Zeeland elite. Even though his family's attempts to avoid him from being enlisted and fight in Napoleon's army did not succeed, his situation was materially much better than that of Pieter Lankester as he enjoyed

greater safety, and reasonably good working and living conditions. He was never confronted with battle or casualties. In fact, Pieter Nicolaas Schorer's main concerns were homesickness and money. The paper shows that, even though they were far away from home, their minds and thoughts were with their fatherland and families. They were neither interested nor aware of the grand battleplans that Napoleon and his generals were designing to conquer Europe. Their letters showed all they cared about was to return home safely to their families and loved ones, and for the war to end.

The number of military deaths from Napoleon's wars in Europe have been estimated between 2,5 million and 3,5 million men. From the 15000 Dutchmen that took part in the Russian campaign only a few hundred made it back alive. These are startling numbers, but it is important to remember that behind each number stands a person with a family, friends and dreams of a future. The letters from Pieter Lankester and Pieter Nicolaas Schorer have provided a unique personal perspective on life and death, hope and despair, pain and suffering. Two Zeelanders, part of world history in their own way, eager to return home: two different backgrounds, two different sets of experiences, and two different outcomes.

Appendix 1: Letters from Pieter Lankester

Verzameling Aanwinsten Rijksarchief 1993.57

PL 001

1. Waarde en teder Geliefde Ouders en Broeders
2. Dezen is Om Uw te melden als dat ik noch in eenne redelijke gezondheid mag verkeren door
3. des Heeren goedheid zoo ik oope mijn lieve ouders Uw in die zelfde welstand zal mogen
4. aantreffen was het anders dan zouw het mijn een art gerieven leet zijn, nu mijn lieve ouders
5. nu kan het mogelijk de laatste keer zijn Een letterje Van mijn te genieten want wij hebben
6. alle onze oudenansie broeken en Sloopkousen in het magezijn moetyen brengen. Om naar
7. het velt te gaan en wel mogelijk naar Rusland en wat het wezen zal met mij dat weet ik noch
8. niet op godt te vertrouwen en zijne hulp te smeeken. Dat is het beste maar godt om hulp te
9. smeeken op eene regte wijze. Daar oort wat toe mijn lieve Vader en moeder, Wijn Zijn Uijt
10. Bronswijk weer naar Magdeburg en nu vertrekken wij van Magdeburg naar Stattein Den 2
11. maart en Vandaar mogelijk naar Rusland of noch verder maar mijn lieve ouders het mag
12. gaan waar het wilt met ons overall is Dien regtueerdige godt die haar van ons hoofd laat
13. vallen zonder zijne willen en te denken en te gloomen dat wij in zijne weg verkeren maar
14. niet in de Onze en in al mijne ongevallen hebt ik noch een geliek boven alle andere en ik kan
15. zien dat Godt mijn zegent want de laatste dagen als ik in Bronswijk Geweest ben zoo hebt ik

16. een wandeling gedaan in bron swijk en ik hebbe een Heer ontmoet die aan mijn vroeg of ik
17. een Hollander waar op ik antwoorde dat ik van Zeeland was zoo zeijde den Heer dat hij daar
18. ook Van Was Van Middelburg en zeijde dat hij al 16 jaar in Bronswijk gewoond adde en dat
19. hij mijn Heer Van Kattendijke was en dat ik Eens bij em zou komen en als ik iets te belasten
20. hadden dat ik dan maar zou koomen zoo ik daar geweest ben een dag voor mijn vertret uijt
21. Bronswijk en hebben mij vriendelijk ontaald en mijn 4 Pruijse daalders en een ducaat in mijn
22. aanden gedond mijn lieve ouders ik wist niet wat voor dank dat ik deze vaderlomsche Heer
23. en mijnvrouw Da zouw toe brengen en daar naa kreeg ik het wissel van u mijn lieve Ouders
24. aan mijn gezonden zoo dat ik geen gebrek tot Eden toe hebben eves nu zoo goet mijn lieve
25. vader en moeder denkt tog veelmaal aan mijn innune gebeden voor godt. Verders is hier
26. geen nieuws al wat men ziet is militere en soldaten.
27. N.B. en mijn Heer Van Kattendijke zijde mij indien ik in het aspetaal mogte koomen en ziek
28. mog komme te worden dat ik dan maar aan in jouw laten schrijven en van zoudenze mijn
29. daar wat laten bezorgen nu mijn lieve ouders Verder weet ik niets meer ye schrijven als
30. duijzendmaal van mij gegroet die zig noemd U lief-hebbende Zoon tot der Doot
31. Magdeburg den 5 maart 1812
32. P. Lankester

PL 002

1. Waarde Ouders En familje,
2. Dezen is ziende om uw te melden als dat ik bij het 6 (G) Battallon en 2 Campageni
3. Getrokken ben om te vertrekken naar Amburg Den 24 Van Deze maand en uw zal nu niet
4. verder schrijven. Voor al heer Doet ik Uw mijn waarde Ouders want het is hier nog ondert
5. en vijftig varen Vandaan. Doe het mij Daar Gaats. Zal Da tweet maar De Heere is tot hier toe
6. met mij Gewere en ik hoop hij zal nog verder voor mijn zorgen ik neem de heer om mijn
7. waarde. Broeder Cornelis Voor zijn Gedame prezend. En het is Goet maar mijn mijn
8. genoeg en Weest Zoo Goet en bedankt Den Heer Walter voor mijn en Doet de groetenis
9. aan Onze Vrienden. Van mijn en ik Genieten Nog Een Voorzegt boven anderen want daar
10. zijn er niet Veel af, zij zijn in het aspetaal Geweest Van Onze Ollanders en uw schrijft mij hoe
11. het met De jongeling Van Gapinge is die is ander de grannediers en ik Weet niet Beter af. Hij
12. is Welvaarend Waarde Vader Schrijft het eens aan taalen en Bergen e nook Voor al aan
13. mijne Goede Vrienden op Meliskerke en op Joeburg e naan al mijn Waarde broeders en
14. zusters. En zegt Eens aan aan Jan Elderman Wanneer ik de gelegen hebben dat ik zijn brief
15. zal bezorgen (..) Want Wij moeten al die plaatsen paseren en Branswijk ook. Daar onze
16. Willem kist. En (o)mogelijk vandaar naar Spanje. Hoe Wel ik het niet Weet. Dat moeten wij
17. afgagten. Wij Overal in Gods and ten die kan ons beschermen als het hem behieft. En
18. Verder Weet ik niets te schrijven als duizent ja duizend (...) Mijn Gegroet en Vader kust mijn
19. lieve moeder Duizend maal voor mijn.
20. Waar mede ik blijve als Liefhebbende Zoon
21. Girllicke

22. Den 21 Juli 1811.

23. P. Lankester (...)

PL 003

1. Gielluk Den 7 Meij 1811.
2. Waarde Ouders Dezen is Dienende om Uw te melden Als Dat ik in een goede Welstond op
3. gielluk ben gekorriveerd zoo ik hoope Mijn Waarde ouders Uw deze in Die zelve owelstond
4. zal aantreffen. Wij Zijn Zeer godet behandeldt. Maar ik Zal voor Eerst niet kunnen
5. avonderen. Voor alzer Dat ik De Frankrijke abel magtig ben. Maar Dat is niets, hret is beter
6. Gemeen als Coporaal. NB ik zou Dat papier Voor mijn Waarde broeder Cornelis Wel
7. gezonden, hebben maar het is niet gekoneageert in het frans. Daar is niets aan Dat goet is,
8. En Dat Zijn De Beden dat ik het met deze gelegenheid niet kan zende. Maar Zoodraa het
9. klaar is Zal ik het 't Uw mijn waarde Ouders Zende. Zijn hebben Ons in Een Arme (...)
10. gebragt, ik zou wel Eend(s) willen Dat Uw Die Jopse levend Wijs Eens Zorg. En zij spreken
11. Daar allemaal Dings. Maar Waarde (h)ouders ik heb in Die tijd al aardige Dingen Gezien, ik
12. zal Uw zoodraa Dat papier klaar is nader mijn omstandigheid schrijven, Verder Weet ik niets
13. te schrijven, als de Groetenis aan al mijn vrienden en ik Wens Elise nog Duizentmaal Van
14. Mijn genogt. N.B. ik ben geplaatst bij het 5 battolfurn en 4 Conpaneemie En het 2d
15. Regiment NR, NB als Uw schrijft Waar mede ik b... schrijft Dan in het frans aan het
16. Departement Van LaBooij.
17. Uw D.W.D En Zoon
18. P. Lankester
19. Mont. Pieter Lankester
20. 'Coporal au 21e riginemt Siligne 5e Bataillon 4e Campaigne au Garnison afuliers
21. département Tela Boïr.

PL 004

1. Veel Geliefde Ouders dezen is diennende om Uw te melden als dat ik den uren van den 28
2. feruary op den 28 maart in eenen volmaakste welstand hebbe ontfangen Zoo ik ooppe uw
3. dezen in die welstand zult aantreffen mogt het anders zijn dan zou het mijn leet zijn het was
4. mijn een groote blijdschap te vernemen de welstand Van u mijn lieve ouders en en mijne
5. famielje en goede vrienden en bekende en voor al dat mijn lieve broeder Cornelis zoo in
6. het schilderen vorderd en ik oope dat hij maar vurig zal aanouden dat Wanneer ik eens
7. mogt tuijs koomen mijn broeder Cornelis eens voor mijn meester mogt aan nemen. Als
8. zorgen inleggende brief was zeer vriendelijk. Lieve ouders dat maseeren is een art geval
9. voor een militere mijn zijn den 2 maart zijt maagdenburg gegaan zoo als ik uw heb
10. geschreven en den 22 maart beheren wij in Stattien gekoomen in den Bedroeft weer Van S
11. morgens 4 uren dat wij op mars gegaan zijn tot S middags 3 uren heft het geregend en
12. geaageld en gesneeuw en gevrozen dat niet anders zocht of daar was geen voorkomen aan
13. want alles was stijf aan ons lijf bevrozen want dat land lijd ver in het Noorden, en het is
14. een invragbaar land maar mijn lieve ouders maar godt heft mijn weer kragt en sterte
15. verleend zoo dat ik altijd maar denken moet dat het gods wegt is daar ik in verkezen en ik
16. ben het ook niet alleen want wij zijn op kan mars met ferka 600 begementen belaven die
17. andere troeppen die al voorrijt en bealven de kavedarie en het zeggen naar Rusland en lieve
18. ouders wij, wullen door polen moeten maderen en hebb de houde Soldaten ooren zeggen
19. dat het zoo vol luijzen is dat het niet is om uijttespreken want het is daar de mode zoo wel

20. bij de groote als bij de klijne. Maar mijn lieve ouders ik oope dat het goet mag beaagen
alle
21. die rampen en onheijlen ons Van te bewaaren als het hem belieft want waar ik gaan of
22. komen mag in de werreld al was het tot het uijterste punt in de werreld hij is magtig mij
en
23. anderen met mijn te bewaren lieve ouders mogtit god eens bedragen on seen gewenste
toe
24. te Scaikken wat zouw da teen Voregt zijn voor het gandehe werrelden maar het zal al
gaan
25. zoo het hem belieft ten niet anders. Verder weet ik niets meer, te schrijven als dat het
hier
26. overall donker uijtziet met de in werrelds nu mijn lieve ouders Weest alle artelijk van
mij
27. gegroet benevens alle mijne vrienden onbekende en mijn Oude maten neef en nig
28. Polderman en en jannetje Kronenburg en alle goede vrienden en voor al mijn Heer
kraner op
29. west Joeburg en Meliskerke Waar mede ik blijve Uw lieve hebbende zoon tot der doot
toe
30. N.B. Wij vertrekken vanhier den 1 april waar daar ben ik blind
31. Lieve Vader Uw moet niet naar mijn slegt schrijven heijkens wabt ik moet mij Hogt
helpen
32. Stattien den 29
33. Maart 1812.

PL 005

1. Maagdenburg Den 25 Augustus 1811
2. Mijn breive En Geliefde Ouders.
3. Dezen is Dienende Om Uw te melden als Dat ik Weder in Eenen Goeden Welstand
Voor Des
4. Heren goeheid in maagdenburg ben gearriveerd. Zoo ik oope Uw Dezen in Die Zelfde
5. Welstand mag Ontfangen Zoo als ik mij bevinde. Was het anders het was mijn Smert
ik dat
6. gemeend onze Mars Zouw op Amburg geweest zijn maar Die is in Wezel Verandert,
Waar nu

7. Verde Dat Weet ik nog niet, En alle De Jonge Corporals Zijn bedank tot mijn blijdschap,
Want
8. ik adt geen uur op Een dag tijd Om het Eenne of het andere Voor mijn liefhebberij te
Doen,
9. Daar ik Altijd art voor hebben, en, oope te bréden Waarde Ouders ik heb in Deze Mars
Al
10. Veel gezien. Onderanren ben ik broswijk geweest en ik hebben De Heer geadt om De
11. Graftombe Van Zijn Hoogheid te zien Die Schoon en fraaij is, en het art heb ik en Daar
12. Gingeeng loed Door mijn lijf. Want het is net Zoo als beehreventis Eni k hebbe al vele
steden
13. en Dorpen gezien Maar ik Vinde nergens mijn land maar als Uw Dat lijden moest Van
De
14. milekere Van Waken U lieden te beklagen Want Zoo Deaa als wij bij Een Boer koome
Dan
15. moet Daar alles koome en de lui zijn anders kan zijn. Dat is leer geeft mijn Di ten Dat
moet er
16. zijn Zoo dat lui Daar Veel leyden. Waarde Ouders Weest Zoo Goet en Zegt te Derman
Als dat
17. ik zijn brief bezorgt hebbe te esnaburg Waar ik Eenen Van Zijne familje hebt aan
getroffen
18. en zij Waren nog fris en gezond. Ik moet Eijndegen net de pen maar niet met mijn art
Wan
19. dat is eimmrt bij Uw mijn lieve Ouders Weest nu Zoo goet en Doet De groeyenisse aan
al
20. Onse Vrinden en Voornamelijk op meliskerke en Joeburg en Broeders en Zusters en
Die mijn
21. betrekkelijk zijn. Waar mede ik blijve Uw liefhebbende Zoon P: Lankester
22. N.B. InDien Uw schrijft schrijft Doen Zoo Mars
23. Mars P: Lankester
24. frisselier bij het 2n Regement 6 Battaljion 2 Campannie infantere Van linnie Derde
hoor
25. Derde Divissie Van arreme en de Stad Maagdenburg in Duijsland

PL 006

1. Veel Geliefd Ouders en Broeders
2. Dezen is Dienende Om U mijn lieve Ouders te melden dat ik Den Uren Van Den 16
Januarij
3. op den 3 februarij in Een Volmaakte welstand hebbe ontfangen toen ik in Bronswijk
Was
4. gearriveerd Zoo ik oope Uw dezen in d'zelfde welstand zal mogen aantreffen Was het
5. anders het zouw Een art grievend leed zijn lieve ouders ik adt niet gedogt zoo onverwagt
uijt
6. maagdenburg te moeten vertrekken want op den 30 Januarij als wij Sliepen wier den
trom
7. geslagen des nogts aan 12 uren Om te vertrekken Smorgens om 8 uren en waar na
toe
8. dat wier Ons niet gezegt en Zij hebben Ons Doen manseeren nagt en dag en Dat in Dit
barre
9. weer en Dan nog tot aan Doe knien in de sneeuw en dan nog Een zak op De rug Van
Zoo 50
10. pont Zwaar Zoo Dat ik Onder Dit Zware jok al eens gewenst hebbe niet gebooren te
moegen
11. zijn, want Een Die moorden en dood geslagen began heft is noch te goet om soldaat te
zijn
12. maar mijn lieve ouders vader en mijn lieve moeder Uw moet dit geval Van mijn niet
13. aantrekken of verdrieten want het is Gods wegt en Daar niet tegen aan te kanten is het
14. beste want zijne wegen die hij met ons en Uw en Ons Dier baar Vaderland en Hier en
Elders
15. is regtvaardigheid want ik geloove dat het Een strafe over de De Gansche Werreld is
mijn
16. lieve Vader Uw schrijft mij dat ik Eene schrijven Zouw hoe hier met burgerij is Daar
kan ik
17. niet veel van schrijven als dat de ongodedienstigheid noch meer de hoofverand heeft
als bij
18. Ons want Zondags en in De week de koopandel gaat even sterk. want ik hebbe als Eens
19. Verwoomen of er geen vroomen mensehen in de stad waaren en die konnen zij niet Want
het

20. gaat Zoo Van de Kerke naar de kroeg Zoo dat Des Heerem Zegen Daar niet op Volgen kan
21. dat os onmogelijk mijn lieve ouders ik bedanke U voor De zegen wenschen aan mij betoont
22. en dat godt die eens met zijne genade aan mijn mogte betoonen wat Zouw ik met U mijn
23. bruders gelukkig zijn, en mijn lieve vader en moeder ik bedanke U Duizendmaal voor Dat
24. wissel aan mijn gezonden en hoepedaar Een nagtig gebruik van te maken, bezondered
25. nieuws is hier niet als ik noch in maagdenburg was als ik er vesekijden menschen zijn doot
26. Gescooten onder anderen en Baron en Een Oud man Die verscheijdene manschappen naar
27. Eggeland gezonden hebben en Die hebben ik Voor mijn ooggen zien schieten en al
28. verscheijde met Uw Dat moet ik Elaas meer als te veel aanschouwen Waar zulke zaken zijn
29. beter gelaaten als gedaan, en ik kan mijn Daar niet ober uijtlaaten en lieve ouders nu weet
30. ik niet of wij hier in bronswijk zullen blijven want Daar want gezegt Dat wij naar Spanje
31. moeten waar waanneer ik moet vertrekken zal ik U mijn lieve ouders melden, en wanneer
32. Uw schrijft Zoo weest Zoo goet en schrijft maar op Bronswijk want al ben ik weg de brieven
33. komen ons toch Agter aan Verder weet ik niet nieuws te chrijven als U mijn lieve Ouders
34. Duijzendmaal Van mijn Gegroet en kust elkanderen Duijzendmaal Voor mijn en Groet alle
35. goede en Brave vrienden en bekende Van mijn waar mede ik blijve U liefhebbende Zoon tot
36. ter Doot toe
37. bronswijk Den 4 februarij Pieter Lankester R. zoon
38. 1812

PL 007

1. Magdenburg Den 20 Desember 1811
2. Veel Geliefde Ouders en Broeders
3. Den uwen Van Den 21 November hebbe ik op den 10 des ontfangen In Een Volmaakte
4. gezondheid. Zoo ik oope U mijn brave Ouders. ook zult ontfangen hebben en was het
5. anders het zou mijn Van arten leet zijn nu neem ik de Vrijheid en ik agthet ook mijn
pligt om
6. aan zulke brave Ouders alle bedenkelijke zegens in Dit nieuwe jaar toe te wenschen En
Dat
7. d'Heere Die Duistre en Donkere Dagen in Dit begonnen nieuwejaar Eens mogt
verwifelen in
8. Die dagen Die U mijn lieve Ouders beleefd hebben end at de Heere nog Vele jaaren
Daar
9. mag toedoen tot mijn en mijne broeders en Zusters Welzijn want Uw mijn lieve Vader
en
10. Moeder is mijn liever als Een gansche Rijkdom. Eni k oop Dat godt U bijde nog lange
jaaren
11. in 't leven moog houden. en dat ik nog Eens mogt bleven Een nieuwe jaar. Dat Ons
12. aangenamer mogt zijn Zoo het Den goeden godt liefde, maar Daar niet in te komen
is het
13. beste want Dat zijn wegen Voor ons verborgen en Daar kunnen wij niets aan Doen. Nu
lieve
14. Ouders ik moet eijndigen en Doet Dat Complement in nieuwejaar aan alle mijn vriende
aan
15. mijn Broeder David & Vrouw e naan Neef Polderman & Vrouw en aan mijn
Oude maaten e
16. naan Baas franke en familije e naan de weduwe ofkiens en Aan Alle brave menschen
die
17. belang in mijn gesteld hebben. Waar mede ik betuijge te zijn & te blijven U
liefhebbende
18. Zoon Pieter Lankester R
19. N.B. ik hebbe aan Onse familje in Thoolen ook geschreven
20. Waarde en Geliefde Broeder Cornelis ik kan niet nalaten Om Aan u Een letterje
schrijven als

21. dat ik nog redelijk welvaardende ben Zoo ik oope mijn lieve Broeder U dezen in dei
22. Welstand moog ontvangen. Was het anders het Zou mij Van arten leet zijn. en mijn lieve
23. broeder ik wensche U alle bedenkelijke zegens in Dit nieuwe begonnen jaar. en ik oope dat
24. gij nog lange Jaren met Onze lieve en Brave Ouders zamen mag levee n als Uw zoo voort
25. gaat met tekenen Dan Zal Vader het gemaak Van Uw gou ondervinden et gene bader Van
26. mijn hieft Genooten het wij beijden moeten misseneuket geluk dat uwe geniet dat moet ik
27. missen Maar Daar is niet aan te doen gedult te hebben en het bestier Van God aftewagten
28. Dat is het beste En lieve broeder aan dat inleggende stukje hebben De ik wel gezien Dat gij
29. goed begint te Vorderen Zoo ik gezien hebben aan Dit inleggende stukje maar Zoo Uw
30. schrijft in het groot is het fraijer Zoo mij Dunkt Er zende ik ook Een Dito maar in het klijn
31. is het veel werk en staad niet zoo fraag ik moet eijndigen met De pen maar niet met art
32. Waar wide in blijven Uw liefhebbende broeder tot ter Doot toe
33. Magdenburg Den 20 Desember 1811 Pieter Lankester R/Z

PL 008

1. Waarde En Veel Geliefde Ouders Den Uwen Van
2. Den 24 Meij
3. Heltikin De Grooste blijdschap Ontfangen Waarde Ouder ik kan zeggen Dat Duizend Gulden
4. mijn met Zoo Eens groote blijdschap niet Kunnen te gemoet Koomen, als Dienbrief Van Uw
5. And En Daar in Vernoomen als dat Uw mijn lieve Vader en Moeder en mijn familje nog
6. welvaarende Zijt. Zoo als ik mijn ook Door Des Heeren Goehed tot Een toe mag bevinde. ik
7. was verblijd dat Uw mijn wevarde en geliefde Ouders in Deze wegt Van mijn. Zoo Gesterkt

8. zijt zoo als ik mijn ook Door Dess Heeren goeheid mag bevinden In Dien ik maar mag blijven
9. Denken Dat het Gods weg is Dan ben ik Gerust. niet tegen staande Dat ik Uw mijn waarde
10. Ouders en broeders en Zusters moet missen maar het is te hoopen Dat Wij malkonderen
11. nog Eens zullen, Waarde Vader U Schrijft mij als Of Daar geen mogelijkheid toe Was om aan
12. zijn Masiestijt De Keijzer bekend te worden Maar ik Zien Daar Geen mogelijkheid toe maar
13. het zal niet mijn gaan zoo als U mijn Waarde Vader Schrijft. Zoo als Den Heere blijft Waarde
14. Ouders ik oope aan U Lessen tebe antwoorden Wand Dat heeft Ons nooit geen Schede
15. gedaan. Want de Deugt Wort overall beloond, het spreek woord is men krijgt loon naar
16. Werk. Waarde Ouders ik Was Verblijd te Ooren dat mijn Lieve Zuster Anna met Van Der
17. Hoeven in Ondertrouw is ik heb dat wek gedogt want het Schien of zij al Vreemd Waaren als
18. ik het bergen geweest ben, nu mijn lieve Ouders. ik Wense U [Zie] nog Vele Jaaren met
19. genoeg het huwelijke Van Zoo Een Jiregdig Paar mage beleven, mijn lieve Zuster en
20. Broeder ik Wense U nog Vele Jaaren alle Zegen En Voorspoet en Al wat in Een huwelijk tot
21. Zeegen kan Strecken. Weest alle Van mijn in liefde Gegroet, Waarde Ouders. Weest Zoo
22. goet en Groet alle Deze Goede Vrinden Van mij mijn Mater neef Polderman en Zijn Vrouw
23. Baas franke en zijn familje En De Weduwe Oefkenis en Baaf bleek en De Heer Gaal en Zuster
24. mijn Vrouw Van Eps nient het niet kwalik. Doet groetenis aan mijn Broeder en Zuster in
25. Vlissinge Waar Mede ik blijven U is in Voorduerrende liefhebbende Zoon
26. gullek Den 4 Junie
27. 1811 P. Lankester R/Z

PL 009

1. Maagdenburg Den 8 Desember 1811
2. Veel Geliefde Ouders ik was Verblijd Om U medive Van Den 19 November Weder te mogen
3. Genieten in Een gezonde welstand Door Des Heeren goetheid na Dat ik over de twee
4. maanden in het Aspetaal Gelegen hebben, Zoo ik oope U Dezen in Die Zelve welstand moog
5. aantreffen als Daar ik mij in bevinden Voor het tegenwoordige, De Heere heeft mij weder
6. Voor dit maal geliefve te bewaarren want wat heb ik er Door Den Doot Zien weg rukken. Die
7. aar Vaderland eb aare Ouders nooit meer zien zullen, en zoo waarschijnlijk naar Een
8. rampsalige Eeuwigheid, Daar nimmer Eijnd aan komt waarde en lieve Vader Schrijft mijn
9. Eens of U Dien brief Van Den 3 november wel ontfangen hebt, want ik ben al verlangende
10. geweest om Van U mijn lieve Ouders te Ooren en het Een en ander Van mijn Vaderland en
11. Van de pressing wie of er Van mijn stad genooten. Dat rampzalige lat ook heid moogen
12. treffen. Of ben ik Joonas alleen, maar Geduldig te zijn is het beste U schrijft mij Dat U en mijn
13. lieve moeder in thoolen geweest zijn en mijn Zusters en Broeders in Een Volmaakte
14. gezondheid hebt aan getroffen. Dat mijn verbleijde, en die hebben mij Een wisselije toe
15. gezonde Van 7/-10- maar Een wisslje op wit papier. Waar op de kaptijn zijde gaat naar de
16. foerier en Die Zal het geld voor nu aale bij de faktoer en Zienden Die kan gij het geld niet
17. krijge want de fierier is zoo Veel als Een getuige bij de fourier kommende ik Vroeg hem of hij
18. Zoo goed Woude Zijn Om met mijn Dat gelt te aalen. Waar op hij mij vroeg om het Eens te
19. Zien en vroeg of het Een blaauw was en toen hij zag dat het Een wit was zoo zijde hij Dat hij

20. make zou Dat ik het geld binnen Een paar maanden zou hebben en was het Een blaauwe
21. op het zelfde moment in Dien ik dat geweten adt Dat mijn Broeders Dat mij aangeouden
22. gezonden hebben. Dan Zoude ik aar Daar Van Verwittigt hebben, en toen Vroeg ik hem Dat
23. hij mijn wissel maar geven Zoude dat ik het liever naar huis wou zenden als daar zoo lange
24. naar te wagten. Want dat ik wel nodig added waar op hij zijde dat het naar Parijs was maar
25. dat het wel kommen Zouden Dat ik niet bang moest zijn maar tot Eeden toe heb ik het nog
26. niet gezien, en zoo lang als wij uit gelluk zijn hebben wij nog geen trektement gezien en ik
27. hebbe Een graauw laakkense langen Broek en vest en Een paar alve Zwarte sloopkousen en
28. 2 twee witte linen Broekken en 2 paar witte Sloopkousen en Een Overtrek Over de Scaker
29. en nog al meer Dingen moete koope, alle dagen Een Scrale keuken want ik hebben in
30. thoolen Voor De Varkens beter Kost klaar Gemaakt als dat ik samtijs moet eeten. Maar ik
31. moey Eijndigen Groed alle goede vrienden Van mij nevens U mijn Waarde ouders en ik
32. betuige te zijn Uw liefhebbende zoon
33. P. Lankester R/Z
34. N.B. Ons Regement Zal Van Deze maant Uit maagdenburg naar Pruisen vertrekken naar Die
35. Grenzen Van Rusland en dat is 5'onderd úren Van Maagdenburg; Maar dat is niets want
36. God regeerd daar ook hij is magtig om mij daar ook te beaaren als hem belieft
37. het is dat Dat ik verder Van U mijn lieve ouders Verstooken ben Maar lieve Vader Denkt Veel
38. aan mij in Uw gebeden
39. ik Ope Uw Zal Voor Dezen Brief Zoo Voel niet betaalen want ik ben er Agter gekomen hoe

40. Daar mee leve moet adde ik het maar Eerder geweten ik zou U op deze Kosten niet
gejaagt
41. hebben

PL 010

1. Waarde en liefve Ouders
2. Deze is dienende Om U te melden als dat ik tons weder door de Goetheid gods in een
3. redelijke gezondheid mach Verkeren maar noch zwaak want ik hebbe over weder over
de
4. twee maanden in het ospetaal gelegen met gevaarlijke ziekte Want De Dootser kwam
5. s'morgens op een dag naar mijn kijken hoe of ik het maakte maar lieve Ouder de lang
6. moedigheid en Goedheid of is heeft mij wederen willen spaaren en tot wat heujdedaags
zal
7. Van achter wederom blijfe, dat ik hier Zoo lang in het ospetaal hebbe moeten zijn tot
hier
8. toe heeft aadt mij gezegend, lieve Ouders want ik ben bekend genoeg hier in Dit Stadje
9. Door Een Seurezijn bij een erftesch Domenic Die mij Zoo veel Vriendschp leuren op
Een
10. onbegrijpelijke wijze hij vroeg naar mijn [name..] ik zij Dat ik Lankester eete waar Die
man
11. Zoo blij mede was Dat Van Die familje was want Daar hadt hij ze er van gelezen van
de Die
12. of Lankester. toen hebbe ik zijn protret moeten maken en het was zeer naar zijn
genoegen
13. want hij is Daar De Gandehe [Stu..] mee voor gegaan bij al de Voorname burgers en
nu
14. loope burgers mij alle Dagen hier in 't Ospetaal de eenee op De andere om Van mijn
een
15. portret gemaakt te hebbe
16. Dit mijn lieve Ouders Dat het mijn hier verder niet kwalijk gaat en Dat het [ing n'] gou
gaat is
17. [omdat] en [E] wille mijn lieve Ouders want een kende brave Ouders heeft en Een
goede

18. opvoeding heeft genoeten is beter als ondert [o]wijzen gulden. Daar [...] brave Ouders
Ook
19. altijd danke voor Zal betuigen Zoo lang ik maar leven mache genieten op De [in] en ik
oope
20. Dat u Deze in Een goede welstand zal hebben ontvangen was het anders het zou mijn
leet
21. zijn wat hebbe ik nu al lange verlangt om van U mijn mijn Ouders te ooren Sint in
Stattien
22. om van ik niet meer Van U Vernoomen Want als u brieven hebt geschreven Dan Zijn
ze bij
23. het Regiment Dat Zeker 60 uren Van mijn Vandaan is en Zoo men zegt Ook al Sloegd
24. geweest met de russen en zij zijn al een gedeelte in rus land want zij hebben al gedeelte
25. russen krijgdgevangen gemaakt Die hier Door polen gekoomen zijn en ik Denke als
mijn
26. kragten zoo aannemen Dat Ook Wel binnen een weke of drie [nu] Darremee zal Gaan
hoe
27. het hier Verder gesteld het is hier Een bedroefde landstreek Zeer Doot en onmigbaar en
op
28. de Dorpen een vuijle manier Van leven en Zeer Scraal en aan alle kanten moet men
29. oppassen Voor het ongedierte en men Vind enkele Dorpen en Steden Daar de luij [...]]
tens
30. zijn anders alle zoons maar dit stadje zijn luij meest luijters en all Zeer vriendelijk maar
de
31. polakken Een rug art volk dat niet vestaat en Waar ik nu verder zal gebrogd worden
weder
32. gedeeldig te laten geleiden is het beste en te Denken dat Gods weg is Een groote trots
33. Verder weet ik niets besonders te schrijven als u mijn lieve Ouders duizendmaal van
mij
34. gegroed en groed ook mijn Vrienden in tholen, bergen en in Vlissinge en aan mijn
andere
35. maten en aan alle brave Vrienden en bekenden en lieve Ouders denkt Veelmaal in uwe
36. gebeden aan mijn en mijn toekomst. Waar mede ik blijve U liefhebbende Zoon
37. Zwets den 9 Junie
38. 1812 P: Lankester R

Appendix 2: Letters from Pieter Nicolaas Schorer

PNS 001

Middelbourg, le 20 Juillet 1813

Préfecture

des

Bouches-d-l'Escaut

Cabinet

du Préfet

1. Monsieur Schorer & fils vis-à-vis de
2. La grue à Middelbourg
3. J'ai l'honneur de vous prévenir que je viens de vous
4. Designer pour entrer dans le 1er Regiment des Gardes
5. D'honneur crée par Decret Du 5 Avril, je vous invite
6. En consequence et ordonne au besoin de vous rendre
7. Demain à 9 heures du matin au Grand Salon de la
8. Prefecture pour y être passé en revue
9. Vous recevrez par Monsieur Van Stappele que com
10. Mande le Detachment dont vous faites partie les
11. Instructions ulterérieures tant pour votre Equipement
12. Que pour votre depart et votre route.
13. Recevez Monsieur, L'assurance de ma parfaite
14. Consideration
15. Signé

PNS 002

Middelbourg, le 21 Juillet 1813

Préfecture

des

Bouches-d-l'Escaut

Cabinet

du Préfet

1. J'ai l'honneur de vous devenir Monsieur
2. Que Je n'ai pu admettre les motifs que
3. Vous avez allegués pour vous exempter de
4. La garde d'honneur, mais La Votre
5. Indisposition accidentele Je vous adresse
6. A rester chez vous Imperiale Notre pouvior
7. Vous permettra d'entreprendre le voyage
8. J'ai l'honneur de vous saluer
9. Signé
10. M. Pierre Nicolaas Schorer vis-à-vis de La grue

PNS 003

No 4

Empire Français

1. Nous Maire De La Ville De Middelbourg & Dependences
2. Chef lieu De Département Des Bouches De L'Escaut, certifions que Mon-
3. Sier Schorer, Pierre Nicolaas, Domicilié et né a Middelbourg
4. Le 20 Mai 1794 fils de Monsieur Joachim Assueris grand
5. Propriétaire et De Dames Maria Elisabeth Radermacher
6. À été Designé comme Garde D'honneur au premier Regiment
7. Du Dits corps par Monsieur Le Prèfet Du Departement des

8. Bouches de l'Escaut en vertu Du Decret Imperial en Date des
9. 5 Avril 1813 et est partir pour le Dit corps le vingtquatre Juillet
10. 1813
11. fait et Delivré a Middelbourg le 24 Juillet 1813
12. Pour le Maire indisponible
13. L'Adjoint Délégué
14. Van Sombeeck
15. Signature Du Porteur
16. P: N: Schorer
17. Legalisé
18. L'adjoint Delegué
19. Van Sombeeck

PNS 004

no 9

Département

des

Bouches de L'Escaut

Middelbourg, le 22 Avril 1813

1. Le Maire de la ville de Middelbourg
2. Chèf lieu Du Département Des
3. Bouches de L'Escaut
4. Messieurs Des Maries des
5. Villes A Commissaires de l'Empire
6. Messieurs & Chères Collègues
7. Monsieur Pieter Nicolaas Schorer, dont la signa-
8. ture ci bas me *varietus* ayant été designé par Monsieur
9. le Préfet du Département pour entre dans le premier
10. Régiment des Gardes d'Honneur, je prends la liberté
11. de le recommander aux soins de ce lui de mes collègues

12. de l'Empire, à qui ce jeune homme recommandable
13. reçoit tous les rapports de Delcredere, le priant de vous
14. faire lui prêter aide et assistance dans les cas où il en
15. aurait besoin, notamment de maladie où d'autre accidents
16. je me floittes qu'aucun de mes collègues ne se re-
17. fusera de reconcer à mes prières: vous me trouverez
18. toujours empruntér de reciproquer des tous mes moyens
19. les services qu'ils auront rendus au Dit Monsieur
20. Schorer
21. J'ai l'Honneur de saluer cordialement
22. messieurs mes collègues, et de être
23. avec la plus parfaite considération
24. leur très humble et obéissant Serviteur
25. signature Maire de Middelbourg

PNS 005

Parijs 17 augustus 1813

Mijn edele geborene Heer Leef,

1. Zoo ik iets voor uw zoon zoud kunnen hebben effect
2. Een had ik het gaarne gedaan dit achte ik onmogelijk
3. Te wan zijn physisch gestel. Daar hij er zwak uitziet
4. Ze reformen mocht bevinden de ook daar meddurf ik
5. Toch gezamenlijk vleien, conversatie met de Heer.
6. Minister van Oorlog Ik grond te treffen het afscheid
7. en vooral voor geweest is en verheug mij
8. te kunnen melden dat het dat de jonge heden zou
9. ik lief vragen en voorzichtig is. Bijleveld heft
10. mij tegen zondag met Bedrag ik heb het
11. ge..... uw zoon bij permit krijgen
12. met te..... en een a volente van de partij
13. te zijn Het voornemen was te voet te gaan, en
14. de familie met mij te dineren. Zooonder

15. abstracten van het uitslag waarvan ik niets meer
16. doen kan, uw zoon van nut kan zijn zal mij dit altijd
17. een warlijk jongen volstreken
18. ik verzoek vele complimenten aan en heb ik de eer
19. mij met de meeste achting te noemen

Willem

PNS 006

Nom 9

Versailles des 21 Augustus 1813

Veel geliefde Ouders & Broeders!

1. Vrijdag mogen van een grote tour met de loyo paarden komende vond ik U brief betrekkens ... van om PGS van
2. den 15, dezelve waren donderdag avond zeker reeds aangekomen het doet mij veel plesier dat U tot nog die brief
3. van mij mist, ik heb dezelve ook alle U ontfangen ik ontfang dezelve ik op donderdag nu ga ik terstond over
4. om de brieven te beantwoorden zoals ik U geschreven heb meld ik U alles wat mij te beurd valt zo veel het naam-
5. genaame als het men ongenaame omdat dat gij dan waarlijk weet hoe ik het he anders toch hebt gij er niets
6. aan & mijn toestand verergens op verbeterd en hoef niets mede doet laat U dat toch te zeer aandoen & weet ...
7. zo zeer bedroefd over want dan zouden het mij waarlijk spijten. Zulks geschreven zo hebben het doet mij genoegen
8. gij eens bij ... geweest zijt en daar met mijn brief ontfangen hebt gij kunt niet begrijpen hoe een onnoemelijk
9. plesier het mij doe ten geluk ik wel kan beseffen dat het nog U ook zo nog de menschen zo veel goeds van mij spr-
10. eken en zo bijzonder nu mij informeren en met onverschillig in mijne ... zijn. Dat U 't geen ik U van de Garde de Honneur

11. geschreven heb aandeed wil ik garn geloven dat het nog mij een groot onder... was om op een goed ... had
12. op geschreven op een brief St... te S... doch zedert nog dat dinetie waar ik U van geschreven heb 't geen onstond pas
13. later gekost heeft gegeeven hebben me nog eeven zij om tot dus ... daar nog al van en gaven ons als
14. het ongebeurt is dezelve is dezelve te hebben de Garde de Police dat is voor de Caserne, Generaal Colonel eten dan moeten
15. men 2 uren ... elkander op ... staan. Doch dan heeft men mede tuigen beide ... uren vrij. Dat men in de hoofdragt
16. kan blijven. Dan neem ik alle mijne brieven en mijn gezang boeken mede & lees die dan daar op mijn gemak
17. O dar amuseert mij dan zo dat kunt gij niet begrijpen zo iets van alleen te vernemen ik verbeelde mij dan
18. Bij U te zijn Dan Ach mijne verbeelding blijft verbeelding hoop dat zij ons daar verder wat van zullen ongemaken
19. Want het is een ontzaggelijk werk & niet geschikt voor ...delijk Jongelij ik heb bij voortduring het geluk
20. Om volmaakt veel ...end te zijn en zeer goed te slapen. Doch nog beginnen s'morgens ook vroeg en zijn op den
21. Dag altijd bezig wij zijn bijna nooit stil dan is er dit dan verder wat anders te doen Papa zeide dikwijls het
22. Voldate leven ik maar een ... leven doch ik weet nu helaas bij eige ondervinding dat het er veel van
23. Scheelt daar men zijn paard & goed wel schoon wil houden gevraagd bij 2 maal draperen
24. Eens te paard eens te voet genoeg werk kan vinden. Het is natuurlijk wat ik mij zo bijzonder bij elke
25. Brief als ik weder bij deze informer naar Mama's gezondheid doch ik heden morgen zo zeer verblijd was er geene
26. Ongunstige van te vernemen daar ik weet hoe naar hare gezondheid somstijds was niets niets doch
27. Mij meer genoeg als dat bij voortduring van Alleen te vernemen zou 't op menschelijker wijs gesproken

28. Indien God 't in dit geval niet vurigdadig sterke in uwe gezondheid had weergegeven het wel kunnen
29. Te boven komen O Heer! Dit ware ongeloofelijk dus zien wij weder in dit geval God den zwak-
30. Ken & krachten geven kan het wil na mate met dezelve behoefte het doet mij ik veel plezier te vernemen
31. Dat U allen hoewel diep bedroefd nogal bemoedigd waart & onder ... stil in deze voor U ook
32. Treurige mij waart. Het is die zelfde die ... daar gij mij in uwe brief van meld uw op zondagavond bij
33. Ons geinkwartierd van den Dries zal ik U iets schrijven waarop ik verzoek dat gij mij zo schielijk
34. Mogelijk antwoord bij verzogt namelijk dat Apele Bijleveld & Verploegh en wie er maar zin in had
35. Eens bij hem zouden komen en dat bestond hij in dat Die geene die of geene grondige ... of
36. Zo als Stopele niet eens reclameerd hadden. Doch accepteren dog zijn wachtmeester te laten leren hun achter
37. Cement te bevorderen daar dat toch altijd is als gemeen te blijven Becus heeft dit ik gedaan om dat bij met Blijeveld
38. Op eene andere kamer is moeten gaan blijven daar wij een Brigandier op onze kamer gekregen hebben die altijd
39. Alleen slapen een zeer fotovriendelijk jong mensch van 18 jaren een Gentenaar zij zijn wel Baas namelijk & Blije: onder
40. Hetzelve regiment doch hebben thans een andere brigandier als nog en om data ls Blije geavanceerd wenst ...
41. Misschien alleen zouden overblijven en met een ander moeten gaan slapen. Zie daar. Bou... rede ik kan U ook in het
42. Voorbij gaan melden dat hij geen trap van een paard gehad heeft Ik wilde wel eens weten wie toch ziensverleed
43. Dat kunnen zij van hem eeven goed als van mij zeggen & dat is zeer ... voor ... of J. Schorer
44. VD Brueche ik hebben het ... nog hier niet gedaan en mijne rede is omdat ik wordt mogelijke mijne ...

45. Men nog bij de Jury Medical voortzetten wedere daar ik nog geen gelegenheid heb gehad zo men als de andere de
46. Zelve te doen. Als men er onder moet blijven is het zeker preferabelder te avanceren als te blijven ..
47. Zij zouden dan eerst Brigandier worden & dan misschien verder Stepele wordt van zelfs geavanceert
48. Om dat alle die geene die op ...tare scholen geweest zijn of onder de ... dezelve kunnen ...
49. Komen & dat is beide zijn geval ik ben daar in nog mij zelve zeer verlegen geweest doch daar er
50. Meer waren die 't niet deden hier/hoe ik maar geresolueert het voor eerst niet te doen voor ik mijne reclames
51. Gedaan heb & gezien wat er van geworden is wat denkt U er van? Antwoord er mij eens op of U mijne
52. Handeling te in deeze approbeert. Nu ga ik nog tot Uwe brief van Jan. gij moogt mij U of onze onderofficieren
53. Opperhoofden zijn ik U de namen al nioem gij kent ze toch niet Doch ik ksn U zeggen dat ik vind dat ze
54. Ons zedert wij hun dat dine gegeeven hebben wat meer met bescheidenheid & als vriendelijk zorgeling
55. Behandelen & dit is waarlijk al veel lachen wij dit maar en kennen want wij hangen toch maar van hun
56. Af die Birs heeft in 't geheel niets met ons te doen want hij is onder de Laniers ... heeft
57. Op een morgen eens bij ons geweest het is een best mensch ik hoop hartelijk alle ... bij elkander
58. Zullen blijven doch indien er avancementsen plaats hebben is zulks onmogelijk ik weet er niets van
59. Hoop wij hier nog eingen tijd blijven zullen doch wij gaan vast gelijk alle andere ook na 25
60. Vertrekt over 20/10 companies en wij zijn de 2de dus nog enige tijd end an volgen wij hun het geen Mama
61. In mijn album geschreven heeft doet mij onbegrijpelijk veel plesier vinde het zeer mooi & lief daar

62. In het zelve de trekken van moederlijke liefde & toegevenheid & deelneming in mijn waar & eeuwige
63. Geluk zo duidelijk is bespeurd worden God geeve dat het laatste niet moge gebeuren & dat ik 't zelve
64. Nog eens uit hare hand zal mogen ontfangen Papa zou er mij ook veel plesier mede doen neem
65. Gij ook een blaadje en schrijft het geen gij mij mede geeven hebt er nog eens in en legt het dan toch zorg-
66. Vuldig bij elkander gij zoudt mij plesier doen om eeven t edoen of het dat van U was & de Ooms
67. Supueks & voort verdure oneind en een blaadje voor mij te willen geeven antwoord mij eens of
68. Gij 't doen zult en aan wie? Wij zijn dikwijls onder elkander nog al eens vrolijk 't geen ons dan enige oogenblik
69. Kan ons leed niet vergeten. Verploegh alleen geloof ik dat er niet veel omgeeft ten mensch ik vinde hem zeer
70. Onverschillig ik heb voor mijn vorige brief 24 fr moeten betaalen dus 12 HO ik kan niet begrijpen
71. Dat gij er te hier maar ... voor geeft ik kan met mijn paard zo voorzichtig mogelijk Doch hij is ook zeer mak
72. Dat mij veel plesier doet en gisteren hebben wij onze houten zadels gekregen doch wij hebben dezelve alle ver-
73. Ruild voor ledere dat veel gemakkelijker is wij hebben 60 fr of F 30 moeten toeleggen op zulke dingen die tot ge-
74. Mak dienen vind ik moet men in het geheel niet zien al was het nog eens al was het nog eens zoveel daar men zich hierdoch
75. Zelf gemakkelijker maakt. Vind U dit ook niet en dan gaat daar een Schapenvacht over dus men gemakkelijk zit 't geen
76. Nogaal wel is mijn paard draagt ook niet van de moeilijkste & Dit vind ik wel 't voornaamste
77. Niet dat ik het schrijf om mij zelve 't ware te prijzen doch gij kunt volkomen gerust zijn dat ik mij niet
78. Tegen .. Heet & mij bij mij zelve doet zeggen waarom dit zo zonder rede of met moet vol gedaan van mijn eigen ge-

79. Zondheid zorg ik zo veel mogelijk daar ik dezelve waarlijk thans voornamelijk nodig heb nu ons dieet houden wij
80. Ook wel want eeten alle middagen hetzelfde hoewel het ons kost weet ik niet want betaalen alle week aan
81. Die geen die ... die dan de som van slagter, bakker & groen vrouw ontfangt .. wijn Het komt
82. Ons te minste met duur bestaan mijn dejeuner heb ik altijd voor een ½ frank of 5 H Hollands dus ik het daar ook niet
83. Aan verkwist het bestaat in een kom een broodje en boter minder kan men het niet doen Het versie van
84. Mama vind ik zeer mooi zal het dikwijls leezen en zien van buiten te leeren het is u geschikt voor hopelooze nog
85. Ten en er is waarlijk voor haar & en zou mij veel hoopt ingelegten Vanmiddag ga ik met J. Schorer bij de DH de Mevrouw
86. Babuit een ... van hem eeten Ik heb tot hier toe mijn journaal nog acuraat gehouden doch als er dagen zijn
87. Dat er niets voorgevallen dan sla ik die natuurlijk maar over Hoop dat Tante Bet schiedelijk zal herstellen
88. En tot hare vorige schoon zwakke gezondheid mede keren van Bogaart van de ik het zeer vriendelijk dat hij U
89. Eens geschreven heeft Bedankt van PGS vriendelijk voor zijne brief hij heeft er mij veel plesier mede
90. Gedaan zeg hem dat het voor mij ondoenlijk is hem thans te schrijven. Ik heb het waarlijk druk en had bij het
91. niet als onvriendelijkheid aanmerken want het spreekt vanzelf dat ik altijd eerst U schrijf voor ik aan
92. een ander begin Ik bedank U nogmaals voor het lieve album blaadje Oom JP zal mij plesier doen mij eens
93. te schrijven Ik heb gehoord dat de kleizerin het gisteren is een gekomen zelfs van menschen die haar met haren
94. hofdamens hebben zien morgen is het hier ST Loire & dan is het kermis ook hoor ik dat er eene
95. opschrijving zoude weezen van kinders van 15 jaren om na een Licée te gaan & daar de Dienst te leren

96. wat moet er eindelijk van worden God alleen is het betekend dat die toch kan de Harten
den Vasten mogen
97. al wat hij wil gebeurde het eens dat er eens een duurzame vrede kwam en het oorlogen
98. eens ophield ... eens na ... en na mijn Ouderlijk huis wederkeren O welke
99. gedachten hier moet ik niet te veel om denken daar het er helaas ver van af is Doch wij
100. Kunnen er niets met zekerheid van zeggen daar het alleen afhangt van Hem die
Hemel
101. Aarde regeert & die alles ook dit doet uitlopen tot het van zijne naam & tot ons
heil mogten voor
102. Dit altijd voor oogen hebben & op Hem vertrouwen onze toestand zoude ons
zeker ligter toeschijnen
103. & onze droefheid zoude U tranen van vreugde ver.. geld worden ik kan U
melden dat ik nog al be-
104. moedigd ben het doet mij zoveel plesier di took van U vernomen te hebben als
mede weder alles
105. Mama's gezondheid Geniet deze groote schat bij voorduring & troost U ze veel
mogelijk met
106. De Goddienst treurt niet te zeer over mijne toestand & mijn lot maar denkt dat
alles van een liefde
107. Rijk vader mij weerkomt die alles ten beste doet uitlopen want monen tegen
God is zo als ik in dat
108. Veilige ook gelaten heb geen Christen wapen komen doet men in de hel
109. Zie daar lieve vrienden wedereen lange brief wagt er schierlijk één van U er is
niets dat mij zo veel
110. Plesier doet dit kunt gij ook wel begrijpen Schrijf ik U ook niet zeer dikwijls &
lang & accuraat
111. Dit is mijn grootste plesier dat mij nu nog overig is Groet zonder onderscheid
alle vrienden & bekende
112. & wees van mijne waare liefde & vriendschap hier op verzekerd. Dit toon ik
immers ook in mijn
113. schrijven nu lieve ouders vaarwel blijvend & Hemels beste zegeningen
114. gij meld mij eens zonder vergeten hoe oud papa vrijdag geworden is
115. handtekening

Versailles den 21 Augustus 1813

Hartelijk Geliefde Vader

1. Ik heb mijne bezigheden heden morgen zo geschikt dat ik nog een oogenblik tijd heb om U hoewel kort
2. Een lettertie toe te zenden te meer daar gisteren U verjaardag heeft plaats gehad O ja Waarde Vader al ben ik uit
3. U oog al ben ik ver van het Ouderlijk huis verwijdert geloof dat ik steeds altijd om U denk Ja altijd om U denken
4. Zal betaamd dit mij ook niet daar ik altijd zo veele & groote hoe wij ten van uw liefde & waarde deelneming in mijn
5. Zijdelijk en eeuwige geluk gehad heb daar gij mij zo eene Godsdienstige opvoeding gegeven hebt en mij zo voor den
6. Hemel heb zoeken op te leiden Geloof niet dat ik het mij als 't ware één plicht reken of het maar uitgewoonte doen maar
7. Het zijn oprechte gevoelens die uit mijn hart voortkomen die mij hier toe aanzetten
8. Mijn hartelijke mensch & bede voor U: is dat God de bron van alle genade U nog een lange reeks van jaaren bij
9. Het leven de gezondheid, & alle verdere tijdelijk zegeningen wil bewaren Hij die U tot hier toe zo veele der zelve
10. Rijkelijke geschenken heeft vermenigvuldige dezelve vooral in den toestand waar in gij in thans bevind
11. En heeft het Hem niet beklagd dat gij dien dag in het volle bijzijn Uwe Familie zoudt doormengen O Hij is
12. Magtig om in een volgend jaar ons dubbeld daar mede te verblijden en mij aan U mijn geliefde Vader terug te
13. Geven geniet voorst met mijne Waarde Moeder & broeder alle huiselijk geluk & vreugde & denk & spreek
14. Veel van Hem die nog niet lang geleden dit groote voorzacht ook mocht genieten. Doch na nu van 't zelve geheel &

15. Al verstoken is hoe droevig & treurig die gedachten voor ons mogen weezen zo is er noch thans in den Goddienst
16. Veel bemoedigenen & troost te vinden ook in deze onze omstandigheid daar wij vast kunnen verzekerd zijn dat
17. God er zijne wijze & Goedest oog merken mede heeft & dit alles zal doen uitloopen tot het van zijne Naam
18. & tot ons wezenlijk geluk. God geeve U ook na uwe loopbaan op aarde volbracht te hebben de Eeuwige
19. Zaligheid hier namaals om Hem voor alsof eeuwige lot & dankzegging toe te brengen Hij geeve ons zo
20. Men het groote voorrecht dat wij elkander spoedig in gezondheid mogen wederzien en Hij verblijde ons door zijne
21. Daden ik hoog U nogmaals verschoning voor mijne zo groote & zo veele te Voortkomingen
22. Zie daar waarde Vader, hoe eenvoudig hoe gebrekkig ook de ware gevoelens van mijn hart wees verzekerd
23. Dat mijne liefde voor U ook in mijn afwezigheid niet ophoudt ik wensch U 't Hemels beste zegeningen van
24. Van harte toe & bij vergoede U rijkelijk het gemis van eenen bedroefden Zoon die niet ophouden zal alles goed &
25. Voor U ten alle tijd afbedidden. God zelve deze verhore deze oprechte wenschen & geeve U zijnen zegen
26. Ik blijje zo als al toch met ware toegenegenheid & liefde
27. ... Liefhebbende Zoon
28. PN Schorer

PNS 007

Garde Imperial

2éme Régiments de Cheval-Dégera-Danciera

Versailles 1 September 1813

Mijnheer,

1. Ik heb met veel deelneming u brief ontvangen, en
2. Stel de grootste belangen in De Verdiensten Van Uwe
3. Te Zoon van eenig nut te kunnen zijn, terwijl zijn
4. Jeugd en opvoeding en zwakke Constitutie en
5. Het sins de positive van zijn respectable ouder Ik
6. Voor mij altebelang rijk zijn om niet Dadelijk
7. Alles uit 't werk te stekkeb wat tot Verbetering
8. Van zijn Lot Kan Strekken Ik heb reeds
9. De stellige beleefteerd dat Ik U' Zoon Dit
10. Jaar niet zal wareheeren, en men hem
11. Bij de Depot Companie zal plaatsen
12. (en Dit is reeds voor het ogenblik veel
13. genomen:) daar binnen Hart en ...
14. mensche benaamd word, bestaande ziet officieren
15. Van gezondheid, gehart om ... zich
16. Spraak te doen over de physique vermogens
17. Voor de Cavalerie Dienst van alle Jonge
18. Liederen Die men oordeel de Vereischte
19. Vermogens hier toe niet te hebben
20. En onpartijdig getuig ik Dat U Zoon Dezelve niet heft, Wees Dan
21. ... gerust over ... dat ik alles zal aanwenden ... bekomen van een
22. goede certificat Van onbekwaam en met
23. Siesreptible voor de dienst & Den aandringen
24. & bekoming van zijn reform. Weet Zo
25. goed en ontfangt een ... de verzekering van
26. mijne Hoogachting en vriendschap waar
27. med. Ik de eer heb wHB te groeten
28. DuBois
29. Colonel
30. Sta mij toe mijne eerbiedigheid af te leggen
31. Bij Mevrouw Schorer

Versailles den 29 October 1813

Hartelijke Geliefde Ouders!

1. Uw brief van den 22 heb ik op zijn tijd in gezondheid ontfangen het sterkte mij tot groot genoeg de Uwe ook
2. Bij vondering uit dezelve te mogen vernemen ik semerkte dat Uwe reis niet voordelig was geweest daar
3. Gij volgens U schrijven met voor .. zijt thuis gekomen ik kan ligt begrijpen dat het afscheid van Jan weder
4. Nieuwe aandoening & droefheid voor U heft vvoorzaakt daar gij aan hem in deze van U ook zo treurige om-
5. Standigheid uwe gehad hebt. Daar bij zeker alles zal hebben zoeken aan te wenden om U te vertroosten, te bemin-
6. Dingen & op te beuren ik verbeel mij ligt hoe droevig het voor U moet weezen om thans zo alleen te zijn doch mijn
7. Toestand als men die waarlijk zich indenkt bezelf is allertreurigst & akelig daar ik één woord van alles
8. En van alles die mij lief & dierbaar waren heb moeten schijden & vinden men hier altijd omdacht & geen oogen-
9. Blick verademing genoot zouden het waarlijk geen leven weezen het is toch wat ze zeggen zo jong zijn ouder-
10. Lijk huis ze hebben moeten verlaten en enig te moeten omzwerven en zich dan in een stand of plaats te zien
11. Waar men aan allerhande moeite, gevaren, & verdriet ...gesteld us en die niet met onze verkiezing voor
12. Een komt je waarvoor wij ten minste ik ge... met bezekerd & voor opgeleid bewaarmede zoude
13. Men zich kunnen opbeuren & bemoedigen in zulk een toestand ware het niet de goddienst die onuitput-
14. Bare bron van troost vooral in hevige omstandigheden al het andere ontdenkt ons toch dan dezelve be-

15. Geeft, verlaat ons nimmer ik hoop met dezelve maar altijd te mogen werkzaam zijn en hoop & menschen toch
16. Maar treurig dat God op zijnen tijd & zijne wijze mij nog eens redden & helpen zal hoewel wij toch maar
17. Moeten geloven dat deze weg voor ons de beste & de heelzaamste is en dit altijd in alle omstandigheden
18. Voor oogen te hebben & zich hier mee te gedragen O dit valt soms zo moeilijk voor al als men tot onaangenaam
19. Zo als mij .. heeft gelegen geroepen wordt dan ontzinkt mij ook dikwijls die gedagten die altijd bij
20. Mij heb in de te zijn dat ik ieder werkt mij opgelegd moet beschouwen als doch God opgelegd & het
21. Daar om gewillig moet toebrengen O indien men dit nooit uit 't oog verloor zouden ons lijden ons zeker
22. Veel ligter voorkomen en wij zouden nooit moren of klagen Den ik ondervinde Helaas dit
23. In alle gevallen makkelijk gezegd maar niet zo gemakkelijk ten uitvoer gebracht wordt ik
24. Kan daarom ook ligt begrijpen dat menschen die geen de minste ondanks van God & goddienst hebben hun
25. Werk al .. & tierende verrichten daar zij elders geene troost weeten te verlangen O hoe ongeluk-
26. Kig zijn de zulke ten hoogste te beklagen Dinsdag heb ik weder de Politie wagt gehad
27. & heb 's nachts van 2 uren moeten staan ik verzeker U dat het niet aangenaam is en ik het braaf koud
28. gehad heb Het doen de nachten is voor mij onder het onaangenaamste werk te rekenen & de stilwacht
29. prefereer ik thans te boven de andere terwijl men dan nog al veel mag remplacieren (zoals ik altijd doe als ik ze heb) of dat men dan tenminste met in de koude behoeft te staan daar het in stal
30. vrij wat warmer is legging vind ik ook nog beter ik slaap toch nog liever op een bos stro als op
31. de planken wat is ook hier in mijn toestand niet verandert te .. sliep ik vast alle nachten op een zacht &

32. goed had & nu moet ik mij verscheidene nachten met het eerst genoemde te vrede houden ik denk dikwijf
33. bij mij zelve hoe is het mogelijk dat ik zo een ontzeggelijke verandering in zo een korte tijd ondergaan heb &
34. wie weet wat nog zal moeten ondergaan Dit beste vergoede God & Hij beware gunstiglijk van verdere on-
35. heilen en doe mij spoedig tot U wederkeren Wat is die gedachte niet alleen aangenaamst
36. De reden waarom wij een gehele week niet uit hebben mogen gaan is deze omdat er op zekere dag zeer weinig
37. Te paard hebben mede gaan rijden hierover was men niet te content. Het straf leide men de gehele karene
38. Een consigne van eene week op het is allernaarst .. even als of men in een gevangenhuis zit
39. U hebt het verkeerd begrepen van dat boek uwe waarover ik U geschreven heb ik het U maar gerecomman-
40. Deert om eens te leezen doch geenzins om het mij toe te zenden Daar Baes & VDB, er één hebben & ik het
41. Dus alledag van hun kan krijgen als ik verkies het zoude ons veel kosten voor niet weeten en ik zoude er
42. Niets een hebben zo is het ook met de preken van de VD Psalm geleegeen ik kan dezelve wanneer ik
43. Verkies van JS krijgen die heeft ze uitgeschreven mede genomen dus ik U zeer had ook Uw vriende
44. Lijkheid om mij iets van dit alles toe te zenden daar ik er niets aan zoude hebben U .. heb ik een
45. Brief van Jan gehad hij was zeer welvarende en genoot mee bij voorduring ontzaggelijk veel plesier van de
46. Kamieltje Hunlopen eten wat is zijn toestand gelukkiger als de mijne dat is niet te berekenen en
47. Enig tijd tevoren genoot ik hetzelfde wat kan er in korte tijd eene ontzaggelijk verandering komen
48. Het copie van de brief die gij mij toegezonden heb ik na lectuurd verslonden ik vond dezelve

49. Zeer goed & het deden mij plesier dat gij erin had laten voegen dat ik op de Academie was geweest & in de
50. Begten studeerde ik vrees maar dat het van wenig effect zal wezen en van hen hangt het
51. Toch geheel & al af, kwam er zich voor mij eens een gunstige verandering hoe dankbaar zoude ik hier
52. Voor gediene na mijn geheele leven wezen dan wij moeten hierop wagten tot dat het God behaagd
53. En tot dat Hij zijn einde met ons bereikt heeft niemand weet of dit kort of lang zal duren
54. Daar JS gisteren naar Parijs is geweest is heeft hij volgens mijn verzoek mijn portret mede gebracht ik zend
55. Er U nevens 2 schrijf mij zonder te vergeten hoe gij vind dat het gelijkend? Aan wie gij er geeven zult?
56. Ook hoe de vrienden het gevonden hebben? Als ook waar gij de uw hangen zult? Of gij er niet een mooi
57. Lijstje om zult doen voor zoveel ik ervan oordelen kan Denk mij dat het al zeer goed is zij vonden
58. Allen dat het het beste gelijkende was Becom de waarheid te zeggen is met heel goed uitgevallen
59. Schrijf mij maar indien gij er meer wilt hebben ik heb ze maar te laten drukken dat toch is er zeer
60. Gemakkelijk van dat men er zoveel van kan krijgen als men wil en dat voor 24 fr. Het groote zal slechts bij U
61. Gelegenheid met dat van J.S. zeker wel eens zenden indien ik nog eens te Parijs koom zal ik er mijn werk
62. Van maken om het U zo spoedig mogelijk toe te zenden en hier mede hoop ik dan aan U begeerte voldaan
63. Te hebben het doet mij een onuitspelelijk plesier dat ik hier aan nog iets heb kunnen toebrengen
64. Wat is het droevig dat gij in plaats van mij zelve U thans met mijn portret moet te vrede houden hangt
65. Die gij zult er toch vast denk ik wel 2 voor U houden doch laat die geene die het in een lijstje zetten zal het

66. Maar niet versnijden daarom zoude ik U niet raden om het zelfs te doen want dat zoude mij spijten hoop
67. U deze in gezondheid zult ontfangen end at dezelve U plesier zal doen ik eindig deze daar de brief zeer
68. Ook zal weten na de Corp: aan alle vrienden & bekende verzorgd te hebben neem ik mij U liefhebbende Zoon Piet
69. Handtekening

PNS 009

17 November 1813

1. Daar ik waarde vrienden, sederd even 3 ... geen brief van ... en dag tot dag
2. Heb gewagt doc hen mijne bevestiging tot hede zo ... gesteld zo konde ik niet langer meer wagten
3. Om U schoon & op gene brieven te antwoorden hoe mijne volmaakte welstand ze ma... dezelve van Uw
4. Voleens spoedig zo ...nemen zal mij onnoemelijk veel plesier doen van Jan heb ik ook ledend.. over der
5. Vorige oneens geen leiding ontfangen dat zeer naar is en ik wenste zo gaarne eens lettertie van hem
6. Te krijgen ik zoude zo mij de tijd niet onbrak daar de andere vrienden geschreven hebben geliefd hun
7. Dat wat mijn naam eens te zeggen gisteren middag heb ik bij ... gedineert heb er een zeer goed dineetie gehad
8. En er zeer lekker oesters gegeten Het beviel mij heel goed N... is waarlijk een charmant mensch
9. Daar zijn lieutenant aanstaande vrijdag te vertrekken dat mij zo als werkelijk ook zeer spijt dat ik niet
10. Anders het weder is hier thans slecht heden regent & hageld het sterk heden heb ik met
11. .. kamer dat voor on seen groot aragement is daar eten wij ... meestal alle middagen voor 25 fr

12. Dat is nog al zeer aangenaam, wij vergeeten als dan ... nooit op uw gezondheid te drinken
13. dat ik ons altijd een groot genoeg ... verzekerd dat ... ontvang ik geen leiding van lot ... hou ik
14. met van Uw ik altijd echter om U den voor welmenende het ... altijd van harte ...
15. dat geen waar voor ik als in mijn vorige anzichkaart geschreven heb zal ik maar volgens
16. dat mij schijnt doen doch de soms is op 50 fr: het ... allen ziel ... dag voor mij bij
17. Partij ik zal vragen het is ook geen van importantie en het kan ons nog voordeel eens
18. Brengen dit ten minste zullen wij hoopen ik ben benieuwd eens te weten wat ... zal
19. Gaan doen. Het zal hem nog een verschrikkelijk weken hij zal nu zijn kamer ook wel ...
20. Daar hij ook geen prijs heeft op ... ze stellen en van de wind kan hij toc hook niet leven
21. Ik ben blijde gij mijn portret hebt en er mede te vreden zijt. Dit doet mij een dubbel plesier. Ik zoude
22. U ... om elke dag dat het maar eenige goedweder was eene wandeling te gaan doen
23. Om menschelijker wijs die melancolie voortekomen
24. En dit zoude mij zeer spijte waar van ik geloof dat gij wel overtuigd zijt zo terstond gaan wij eten
25. & daar ik deze heden nog ter post wilde doen moet ik eindigen hoewel dezelve niets hoegenaamd
26. ... heb ik ze maar geschreven om U mijne volkomene gezondheid bij voorduring te melden ik
27. hoop eerst daags ook dezelve van U te nomen ... die hoop neem ik mij
28. Versailles
29. Monsieur
30. Monsieur, J.A. Schorer
31. Handtekening
32. 17 Nov. 1813.

Nom 27

24 Nov 1813

1. Uw brief van den 11 & 16 heb ik heide in volmaakte welstand ontfangen dezelve deden mij een
2. Onbegrijpelijk plesier te meer daar ik uit dezelve uw volmaakte gezondheid vernam het adres van de laatste was zeer goed Ik heb dezelve zondagavond daar wij maar om ½ u Appel hebben op mijn
3. Kamer ontfangen anders zoude ik dezelve Maandag maar eerst ontfangen hebben ik ga terstond
4. Over om u brieven te beantwoorden Doch alvorens ik hier toe over ga moet ik u melden dat ... order
5. Gekregen heft om hier te blijven Dat mij onnoemelijk veel plesier doet gelijk ik niet twijfel
6. Of u zult e rook zeer mede content zijn Dus is het geen ik U in mijne vorige geschreven heb dat U zeker
7. Geen plesier zal gedaan hebben door deeze tijdelijk weder ... vergoed Ik ben er ook ...
8. Tent dat hij noch op zijn kamer is & niet bij ons, dus heeft hij natuurlijk met dat alles niet noodig
9. & is er in dit opzicht gelukkiger alsnog hoewel hij toch van een volmaakte gezondheid profiteerd of is
10. op den duur ziekelijk & zwak en is waarlijk zo min als ik voor zo een carriêre hoe honorabel
11. dezelve ook weezen mag geschikt. Volgens U vrees of indien gij eene geode gelegenheid had gij mij mijn
12. vraag wild at zenden moet ik U bedanken voor U attentie want voor het eerst het gebeurt zo weinig dat ik
13. in politiek ben met anders als dat ik eens na Par: gaan en anders dragen wij nooit jassen. Dit zal ik
14. hier afleeren. Dus zoude dit nog zo eene keer niet der moeite waard weezen ook kan ik anders wel een

15. leenen hieruit zij ik mede dat gij nog om alles dagt zelfs om de geringste kleinigheden
Ik het ... hier
16. voor een ordinare brief zo er niets in is ... Hold: en hier doe teen frank 20 fr Holands:
Dat zeer gemak
17. lijk is Tot hier toe heb ik 400 fr van DH Slings genooten Doch thans heb ik niets meer
& moet nog 40 fr
18. voor een paar laarzen betaalen & dan 50 fr aan Mon Diy ik hier wel op mag rekenen ik
zal 't hem...
19. niet minder als 400 fr nemen alle zonder onderscheid doet mede om Maa: wat te geeven
ons trachment
20. bedragd daags 18 fr: doch er is een order dat die gene die geen menagie doen zoals wij,
echter in dezelve
21. moeten betaalen doch dan mogen zij per dag niet meer afhouden als ik zorg dus is onze
ontfangst
22. alle 5 dagen Ik borg 12 fr Hollands dit is zeer gering & gij begrijpt ligtelijk dat ik
hiervoor niets kan doen
23. wij doen s'morgens circa 8 uren een toer te paard doch zonder zadel los op het paard
& dat is s'mid
24. dags om 3 uur weder het zelfde, hier in bestaat thans al het geen wat mij te paard moeten
doen Dh: is
25. nog op zijn kamer & doet dus geen dienst je bemoeit er zich in 't geheel niet mede
terwijl hij niet in de
26. caserne is Het schijnt volgens u schrijven dat het rijden bij DeBruin zeer goed schijnt
te gaa met
27. de winter kunt u di took gemakkelijk zo doen het is naar voor Willem dat hij geen dienst
heeft hij
28. zal nu maar eerst ondervinden wat hij mist doch te laat. Ik wil deeze heden nog per post
doen
29. dus ik hier niets bij kan voegen als alleen dat ik zeer welvarend & hier ben ... alle
vrienden & bekende & geloof mij steeds
30. .. handtekening

Nom 30

1. Uw brief van 8 deser nom 24 heb ik zondagavond in volmaakte welstand ontvangen
Dezelve deed
2. Mij onnoemlijk veel plesier daar van uit uw volmaakte welstand mogt vernemen
wijhebben na
3. Onze oogstelling permissie gevraagd om een dag in 2 op onze kamer te mogen blijven
om ons goed wat te ar-
4. Rangeren dit is ons toe gestaan nog zijn tot ... dag avond aldaar gebleven ... had ook
permissie nog ons ge-
5. Vraagd om eens na Parijs te mogen gaan om ... appel... die in ons geval zeer veel oog
nog ... ons
6. Gedaan heeft en dat is ons geaccudeerd miss geaande 3 aan 3 of zoals zich dit het ...
7. Lants V... NDB: zijn zaterdag gegaan & komen heden avond terug nu ga ik denklijk
morgen met Bou
8. & Verploegh tot woensdagavond voornamelijk om App... te bedanken & DH M Of ik
wilde nog eens te zien Die
9. Zijn ook nog niet te Midd: ik vrees dat ik nog zo schielijk niet zal geschieden als zij
zich wel voor
10. Gesteld hadden & wel wenschten opens 't geen wat de oprechten aangaat heb gij wel
geluk dat men daar
11. Uit een altegunstige functie heeft opgemaakt thans zijn er in geheel geen oprechte voor
niemand want
12. Die geene die de oprechten hebben moeten doen zijn reeds vertrokken doch de zo Comp
heeft sints
13. Lang niets gedaan als promenades a cheval & men zegt er de beste uit om voor de
exper...
14. Te gebruikem en vervolgens te laten vertrekken doch handers is er geen die menschen
verandering in
15. Onze omstandigheid gekomen wij doen wagten eeven als te vooren op onze beurt van
den B... heeft dit ge-

16. Rucht veel te mooi gemaakt en ik voor mij zoude het niet eens over moeite waardig geacht hebben om het te
17. Schrijven. De sterfgevallen waarvan die gij mij in uw brief meldig hebt gemaakt hebbne mij zeer getroffen
18. Vooral die van Mev Van Geunes & Van Dense wat heeft die eerste gehad het is voor DH Wils een akelige
19. Situatie Hij heeft op zijn oude dag ook geen het minste genoeg is zijn zoon niet eens overgekomen
20. En het zijn alle vrouwen voor Dense is het ook allertreurigst met 7 kinderen te blijven zitten wat
21. Maakt de dood eene verschrikkelijke verandering zijn in een huishouding God beware ons gunstig
22. Lijk nog dergelijke onheile & geeve dat wij ons nog lange tijd over elkanders bij zijn moogen verlan
23. Gen gij ziet uit mijne vorige reeds gezien hebben dat van Lam.. en de andere mij
24. Bekend was JS wist het ook reeds want die heeft het mij verteld hij was er zeer van aangedaan
25. Men kan ook nooit weten welke gevolgen dat kan hebben gij kunt U niet verbeelden welk een
26. Plesier mij dat doet boek van Vist gedaan heeft ik lees er dagelijks in en vind de preken charmant
27. Mooi en toepasselijk op mijn tegenwoordige ontfangenheid de 3 onder andere omstandigheid over het nut der
28. .. vriedenkring vind ik overheerlijk mooi ik heb dezelve zomaar reeds gelezen en iedere keer met
29. een nieuwe aandacht & belangstelling U zondag toen ik den dag op mijn kamer heb doorgebracht
30. hebben mij dezelve ook den dag niet weinig veraangenaamd het doet mij plesier dat gij mij er van
31. VD Palm niet heeft gezonden daar ik er dan volgens U schrijven maar U nieuwe zonde gehad hebben
32. En nu heb ik er U dat is nogal een ... wees verzekerd dat ik er een goed zo ik kan dag liefs gebruik van zal maken dan zal ook U moeite kosten rijkelijk ..
33. vond weezen Schrijf mij eens

34. hoeveel gij er nog hebt moeten geeven uit U brief vernam ik mede dat gij mijn groot portret had ontfan
35. gen. Vind gij niet dat het zelve ook zeer goed Ja nog beter gelijkende is als die kleine ik hoop dat het
36. goed overgekomen zal zijn Ik heb hem de vorige keer toen ik te Parijs was 48 fr betaald U koopereplaat
37. heeft hij nog omdat ik er dan altijd nog kan laten drukken als ik wil hij heeft de oude heer V Doorn ook
38. gedaan dat gelijkend ook frapant op ziet het van en Lante heer bijlevend J Schorer en Boewens reeds te zien hebben Meld mij eens hoe gij vind dat die gelijkenen het versie dat van Oom PJS op 't mijne geweest
39. heeft vind ik zeer aardig heeft hij het er achter op geschreven? Nu hebt gij ten minste geen Klagen
40. dat gij van mijn portret niet voorzien zijt mocht het Origineel schielijk volgen wat zoude dit een
41. genoeg nog U als ook voor mij weezen vertrouwen wij maar op God en geeven wij ons maar aan zijne
42. leiding over dan hebben wij niets te vrezen end an wordt het bekenste leed toch nog altijd Vader
43. lijk. Verzagt dit toch geeft zo altijd een onuitspreekbare troost maar vooral in treurige omstandigheden
44. mochten wij dit maar altijd onder oog houden en van Hem alleen redding & uitkomst verwagten
45.gaat de jas waarvan gij mij schrijft ik heb zoals ik 15 meer malen geschreven heb ik een jas die
46. tot de mijne montering gehoord en die doe ik ook altijd aan als ik de Wagten heb is als het slecht wederig
47. als wij met dezere moogen uitgaan des morgen ben ik met Beceug & Verploeg na Parijs geweest
48. Ik heb eeneappeling gedaan doch vond hem toch tot mijne leedwezen niet thuis ik heb er een
49. Toegelaten bij OG telkens Hen ik ook geweest die zij reeds in hun 2de lodgement en zagen heden

50. Mede na andere appartementen om het is te Parijs zeer moeilijk om goede kamers aux premiere
51. Te krijgen of men moet een gehele verdieping afhuren en ditt is alleen vreselijk duur en hier
52. Eerste lodgement hebben zij een entr.... Gehad doch dat is ook naar & men vind niet zelden
53. Dat in de meeste logem: alle de appartementen aux premiere &verhuurd zijn aan menschen
54. De dezelve per maand .Huizens onder andere in het lodgement weinig die nodig geslapen hebben
55. Moeten wij als na eenuw cinqieme klemmend ik dacht date er nooit een einde aan zoude
56. Komen. Zij verlangen ook zeer naar huis en vinden in Parijs nog voor hun niets aantrekkelijk zij zien met.....
57. Hoe weten zij hier nog niets van ik he book altijd wel gedacht dat dit zo schielijk niet zoude
58. Geschieden Dan waarlijk hoe goed men het ook op een andere mogen hebben zo is het te huis tog.
59. Altijd het beste dit ondervonden zij het best die hier van verstooken zijn ik ben ook bij
60. Schiederland geweest die ik weder 400 fr gevraagd heb niet om mijne dagelijksch uit
61. gave te gebruiken doch om enige gelden en ander te hebben om bij voorkomende gevallen gebruik
62. van te kunnen maken.dit hebben wij alleen gedaan hij reeds het ons ook aan ik hoop dat het na er zin
63. zal weezen & en mij niet kwalijk zult nemen dat ik hiervoor gesponeerd heb het is toch
64. altijd goed enig geld in handen te hebben
hij zeide, mij het zelve te zullen doen geworden indien ik dit ge
65. feest heb, heb ik van Slingelend fr 1200 of 600 fr genoten doch dan heb ik ook nogal wat in voorraad
66. met franken gerekend gelijkend zet een grote som doch het maakt groter achat als het waarlijk is men
67. kan zich niet verbeelden hoe groot onze uitgaven hier al zijn en hoe duur hier alles is en ik kan u in der

68. waarheid betuigen dat niemand nog zo weinig verteerd heeft als ik twijfel ook geenzins of U
69. zijt volkomen content over mijne uitgaven en mijne beschikking in deezen genomen
70. gij weet wel dat ik het niet aan nietigheden of lekkernijen vespil doch ik neem erin het ordente
71. lijk & zoals gij mij reeds zo dikwijls heb geschreven dat ik doen moest en dat geene van wat ik hebben
72. moet & mij eens tot plesier vertrekken kan & soms ook wel eens iets extra of tot mijn verkwistingen
73. dan ik hebben ook gaarne dat het altijd maar vooral een tijd is om zuinig te wezen en eens iets te
74. laten 't geen men anders doen zouden dit ... denk ... ik ook dikwijls doch zeker eens na hoeveel
75. geld ik kwijt ben deze 3 portretten als aan M..... 55 mijn portret 48 & laarzen 40 dit maakt
76. fr 143 Dan ik kan dit verder niet uitreiden ik hoop zonder vergeten in een volgende
77. of gij content over mijne uitgaven zijt & of alles & geen ik U hierover
78. heb na te zien is bedenk dat ik van 't begin tot het einde alles moet betalen
79. nu U geeft dit niet ik heb te Parijs zijnde de Spiegel Fabriek gezien Dezelve is zeer
80. mooi en cureuz om te zien ik heb het van 't begin tot 't einde alles gezien eerst doet men het glas
81. effe maakt verder hoe het gepolijst wordt & eindelijk tot spiegels in de gebracht wordt & men
82. ervan achteren het Kwik opdoet dat is voor iemand die 't het nog nooit gezien heeft zeer fraaij er zijn
83. thans nog 500 werklieden het etablissement is ook zeer mooi men kan zich niet voorbeelden hoe
84. aardig het is zo een fabriek met zoveel werklieden te zien het is een verschrikkelijke gerommel
85. & gelijkend veel na een mierenest zulke dingen vindt men bij ons niet Daar moet te Parijs voor
86. weezen Heb ik al veel gezien Dat ik anders zekerlijk niet zouden gezien hebben
87. Dan! Ik kan hier niets meer bijvoegen

88. Vaarwel

89. J.A Schorer

90. Versaille Monsieur Monsieur Vis a Visde la GrandeMiddelburg Depart:des
Bou....de l' Escaût

PNS 012

Nom 32 Versaille den 23 des 1813

Maison d'arrette

1. M: ik kan mij niet begrijpen dat ik reeds in tijd geen brief van U heb ontvangen
de laats
2. Het was toch die van den 8 des nom 24 te meer allede andere zoals na gewoonte zijn &
op
3. Tijd kunnen brieven ontvangen dit maakt dat ik toch van tijd tot tijd uit kunnen brieven
het een & ander
4. Nieuws heb vernomen van mijn zo geliefd Middelburg: wat de oorzaak hiervan zij is
mij onbekend ik hoop Dat gij nu dat gij nu reeds mijn brief van den 20 nom 31 zult
ontfangen hebben, wij hebben het hier bij
5. Voorduring zeer ged kunnen en huis & op de plaats overall gaan waar wij ooit eens wij
maken hier ook alle dagen gebruik van als het weder het maar eens zints 't wel eens en
springen of loopen Dat waar
6. Om ons eten wat te verteeren & wat beweging te doen want doen tegenwoordig anders
geen be
7. Weging & dit is niet goed Het zoude ook voor onze gezondheid indien het lang duurde
nadeels kunnen weezen ik kan het U bij deeze ook melden dat ik bij voorduring van de
volmaakste
8. Gezondheid faciliteer te vernemen zal u ongeloofelijk zeer aangenaam zijn hede in het
reeds
9. & dagen dat wij ons al hier bevonden wat de uitkomst er van zal weezen is mij onbekend
10. Ik ben blijde dat ik al mijn goed bij mij heb in dat valies dat ik toe kan doen dat is mij
in dit gedachte
11. Alles waard s'morgens met het dejeuné gaan wij meest altijd tot ... u uren op de plaats
en daar

12. Na ga ik altijd op mijn kamer toe mij wat amuseren. Met schrijven of leezen de preken van van Vist
13. Doen mij than seen onbeschrijfelijk plesier Ik lees er meestal alle dagen ... Ik vind ze zeer mooi
14. Het kopere plaatje van mijn portret heb ik zo als ik u meer in alle geschreven heb te Parijs bij
15. Die man gelaaten om dat hij ze maar te drukken & men er dan terstond van kan krijgen zo
16. Veel men wilt indien u er nu soms nog wilde hebben om een de één of andere te geeven of te zenden
17. Zo ik soms hier niet meer was heb U hem meer te schrijven hoe wel gij er geliefd zie daar
18. Zijn address Mr Bouchardij Palais – Royale Café de Chartres Nom 82 Lucces Jeur de
19. Mr Chretien as Paris. Hier is alles zeer stil & rustig het doet mij plesier dat wij hier
20. Onder elkander zijn doch. Dat wij hier met ons zijn is soms ook zeer lasting daar er veele zijn
21. Die den geheele dag niets uitvoeren & tot last van andere Ik behoef ze U niet eens bij namen
22. Te noemen gij zult ze ook wel kennen De voornaamste hier van is zekerlijk Veys. Dat toch is
23. Voor andere dikwijls zeer lastig. Ik zie elke dag een brief van U met verlangen te
24. Gemoet schrijf mij toch zo dikwijls mogelijk want het doet mij altijd een zeer groot plesier
25. Iets van U & mijne stadgenooten te vernemen DH Mearé komt dagelijks bij ons DH Liker
26. Of: zijn tot onze groote verwondering hier nog niet eens ne ons komen zien DH van Rooyen
27. Verwagten wij ook hier U hebt mij eens geschreven dat hij geen geld meer bij DH Hinerlend had maar dat gij
28. Het in het einde er van 't Jean met hem moest verzeakenen zal hij mij dus bij voorduring 't wel van penningen
29. Willen voorzien? Zoals hij niets meer van U in handen heeft in 't geheel heb ik ook gaarne zo van

30. Hem genooten Dit bring ik bij deeze eens onder uwe aandacht want indien di teens zo niet was zoude
31. Ik als ik goed mogte ... digd hebben mij zeer verles en kunnen bevinden. Vaarwel L:D voor
32. Dit meer goedig schrijf mij toch wat veel & lang doe veel compli aan alle vrienden ... in mij reeds
33. Zoals ... u liefhebbende Z PNS.

PNS 013

35N

Versailles den 2 januari 1814

Veel Geliefde Moeder!

1. Daar aanstaande Donderdag de dag weder daar is, dat gij een jaar hebt mogen te einden
2. Brengen, zo kan of wil ik niet afzijn om u op die, voor mij zo heugelijke dag een lettertje van mij te doen geworden. Geloof niet waarde moeder! Dat ik ziens uit gewoonte doe of
3. Het mij al seen plicht zeker neem! Het is uit waare liefde dat ik u in het nieuwe tijdvak
4. Dat gij mede ... in de ruims te mate veel gezondheid, zege, & voorspoed welme
5. nend toewensch, leef nog jaren achter de andere tot onze groote blijdschap & vreugde
6. onze Waarden Vader & God geeve dat wij in den volgend jaar die dag eens met elkander zullen
7. mogen weezen (daar wij nu Helaas? Van verstoken zijn) hij bewaare u gunstiglich dit jaar voor
8. verdure rampen en onheilen zijn oog zij op U en Hij schenke u eenmaal voor alle uwe waare
9. moederlijke liefde, & zorg die gij altijd voor ons hebt gehad & waar voor mij er nooit genoeg dank
10. baar kunnen weezen de beste zijnen zegeningen rijkelijk te ondervinden en wanneer gij een

11. maal aan het einde van uwe loopbaan zult gekomen zijn geeve hij u eeuwige zaligheid
12. & vreugde in zijne nabijheid te genieten waar gij van alle rampen en onheil die dit ander-
13. menschen opleveren zult bevrijd weezen u er toe Heer eeuwiglijk boven, groot maken
14. & verheerlijken ziet. Zie daar! Wie Moede! De eenvoudige doch oprechte mensch die mijn hart
15. welmenend voor U afbid ik hoop dezelve U niet onaangenaam zijn zal Schrijf mij eens
16. in een volgende hoe oud gij geworden zijt. Wees verzekerd dat al was ik nog eens zo ver
17. van U verwijderd, dat ik zelfs niets van U kan vernemen, die dag toch achter nimmer uit
18. mijn geheuge zoude gaan. Wij hebben, zoals ik u in mijn vorige van den 31 U geschreven
19. heb die ik hoop gij reeds in gezondheid zult ontvangen hebben. Vrijdag & ... gedronken zijn tot
20. 1 uur op geweest & hebben elkander ter stond bij de intrede van het NJ gefeliciteerd Zaterdag
21. hebben wij een Advocaate borrel gemaakt waar op wij dh Biset (concerge) aan huis
22. gevraagd hebben Verstepele heeft gister met zijn garde ook eens bij ons geweest hij had reeds 2
23. maal aan de Generaal geschreven om zulks te mogen doen daar het hem zeer verveelende altijd
24. op zijn kamer te moeten blijven dan gisteren ontvang hij het volgende antwoord Dat hem dat
25. niet toegestaan werd en hij op zijn kamer moest blijven en dat dit maar alleen uit hoofde van ongesteldheid was dat hij anders eene als wij moest opgesloten zitten dus wij hem nu hier niet meer
26. zien zullen. Daar ik U brieven van den 25 U reeds beantwoord heb, weet ik hier niets meer bij te voegen
27. als in mijne volmaakte toestand bij voorduring te communceren doet vele comp: van mij aan papa in die hoop noem ik mij U & Liefhebbende behoorzaame Zoon

28. PN Schorer

PNS 014

W Ouders!

Vermentons den 20 January 1814

1. Daar de andere reeds een vorige .. geschreven hebben zo kan ik daar wij heden avond hier
2. Nog al vroeg zijn aangekomen niet af zijn om u hoe kort ook een lettertje van mij te doen geworden dat U
3. Zeker veel plesier daar zal om u mijne volmaakte welstand bij voorduring het ...
4. Zoals ik u de laatste dag van Vers: geschreven heb zijn wij van daar den u vertrokken wij kwamen s'avonds
5. Te forbeuk, den 5 te Melum Den 6 te Montreau Den 7 Sens Den 8 te Joignij dan 9 te Auperre
6. De ... & den 20 ... van ... Vermenton wij hebben nog geen Sejour gehad zullen het voor Macoon
7. Niet hebben na ik ook, tot daar toe luidt onze ... de route en misschien zal dezelve daar verder
8. Na Grenoble gemaakt worden doch hiervan weten wij niets met zekerheid wij zijn altijd door Gendarmes
9. Geënvronneerd De eerste reis hebben wij er U Doch thans is het getal op 2 verminderd wij hebben het
10. Voorrecht van over het algemeen zeer geode Gend: te hebben aangetroffen & hiervan hangt toch veel af zij toch
11. Hebben order om ons van het eene Maison d'arret tit 't ander te brengen Doch .. zo als hede zijn wij
12. Wel eens in eene herberig, 1 maal zijn wij reeds in eene prison geweest 't hede is het de 3de reis dat wij in een
13. Herberig zijn het laatste is gelijk gij eene denken kunt was te prefereren wij hebben voor ons goed ieder
14. Dag een wagen van gouvernement doch wat ons aangaat wij kunnen geen of indien wij willen rijden of
15. Op ons eigen kosten wij hebben de eerste dag veel pedas afgedaan doch op 't laatst
16. Konden wij dat niet

17. Uit kouden wij hebben ook al eens in karren, diligene, & veranderd voitures gereden doch thans hebben wij
18. Met ons 6 een karretje dat zeer goed is voor 16 fr daags geduurdt en dat is ter onze dispozeke dit toch is nog al redelijk modiek doch voor het .. is het reizen vooral zo als wij het doen moet
19. Ten zeer kostbaar want men laat ons overall ten duurste betaalen, hede nacht slaap ik
20. Weder overheerlijk in een ledkant Dat than seen groot voorrecht is, want dat gebeurd alle dag
21. Niet wij alle krijgen (voor onze heele reis tot de plaats onzer bestemming van 't Garde 205 fr hiervoor
22. Toch kunnen wij onze reis niet doen ; De Gendarmerie) hebben ook een birev van de mensche voor ons mede
23. Om voor ons alle egards te hebben en ook dat met ons op dezelfde wijze moest gehandeld
24. Worden als met de Franschen die in Holland gearriveerd zijn wij hebben ook een brief te recommen
25. Datie van de concierge La Veis waar wij reeds zo als gij weet, geweest zijn Doch over het algemeen
26. Hebben wij nog al geen rede van klagen het is een groot voorrecht als wij maar bij voorduring de
27. Gezondheid, doen... Mogen behouden het heeft hier brecf gesneeuwd de wa
28. Gen zijn ... zeer slecht eergisteren hebben wij ook een geheele dag sneeuw gehad de
29. Gezichten die wij zien zijn aller charmants wij zien hoe verder wij in 't zuide van Vrenks komen hoe
30. Meer wijnbergen, het land is hier zeer mooi het is jammer dat wij het in zo een .. zien
31. De wegen zijn ook anders zeer mooi wij gaan s'morgens om 8 ure altijd op reis & komen s'avonds
32. Van circa 5 uren maakt altijd in die stad waar wij s'avonds blijven Officier H Bipales zijn ook bij ons
33. Wij zijn met ons 13 Zeeuwen & 4 van Breda ik gaan dikwijls wegens de koude te voet dan toch
34. Wordt men het beste warm & dat is thans geprefereeder aan altijd in een kar te zitten Het zal

35. U zeker veel plesier doen dat ik u hoe kort ik een lettertie toezendt daar gij da nook iets van mij
36. Verneemt zo ... wij Sejour hebben of zodra ik maar kan schrijf ik u wede ik hoop gij mijn brief
37. Bij gelegenheid van het NJ geschreven & bij Maman verjaaring als ook de dag van mijn vertrek alle
38. Wel zult ontfangen hebben daar ik deze nacht zo goed kon slapen zult gij mij wel verschoonen
39. Dat ik hier nog iets bijvoegen Denk weer om mij geluk Ik om u allen Doe God Zij met U & geeve
40. U zijnen zegen rijkelijk te ondervinden & bij sterke U ik in de weg die hij met mij houdt Zoekt vooral
41. De plaatsen op de kaart eens op Goede nacht Lieve Ouders hebben U Liefhebbende Zoon ...

PNS 015

Nom 2

Arney 15 January 1814

- 1 Daar wij heden avond weder nog al vroeg in ons logement aan gekomen zijn wil ik niet af
- 2 zijn u terstond een letter toe te zenden en erbij voorduring mijne aller volmaakste weer
- 3 stand te melden wij hebben zedert wij van Versailles vertrokken zijn alle dag onze route ver
- 4 volgd zonder eens Le jour gehad te hebben dat zeker eenig zids farigant is doch wij hebben het
- 5 geluk om nog zo veel in een herberig te zijn & dus goed te slapen Dat ons zeer veel plesier
- 6 doet wij pauzeerde dezelve daar ik er u reeds eenige van gemeld heb en die ik vertrouwd dat gij
- 7 alle op de kaart hebt na gezien namelijk Forkeil, Melum, Montreau, Sens, Zorgnij Auperre

8 Vermenton, Avallon, Saulieuw Arnej & den ik heb heugnij doch al daar zeide ons de
Meure

9 Dat hij order had om alle militaire convoyen terug te zenden en dat wij in plaats van
heden

10 Verder te gaan weder na Arney hebben moeten retourneren Dit toch is niet plesierig &
11 Zeer kostbaar het is om zekere omstandigheden zoals ons gezegt werd s'morgens gaan
12 Wij weder verder achter uit namelijk na Saulien & daar moeten wij mee afwagten wat
13 Ons gezegt zal worden waar wij dus na toe zullen gaan is ons alle onbekend wij hebben
ons

14 Wagentie nog tot wij met ons 6 voor 16 fr daags gehuurd hebben Doch ik verzeker u
dat het

15 Meer schokt al seen koets op veren Dit ondervinden wij dagelijks de wegen zijn thans
16 Ook .. daar het den eenen dag vriest en den andere dooit hede morgen was het zo
17 Glad dat de paarden bijna niet konden gaan daar het vreselijk geijseld had en het is
18 Hier alles berg op, berg af, wij zien hier charmante gezichten dan zijn wij geheek
verlooren in de

19 Bergen dan bevinden wij ons weder te midden in de rotsen en zien ook charmante ruines
20 Het land is hier zeer mooi men gebruikt hier veel ezels of muilezels voor paarden ook
21 Hebben wij als eens te ossen voor een wagen gezien die dezelve met een J... zoals bij
22 De romeinen aan de hoorens vast gemaakt voortrokken en veele andere dingen
23 Meer in ons land onbekend, Wij hebben alle het groote voorrecht van volmaakt ge
24 Zond te weezen waarvoor wij waarlijk niet dankbaar genoeg kunnen weezen. Hoe
verder

25 Men komt hoe armoediger het is met dat al verteeren wij zeer veel geld & alles
26 Loopt terstond zeer op er is meer iets dat goed koop is & dat is de wijn die kan niets
27 Hier voor 5 H ... krijgen doch dat is ook geen puik doch die van 10 HO flessen is zeer
28 Goed voor 't overage is alles zeer duur (en misten men laat het ons zeer duur betalen
29 & dit is voor ons genoeg Het is thans onmogelijk iets van u te vernemen ik hoop dezelve
30 alle ook welvarend zijt want gij zult ons niet kunnen schrijven voor wij op een bekende
31 plaats zullen gekomen zijn dat misschien nog lang zal kunnen verlopen & voor ons
naar

32 is zo lang geen lijdens van U te kunnen vernemen het zijn geode dagen voor de Jour
33 nalen daar komt thans wat nieuws in gaarn wensche ik eens wat Midd: nieuws zo
vernemen

- 34 & eens te weten hoe alles daar is Dat dan is thans onmogelijk wij gaan wat eten het is
8 uren
- 35 & gaan vervolgens na had hede heeft hebben wij weder geode legging & dat is alles
waard morgen
- 36 is het weer 't zelfde vroeg op de wagen dit is nu al bijna ... dagen – het begint mij mooi
te
- 37 verveelen ... L.V. veb... eens veel ... geloof mij
- 38 geliefd de vollende aan DH Bee... te bezorgen
- 39 Uw Liefhebbende
- 40 Pierre

PSN 016

Bourges den 27 January 1814

Depart: dú Cher

Waarde Ouders!

1. Daar de post heden hiervan daar staat te vertrekken wil ik niet afzijn u iets van mij in
mijne ...
2. Situatie te doen geworden ik hoop gij mijn brief van Auperre u geschreven wel zult
ontfangen hebben
3. Toen heb ik u geschreven dat wij over N Moulins ten a Grenoble gingen Den 24
Kwamen wij s'mid
4. Dags circa 2 uur in la Charise (een dorp) en hebben reeds 3 kanetier gehoord om ons
dienzelfde den avond
5. Nog zesde was te laten brengen ik zat met of Reeds in onze kar toen
een
6. Van de Gendarme na ons toekwam & ons zeide dat wij die moeite konden sparen
derwijl wij den
7. Volgenden dag toch terstond van daar weder zouden moeten vertrekken Daar alle
Militeire convoijen
8. Op Grenoble gedizigeerd na do

1. Zo staat gij dat gereed mijn lieve vriend!
2. Om het ouderlijke huis ons vrienden mogen
3. Alles te verlaten, en de wijde wereld in te gaan,
4. En dat in eenen zoo jongen en nog onervaren
5. Leeftijd, en in een stand en kring, tot weken gij
6. Niet opgeleed, voor weken gij zo weinig berekend
7. Zijt! Veel is er voor U voor uw
8. Lieve ouders voor uwe waardigen. Broeders en voor
9. Ons allen moedig ons in deze omstandigheid bij
10.en stil onderworpen, maar de
11. overtuiging dat niets bij geval geschiedt maar ook
12. en deezē de hoge wil van God moet erkend en
13. geeerbiedigd worden roept ons tot aanbiddend ...
14. en U tot Volgen. Zonder dit geloof
15. ook! Wij zouden U niet kunnen loslaten, althans
16. niet zonder beangstiging Ja vertwijfeling. Nu
17. geeft dat hoop op God sterkte en moed, en 't geloof
18. aan zijne en alom tegenwoordige Vader geode
19. dat ons U en uwe mede
20. en vertrouwelijk aan dezelve aan bevelen. Schoon
21. gij van ons henegaat, ook! We weet hoe ver
22. waarheen Schoon gij den ouderlijken en vrienden
23. omgang en raad missen, en zegt en vreemde
24. ... zult moeten inademen. Gij gaat toch
25. niet alleen! Gij gaat vergezeld van de menschen
26. en gebeden uwen lieven ouders en vrienden gij gaat
27. met het levendigen onuitwisselbaar aandenken aan hen
28. en aan hunnenGij gaat met de
29. mooi tevens op beurende gedachten, dat gij in het harte u
30. wen ouderen en vrienden blijft leven en hun en ons gebed
31. dagelijks voor U blijft opgaan ... en vooral, en dat alles
32. alles, bevat, wat moesten en versterkenkan! Gij gaat ons

33. door het oog en geleide van God, van Hemdien gij als
34. uwen Schepper en hemel... Vader ken ten van wiens
35. liefde gij alles hopenm bediende verwachtingen moogt
36. Ja, mijn lieve vriend! Gij weet, gij geloofd het O,
37. Overall is God; en waar gij ook henegaat of U bevindt
38. Overall zult gij van zijne onzichtbare tegenwoordigheid
39. Omgeven. Zijn even als in... de lucht die U omringt
40. Overal zult gij tot Hen en zijne hoede kunnen opzien, en
41. U in het geloof aan zijn Vaderlijk toezicht en
42. Ing. Kunnen opbeuren en versterken En zou dat
43. U niet bemoedigen in het tegenwoordig droevig
44. Hartverscheurend ogenblik van scheiden
45. Zou U dat niet aanmoedigen onm U bij verniewering opregt
46. En plechtig aan Goden onzen Heiland op te dragen en
47. Toe te geven Zou dat U iet krachtig dringen om,
48. Bij het verlaten van alles, overall U op aarde ligt en
49. Dierbaar was, U te ...aan de hand en den dienst
50. God aan te klemmen en hene te gaan, met het
51. Voornemen om God voor oogen te houden
52. En kinderlijk op hem te hopen? Van uwe ge
53. Boorte af zijt gij aan Hem overgegeven e naan Hem
54. In zijne gunst en gemeenschap aangenomen, en gij
55. Draagt het teken en zegel zijne genade toewijding
56. Dienstige opvoeding ende zoo vele ge....
57. U gegevenm zoo vele liefrijke herinneringenm U
58. gedaan, zoo vele ernstige gebeden voor u tot God opge
59. zonden. Gij zijt van de kindsheidaf onder... en
60. en de teer en vermaningen onzes Heerenm en Uwe,
61. maar onlangs plechtig afgelegde belijdenis Neen, zij
62. Kan, zij zal van U niet vergeten worden, maar ons
63. Een waarborg blijven van uw geloof in deugd, en u
64. Tot een krachtige aansporing zijn om te volharden in
65. De ... en den dienst van god Dat
66. Dat beide uwe lieve ouders en wij met hen. De

67. Stille hoop hier op zal alleen in staat zijnuw gemis
68. En af zijn enigzins te ...; en de bezorgdheid voor
69. U en gematigdheden vertrouwen teen gij
70. Zelve...O! gij zult er het grootste voordeel van
71. Hebben! In de grootste ongelegenheden en gevaren
72. Zal Uw geloof in God uw moed en sterkte geven
73. Bij welke verzoeken ook tot zoned zal de vreeze
74. Voor Hem U weerhouden, en u bij uwe En
75. Deugd bewaren; en in hoe droevige, beangstigende en
76. Zorgelijke omstandigheden gij ook komen mogt, zult
77. Gij met David naar Psalm 23 kunnen zeggen.
78. De Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken! Al
79. Ging ik ook in een dal der schaduwen der doods ik zal
80. Niet vrezan! Nu dan, daar alles U ontzinkt,
81. Waarop gij anders uw vertrouwen zoude hebben meenen
82. Te kunnen en te mogen stillen, en buiten God U
83. Niets overblijft, dat dan uw oog kinderlijk ontmoet
84. Dig tot Hem opzien, en uw hart in Hem gerust en
85. Gij niets te vreezen, en waar anderen de moed bij
86. Geeft, zult gij door het aandenken aan, door het
87. Bidden tot, en het vertrouwen op Hem Kalmte in
88. Uw hart bewaren en uw lot dragelijk voor U ma
89. Ken nog eens dan, mijn lieve Vriend! Kies
90. Uw heden bij herieuwing den Heer uwen God, mijd
91. Uw hart en leven Hem toe, en beveel Hem onbe
92. Paald al uw belangen aan, en Hij zal met U
93. Zijn! Ja Hij zal met U zijn, e naan Zijn
94. Geleide in genade hebt gij immers genoeg? Voorig
95. En aanhoordend zullen nog U daarom dezelve blijven
96. Toebidden, en met U ook uwe ons zoo dierbare
97. Lotgenoten en daar ik vertrouwen mag dat
98. Mijn schrijven uw welkom zal zijn, zal ik gaarne
99. Voorkomende gelegenheden waarnemen om U mij
100. Nen vriendenraad in eenige bijzonderheden onder me

101. De te dulen, terwijl ik U thans God om zijne ge
 102. Nade, de eer heb mij te noomen uwen opregte Vriend
 103. Het was mij, mijn Heer en Vriend! Geen gezing ge-
 104. Noegen in een brief, aan Uwe waarde Ouders geschreven
 105. In welke Uwe Mama wil de goedheid heeft willen hebben
 106. Mij te laten lezen, Uwe gemoedigheid en edele denkwijze
 107. In Uw omstandigheden te mogen Vernemen. O! Hoe groot
 108. Zou het voorregt, hoe groot Uw en onze dankstof zijn wan-
 109. Neer dezelve U waarlijk tot God brengen, en opregt en voor
 110. Altijd aan Hem en zijnen dienst Verbinden mogten! Ik
 111. Menschen dit van ganscher harte God bevestige Uw geode
 112. Voornemens, en make U aan dezelve getrouw. Daardoor
 113. En daardoor alleen zult Gij goeden moed houden en in welke harde
 114. En moeilijke omstandigheden ook, bedaard en stil onderworpen
 115. Kunnen zijn daardoor, en daardoor alleen zult Gij tegen
 116. Alle verzoekingens bestand zijn, en U zelve onderscheiden van
 117. Zulke ongelukkigen die hun troost in losbarigheid zoeken en
 118. Hun lot daardoor Verzwaren, althans Vereigeren, daar zij kun-
 119. Ne zedelijkheid Verwoesten, kunne gezondheid ondermijnen
 120. Kunnen rang en naam ootereen, en de droefheid hunner Du-
 121. Deren door grievende smart vermeederen Gij hebt ze-
 122. Ker zulke ongelukkigen reeds ontmoet, of zult er zeker wel,
 123. Haast ontmoeten, die aan vloeken en zweren, aan dronken-
 124. Schap en spel, aan ontucht en vuile zonden zeik prijs
 125. Geven, en met ingetogenheid, braafheid en geode zeden. Den
 126. spot drijven. Zij zijn even zeer te beklagen als te verachten
 127. Beschouw hen met medelijden, hun gedrag met afkeer
 128. En de behoorlijke bescheidenheid, Jegens hen, in acht
 129. Nemende, wacht U toch van hunnen besmettenden omgang
 130. Want Gij weet het, kwade Zamenspraken bederven geode
 131. Zeden. Kies dan toch alle loszinnige, slechte lieden
 132. En kies U geene, dan edele Vrienden, die den Goddienst
 133. liefhebben in de deugd betrachten, en hun Verkeer zal U
 134. nuttig, hun Voorbeeld U aanmoedigend zijn

135. De wereld heft zekere grondstillingen, die zijn als waar-
136. Heden opgeeft, en tot Verleiding Van vele Jongelieden maar
137. Al te zeer aannemelijk weet te maken, doch die in de
138. Daad valsch em hoogst verdstlijk zijn en op dat Gij en
139. U voor wachten moogt, stil ik U gaarne over eenige Der
140. Zelve onderhouden, en wel nog heden, schoon mijn tijd kort,
141. In het werk, Dat ik te doen heb, dringend is, over het zoo
142. Algemeen voorgeven, dat de Jeugd het hare moet hebben,
143. Dat Zij de tijd Der Vermaken in uitspanningen is, en het
144. Geen jong mensch kwalijk te nemen is, dat hij dezen tijd
145. Gebruikt en zich in zijne Jonge Jaren, gelijk men het noemt,
146. Zegt te goed doet. Niet alles, wat hier gezegd wordt is
147. Onwaar, en wij kunnen zelfs met zekere bepaling in een
148. goeden zin deze stelling toegeven; maar ook tegen het over
149. drijven en misbruik derzelve Kunnen oog ziet genoeg wa-
150. ken en waarschuwen. Wie zou der Jeugd genot ontzeggen?
151. Wie haar vermaken en uitspanningen Verbieden? De
152. Godsdienst wil geen kluizenaarsleven, maar ook, Dat men
153. Onderscheid make menschen Vermaken en Vermaken, en Die
154. Welke gevorloofd zijn, matiglijk genieten. Een Ouder zen-
155. Nelijk leven is den mensch onwaardig; het Verlaagt en
156. Bederft hem. Pligten moeten boven Vermaken gaan, en
157. Deze zijn niet aangenaam, zoo gene niet gwtrouw volbsagt
158. Worden. Een dan tot en losbandig leven is een leven van
159. Naberouw in betterheden; en alle Vermaken zijn zondig en
160. Ongeoorlaafd, bij welke het hart niet met gerustheid aan
161. God in de eeuwigheid denken, het oog niet helder en blij-
162. Moedig ten hemel opzien kan. Houd U dan mijn
163. Lieve Vriend! Aan deze regek Harts daaraan alle
164. Vermaak in uitspanningen! en God voor oogen houdende
165. Zal de Verleiding Der begeerlijkheid U niet met anderen
166. ..., maar Gij te midden van alle Verzoe..
167. aan Uwe geode beginseks getrouw blijven, en ond...
168. den, dat de Vreeze des Heeren de ware Wijsheid en

169. het Vertrouwen op Hem een baan van troost in Verkte
170. is, ook in den grootsten nood!
171. Groet hartelijk van mij Uwe waarde Stad en
172. Lotgenoten, bijzonder Jan Schorer, en houd U met
173. Hem ban mijne bijzondere achting en toegenegen-
174. Heid Verzekerd
175. 20 Aug. 13.
176. Monsieur
177. Monsieur Pierre Nicolaas Schorrer
178. Garde d'Honneur au Regement a Versaille

Appendix 3: Comparison of Experiences Whilst in Napoleon's Army

Themes	Letters of Lankester	Letters of Schorer
Fear for life	XXX	X
Sadness	XXX	XXX
Travel to Military Base	XXX	XXX
Marching	XXX	
Longing for Family and Homesickness	XXX	XXX
Use of Weapons	XXX	
Well Informed about Turn of War		
Physical Exertion	XXX	
Serious Health Issues	XXX	
Spending of Money		XXX
Hunger/Deprivation	XX	
Faith in God	XXX	XXX
Bravery	XXX	
Leisure		XXX
Friends		XXX
Boredom		X
Confronted with Death/Violence	XXX	
Portraits	XXX	XXX
Aid from Strangers	XX	

Bibliography

Allen, Brian M. *The Effects of Infectious Disease on Napoleon's Russian Campaign*. Montgomery: US Air Command and Staff College Air University, 1998.

Anderson, Matthew S. *War and Society in Europe of the Old Regime, 1618-1789*. Montréal: McGill-Queens University Press, 1988.

Bertaud, Jean Paul. *The Army of the French Revolution: From Citizen-soldiers to Instrument of Power*. New Jersey: Princeton University Press, 1988.

Bijleveld Willem J. J. C. *Nederland's Adelboek*. S'-Gravenhage: N.V. Uitgeverij W.P. Van Stockum & Zoon, 1949.

Boudon, Jacques-Olivier. *Napoléon et la campagne de Russie*. Paris: Armand Colin, 2012.

Bourke, Joanna. "New military history." In *Advances in Modern Military History*, edited by Matthew Hughes, William J. Philpott, 258-280. London: Palgrave Advances, 2006.

Branda, Pierre. "Did the war pay for the war? An assessment of napoleon's attempt to make his campaigns self-financing." *Napoleonica La Revue* no. 3 (2008): 2-15.

Broers, Michael. "The Concept of 'Total War' in the Revolutionary–Napoleonic Period." *War in History* 15, no. 3 (2008): 247-68.

Brusse, Paul. *Politieke verhoudingen: Geschiedenis van Zeeland, deel III: 1700-1850*. Edited by Jeanine Dekker. Zwolle: Uitgeverij W. Books, 2013.

Chave, Isabelle. "Archives Du Ministère De La Maison De L'Empereur (Premier Empire)." *Archives nationales*, (2016): 121-122.

Colenbrander, Herman T. *Inlijving en opstand*. Amsterdam: Meulenhoff, 1941.

Crommelin, Désirée. "Garde d'honneur: een twijfelachtige en duurbetaalde eer 'Bedankers voor de eer' – Amsterdamse mannen haatten Napoleon's Garde d'Honneur." *Ons Amsterdam*, (2007): 1-4.

Croyet Jérôme. *Historique Du 4e Régiment De Gardes D'honneur 1813-1815*. Lyon: SEHRI Patrimoine Aurhalpin, 2009.

Ewings Charles. "Jaargang 44," *De Tijdspiegel*, Den Haag 1887, 263.

Friendly, Michael. "Visions and Re-visions of Charles Joseph Minard." *Journals of Educational and Behavioral Statistics* 27, (2002): 31-51.

Geni. "Lankester Thomas." *Geni_Family_Tree*. Last modified June 29, 2016. <https://www.geni.com/people/Thomas-Lankester/>.

Govaerts, Sander. "Fire-eaters: Professional Soldiers and the introduction of Conscription in the Dutch-speaking Part of the Prince-Bishopric of Liège, 1756-1815." *Amsterdam: University Amsterdam* 27, no. 1 (2020): 4-32.

Grab, Alexander. "The Journal of Modern History." *Chicago: The University of Chicago Press* 67, no. 1 (1995): 25-54.

Hagemann, Karen. "New Military History and The Napoleonic Wars." *Militärgeschichtliche Zeitschrift*, (November, 2017): 307-342.

Hamel, Joost A. van. *De vaste Koers: De hoofdtrekken van het Buitenlandsch beleid en de diplomatieke geschiedenis van ons vaderland sinds deszelfs onafhankelijk volksbestaan onderzocht*. Amsterdam: Elsevier, 1946.

Hattum, Mark van, and Pol Mariska. *In the Wake of Napoleon: the Dutch in times of war 1792-1815*. Bussum: Thoth Uitgeverij, 2005.

Hay, Mark E. "The Dutch Experience And Memory Of The Campaign Of 1812: A Final Feat Of Arms Of The Dutch Imperial Contingent, Or: The Resurrection Of An Independent Dutch Armed Forces?." *Napoleonic Scholarship Journal*, (2013): 1-8.

Haythornthwaite, Philip J. *British Light Infantry and Rifle Tactics of Napoleonic Wars*. Osprey Publishing, 2016.

Haythornthwaite, Philip J. *The Napoleonic Source Book*. London: Arms and Armour, 1999.

Hoogenraad, Pieter D. "Bloedbelasting: De conscriptie in het department Zuyderzee 1810-1813." PhD diss., Universiteit van Amsterdam, 2012.

Housset, Georges. *La Garde d'honneur 1813-1814: Histoire du corps et de ses soldats*. Paris: Bernard Giovanngeli Éditeur, 2003.

Hughes Michael J. *Forging Napoleon's Grande Armée: Motivation, Military Culture, and Masculinity in the French Army, 1800-1808*. New York: NYU Press, 2012.

Hutečka, Jiri. "New Military History of the First World War. Achievements and Limits." *History-Theory-Criticism* (2019.): 99-126.

Israel, Jonathan. *The Dutch Republic: Its Rise, Greatness, and Fall 1477-1806*, (*Oxford History of Modern Europe*). Oxford: Oxford University Press, 1995.

Jourdan, Annie. *Louis Bonaparte: Roi de Hollande*. Editions of the Foundation Napoleon- Nouveau Monde Editions, Serie Biographies, 2010.

Jourdan, Annie. "The Batavian Revolution: Typical Dutch, Typical French or Just Atlantic, Dutch Crossing." *Journal of Low Countries Studies* 31, no. 2 (2007): 271-288.

Juzaucourt, (Lt.-Colonel de-). *Les régiment de Gardes d'Honneur (1813-1814)*, Paris: Notes et documents, 1894.

Klein-Horsman, Annelous. "Brieven Uit Napoleons Garde d'Honneur." *Geschiedenis Beleven*, (Mei 2011): 2-58.

Klein, Stephan R.E. *Patriots Republikenisme. Politieke cultuur in Nederland (1766-1787)* Amsterdam: Amsterdam University Press, 1995.

Koekkoek, René. *The Citizenship Experiment: Contesting the Limits of Civic Equality and Participation in the age of Revolutions*, Brill, 2019.

Kok, Gerhard de. *Walcherse ketens, De trans-Atlantische slavenhandel en de economie van Walcheren, 1755-1780*. Walburgpers Algemeen, 2020.

Krol, Ellen. "Gekidnapte elite zoontjes: Over De gardes d'honneur 1815 van Dirk H. ten Kate van Loo." *Literatuur Jaargang 19*, (2002): 77-86.

Kubben, Raymond, M. H. "Regeneration and Hegemony: Franco-Batavian Relations in the Revolutionary Era; a Legal Approach (1795-1803)." PhD diss., Tilburg University, 2009.

Kuipers, Jan. J.B. and Swiers, Robert-Jan. *Het verhaal van Zeeland*. Huilversum: Uitgeverij Verloren, 2005.

Lichtenauer, Wilhelm. F. *De Nederlanders In Napoleons Garde d'Honneur*. Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1971.

Lieven, Dominic. "Russia and the Defeat of Napoleon (1812-1814)." *Kritika*, (Spring 2006): 283-308.

Limm, Andrew. *Walcheren to Waterloo: The British Army in the Low Countries during French Revolutionary and Napoleonic Wars 1793-1815*. Pen & Sword Books, 2018.

Lok, Matthijs and van der Burg, Martijn. "The Dutch Case: The Kingdom of Holland and the Imperial Departments," in *The Napoleonic empire and the new European political culture*, edited by Michael Broers, Peter Hicks & Agustín Guimerá, 100-109. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2012.

Lyle, Julia A. "The Grass-Roots Challenges with Administration: Conscription Evasion, Contraband and Resistance in Napoleonic Europe." *East Tennessee State University: European History Commons* 8, (2013): 5-11, 14-35 and 56-74.

Lynn, John A. *The Bayonets of the Republic. Motivation and Tactics in the Army of Revolutionary France, 1791-1794*. Boulder: Westview Press, 1996.

Mémoire des Hommes. "Parcour Individuels" Registres de contrôles et registres matricules. Last modified November 6, 2013.

<https://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/>.

- Muir, Rory. "Tactics and the Experience of Battle in the Age of Napoleon." *Yale University Press*, (1998): 217-232.
- Naber, Johanna W.A. *Overheersching en vrijwording, geschiedenis van Nederland tijdens de inlijving bij Frankrijk, juli 1810-november 1813*. Amsterdam: Tjeenk Willink, 1909.
- Nieuwehuis, Ivon. "Schadenfraude and Slader in the Age of Revolution: The Case of the Dutch Journal *Lanterne Magique of Toverlantaern* (1782-83)." *Journal of European Periodical Studies* 2, no. 2 (2017). 1-20.
- Oman, Charles. W. C. *Wellington's Army 1809-1814*. London: Edward Arnold, 1913.
- Pawly, Ronald. *Napoleon's Guards of Honour: 1813-14*. London: Osprey Publishing, 2002.
- Petiteau, Natalie. "Survivors of War: French Soldiers and Veterans of the Napoleonic Armies." In *Soldiers, Citizens and Civilians. War, Culture and Society, 1750-1850*, edited by Alan Forrest, Karen Hagemann, Jane Rendall, 43-58. London: Palgrave Macmillan, 2009.
- Pivka, Otto von. *Navies of the Napoleonic Era*. New York: David & Charles, 1980.
- Rogier, Ludovicus J. *Eenheid en Scheiding: Geschiedenis der Nederlanden 1477-1813*. Utrecht: Spectrum, 1976.
- Rooden, Peter T. van. "De plunderingen op Schouwen en te Zierikzee, 1786." *Archief KZGW*, (1983): 173-200.
- Roon, Eduard W.R. van. "Lotgevallen: De beleving van de dienstplicht door de Nederlandse bevolking in de negentiende eeuw." PhD diss., Universiteit van Amsterdam.
- Rowe, Michael. "Borders, War, and Nation-Building in Napoleon's Europe," in *Borderlands in World History, 1700-1914*. Edited by Paul Readman, Cynthia Radding and Chad Bryant. London: Palgrave Macmillan, 2014.
- Rutjes, Mart., Jacobs, Erik., and Oddens, Joris. *The political culture of the sister republics, 1794-1806: France, Switzerland, and Italy*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2015.
- Sas, Nieke C.F. van. *De metamorphose van Nederland. Van oude orde naar moderniteit, 1750-1900*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2005.
- Schama, Simon *Patriots and Liberators Revolution in the Netherlands 1780-1813*. New York: Vintage Books, 1977.
- Schneid, Frederick C. *Napoleonic Wars*. Potomac Books, 2012.
- Spek, Christiaan Van der. *Sous les armes – Het Hollandse leger in de Franse Tijd 1806-1814*. Amsterdam: Boom Uitgevers, 2016.

Wagenaar, Pieter and Eijnatten, Joris van, "Dutch Administrative Thought and Practice During the Early Modern Period," *Jahrbuch für Europäische Verwaltungsgeschichte* 19, (2005): 2-17.

Wertheim Willem F. en Wertheim-Gijse Annie H. *Joan Derk Van der Capellen tot den Pol, Aan het volk van Nederland*. Weesp: Heureka, 1981.

Wolloch, Isser. Napoleonic Conscription: State Power and Civil Society. *Oxford: Past & Present*, no.111 (1986): 101-129.

Woolf, Stuart. *Napoleon's Integration of Europe*. London and New York: Routledge, 1991.

Zeeuws Archief, Inventaris van de familie Schorer, 1547-1983, 2015, Schorer Stichting.